

Årsredovisning 2013

Folksam ömsesidig livförsäkring

Folksam

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	1
-------------------------------	---

Koncern

Resultaträkning	15
Rapport över totalresultat	16
Balansräkning	17
Rapport över förändringar i eget kapital	19
Kassaflödesanalys	20

Moderföretaget

Resultaträkning	22
Rapport över totalresultat	22
Resultatanalys	23
Balansräkning	25
Rapport över förändringar i eget kapital	26
Kassaflödesanalys	20

Noter

Not 1	Redovisningsprinciper i koncernen och moderföretaget	27	Not 17	Aktier och andelar i koncernföretag	67	Not 34	Avsättning för oreglerade skador	87
Not 2	Upplysningar om risker	41	Not 18	Aktier och andelar i intresseföretag	69	Not 35	Avsättning för återbäring och rabatter	88
Not 3	Premieinkomst	56	Not 19	Aktier och andra andelar	70	Not 36	Villkorad återbäring	88
Not 4	Kapitalavkastning, intäkter	56	Not 20	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	70	Not 37	Fondförsäkringsåtaganden	88
Not 5	Orealiserade vinster på placeringstillgångar	57	Not 21	Lån med säkerhet i fast egendom	71	Not 38	Pensioner och liknande förpliktelser	89
Not 6	Övriga tekniska intäkter	57	Not 22	Övriga lån	71	Not 39	Avsättning för skatter	91
Not 7	Utbetalda försäkringsersättningar	58	Not 23	Derivat	72	Not 40	Skulder avseende direkt försäkring	91
Not 8	Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar	58	Not 24	Derivat kvittning	75	Not 41	Övriga skulder	91
Not 9	Driftkostnader	58	Not 25	Övriga finansiella placeringstillgångar	77	Not 42	Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	91
Not 10	Kapitalavkastning, kostnader	60	Not 26	Fordringar avseende direkt försäkring	77	Not 43	Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	92
Not 11	Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	60	Not 27	Övriga fordringar	77	Not 44	Ställda panter	94
Not 12	Nettoresultat per kategori av finansiella instrument	61	Not 28	Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden	78	Not 45	Ansvarsförbindelser	94
Not 13	Bokslutsdispositioner	63	Not 29	Materiella tillgångar	85	Not 46	Åtagande	94
Not 14	Skatter	63	Not 30	Förutbetalda anskaffningskostnader	86	Not 47	Upplysningar om närstående	95
Not 15	Immateriella tillgångar	64	Not 31	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	86	Not 48	Medeltal anställda samt löner och ersättningar	99
Not 16	Byggnader och mark	64	Not 32	Eget kapital	86	Not 49	Avstämning av totalavkastningstabell	102
			Not 33	Livförsäkringsavsättning	86	Not 50	Viktiga uppskattningar och bedömningar	104

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Folksam ömsesidig livförsäkring, organisationsnummer 502006-1585 (nedan Folksam Liv), avger härmed årsredovisning för 2013, företagets 100:e verksamhetsår.

Koncernstruktur

Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar dels helägda dotterföretag och dels delägda företag, bland annat bolagen inom KPA Pension och Folksam LO Pension. En redovisning av samtliga dotterföretag och intresseföretag lämnas i noterna 17–18.

Folksam 2013

Folksam är kundernas företag som erbjuder försäkringar och pensionssparande som gillas av många. Visionen är att människor ska känna sig trygga i en hållbar värld. Folksam omfattar de två moderföretagen Folksam Liv och Folksam Sak med dotterföretag. I not 47, Upplysningar om närstående, redovisas företagen och dess relationer. Samverkan sker inom distribution, administration och kapitalförvaltning för att nå stordriftsfördelar till nytta för kunderna.

Varumärket Folksam har stärkts och kundundersökningar visar ett ökat gillande. Samtidigt har relationerna med organisationer och samarbetspartner utvecklats, under året har avtal tecknats med flera Saco-förbund. En framgångsrik kapitalförvaltning har bidragit till en god avkastning som stärkt den finansiella ställningen i Folksam Liv och Folksam Sak med dotterföretag. Folksam står starkt inför en period av konsolidering och anpassning till Solvens 2.

Premievolymen inom traditionell försäkring har genom uthålligt starka nyckeltal och bred distribution vuxit kraftigt. KPA Pension och Folksam Liv hör till de ledande företagen inom branschen. Tillväxten inom fondförsäkring har fortsatt och erbjudandeutveckling av fondutbudet till kund är en viktig framgångsfaktor. Avtalspension för SAF-LO och KAP-KL svarar för en betydande del av premievolymen och Folksam är nu också valbara inom ITP. Inom varumärket Folksam sker en fortsatt utveckling av erbjudanden även för den individuella tjänstepensionsmarknaden.

Fokus på helkunder och distribution genom försäljning och samarbeten bidrar till ökande bestånd och stabil tillväxt inom skadeförsäkring. Sedan 2013 lämnar Folksam Sak återbäring vilket ytterligare bidrar till en hög kundlojalitet. Inom Folksam Sak sker en utveckling av erbjudanden till individkunder

inom personriskförsäkring och den starka positionen inom gruppförsäkring är väl etablerad inom Förenade Liv, KPA Liv samt Folksam Liv.

Folksam, Mkr	2013	2012	2011	2010	2009
Premier ¹⁾	40 438	35 226	33 263	30 496	29 356
Förvaltad kapital ²⁾	304 299	275 380	252 653	235 070	215 005
varav svenska aktier	47 071	37 598	33 501	39 535	30 301
varav fastigheter	19 749	18 627	15 900	14 353	12 297
Fondförsäkringstillgångar ³⁾	79 221	62 224	48 416	49 593	38 158
Antal anställda ⁴⁾	3 338	3 147	2 841	2 818	2 916

- 1) Premier omfattar premieintäkt i sakförsäkring, premieinkomst i livförsäkring samt inbetalningar och avgiftsintäkter från sparare i fondförsäkring.
- 2) Förvaltad kapital motsvarar tillgångar enligt totalavkastningstabell med avdrag för bolagsstrategiska innehav, vilket i huvudsak avser värdet av dotterbolag, samt med tillägg för förvaltad kapital i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Per Q1 2012 har tillgångar i Gamla Svenska L AB (f.d. Svenska Lärarfonder AB) samt Folksam Skadeförsäkring AB tillkommit, och per Q1 2013 inkluderas Salus Ansvar. Under 2012 har överlåtelse av förvaltningsrätten av Folksam LO Fonder skett till Swedbank Robur. Under 2013 har överlåtelse av förvaltningsrätten av vissa fonder skett till DnB. Historiken är justerad för jämförbarhet.
- 3) Placeringsstillgångar för vilka försäkringstagarna bär risken.
- 4) Medelantalet anställda har beräknats med utgångspunkt från antalet arbetstimmar, betald tid, relaterade till en årsarbetstid, exklusive ombud.

Verksamhet Folksam Liv

Folksam Liv är ett ömsesidigt företag. Att Folksam Liv är kundägt innebär att överskott som uppstår i verksamheten går tillbaka till försäkringstagarna.

Folksam Liv bedriver livförsäkringsverksamhet med inriktning på den svenska marknaden. Företaget erbjuder tjänstepension och pensionssparande till privatpersoner direkt eller via samarbeten samt gruppförsäkring och annan personriskförsäkring. Verksamheten är indelad i gren Folksam respektive gren Kooperativa tjänstepensioner, där gren Kooperativa tjänstepensioner omfattar verksamhet inom f. d. Konsumentkooperationens pensionskassa och vars tillgångar förvaltas i tillgångsportföljen Liv2.

Den operativa verksamheten bedrivs inom tre affärssegment, Partner, Kollektivavtalad affär och Privat, vilka stöds av koncerngemensamma funktioner.

Resultat och marknad

Premieinkomster och marknadsandelar

Premieinkomsten för egen räkning i livförsäkringsrörelsen i moderföretaget ökade med 16 procent till 7 899 (6 792) miljoner kronor. Ökningen återfinns främst inom sparandeförsäkring där både tjänstepension och privat sparförsäkring bidragit. Skadeförsäkringsintäkten minskade och uppgick till 670 (755) miljoner kronor.

Inom traditionell livförsäkring ökade premierna under 2013 såväl inom privat sparande som inom tjänstepension. Folksam Liv och dotterföretaget KPA Pensionsförsäkring tillhör de starkaste alternativen på marknaden. Folksam Liv blev under året valbart inom ITP och valdes i början av året till bästa livförsäkringsbolag vid branschens Insurance Awards samt utsågs av Söderberg & Partners till årets livbolag 2012.

Satsningen på individuell tjänstepension i Folksam Liv och dess dotterföretag Folksam Fondförsäkring AB har varit framgångsrik och omfattar erbjudanden inom såväl traditionell försäkring som fondförsäkring, bland annat via förmedlare och partner.

Den totala marknadsandelen för Folksam Liv med dotterföretag minskade till 14,4 (15,3) procent mätt som totala premier för konkurrensutsatt försäkring enligt Svensk Försäkrings branschstatistik. Justerat för beståndsöverlåtelsen i Läraryrsförsäkringar under 2012 ökade marknadsandelen till 14,4 (13,4) procent.

En inflytt genom överlåtelse av ett försäkringsbestånd till Folksam Fondförsäkring 2012 bidrog med 1,9 procent. Folksam är näst störst efter Skandia mätt som marknadsandel på totala premier. Inom nyteckning var Folksam störst med en marknadsandel på 19,1 procent.

Anpassade gruppliv- och sjuk- och olycksfallsförsäkringar erbjuds fackförbund, företag och organisationer, t. ex. inom olika idrottsförbund. Premievolymen var stabil under året. Marknadsandelen inom grupplivförsäkring för Folksam Liv uppgår till 28 (28) procent.

Resultat

Resultatet före bokslutsdispositioner och skatt för 2013 uppgick i den konsoliderade koncernen till 14 812 (10 168) miljoner kronor samt i moderföretaget Folksam Liv till 14 858 (10 779) miljoner kronor. Det positiva resultatet förklaras främst av högre långa marknadsräntor som minskar de försäkringstekniska avsättningarna samt en god kapitalavkastning.

Livförsäkringsavsättningarna minskade med 4 777 (2 199) miljoner kronor under 2013. Den tioåriga statsobligationen steg med 0,99 procentenheter, men effekten på avsättningarna minskade en del genom nya diskonteringsräntekurvor från Finansinspektionen.

Försäkringsersättningarna uppgår till 6 035 (5 489) miljoner kronor, ökningen jämfört med föregående år, och förklaras främst av ökade ersättningar för kollektivavtalad sjukförsäkring och för skadeförsäkringar.

Totalavkastningen uppgick till 7,6 (7,0) procent. Folksam har under flera år och under olika marknadsförhållanden visat att företaget kan hantera risker och möjligheter i kapitalförvaltningen. Detta skapar långsiktigt god avkastning och därmed trygga pensioner. Avkastningen har till största delen genererats av en stark utveckling på aktiemarknaden samt en minskad ränteskillnad mellan bostads- och statsobligationer. Sett över den senaste 5-årsperioden har totalavkastningen i genomsnitt varit 8,0 (6,6) procent.

Driftkostnaderna ökade och uppgick till -747 (-706) miljoner kronor. De högre driftkostnaderna beror främst på högre anskaffningskostnader till följd av ökad försäljningen.

Förvaltningskostnadsprocenten för sparandeverksamheten uppgick till 0,5 (0,5) procent.

Finansiell ställning

Solvensgraden stärktes med 17 procentenheter och uppgick vid årsskiftet till 161 (144) procent. Solvensgraden beskriver hur väl ett livförsäkringsföretag lever upp till de garanterade åtagandena gentemot kunderna. Förenklat uttryckt kan man säga att för varje hundralapp som garanteras kunden finns det tillgångar som är värda 161 kronor. Folksam Livs starka solvens är också en förutsättning för att kunna ge en bra framtida avkastning på förvaltad kapital.

Den kollektiva konsolideringen uppgick vid årets slut för premiebestämda försäkringar till 120 (118) procent och för förmånsbestämda försäkringar till 161 (154) procent. Den kollektiva konsolideringen beskriver förhållandet mellan företagets tillgångar och hur mycket som fördelats till kunderna. Fördelningen omfattar både garanterade och ej garanterade åtaganden.

Återbäringsräntan höjdes från 4,5 procent till 5 procent den 27 mars och därefter till 6 procent den 1 juni 2013 för traditionell försäkring i gren Folksam medan gren Kooperativa tjänstepensioner lämnats oförändrad på 6 procent. Återbäringsräntan omvärderas löpande med hänsyn till finansmarknadens påverkan på den kollektiva konsolideringen.

Förmånsbestämda pensioner, såväl intjänade fribrev som pensioner under utbetalning, värdesäkrades för 2013 med 0,45 procent, lika med förändringen av KPI. För år 2014 har beslut fattats om att räkna upp såväl pensionstillägg som fribrev med 0,08 procent.

Inom grupp- och tjänstegrupplivförsäkring har 893 (1 008) miljoner kronor avsatts till Fonden för tilldelad återbärning. Fonden uppgår nu till sammanlagt 4 258 (3 365) miljoner kronor.

Dotterföretag

Konsoliderade dotterföretag

Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ) (nedan Folksam Fondförsäkring) är ett helägt dotterföretag som erbjuder fondförsäkringsprodukter. Valet av fondförvaltare och fonder ses över regelbundet i en urvalsprocess.

Folksam Fondförsäkrings dotterbolag Gamla Svenska L AB (f.d. Svenska Lärarfonder AB) överlät per den 15 november 2013 förvaltningsrätten av Lärarfond 21-44 år, Lärarfond 45-58 år och Lärarfond 59+ till DNB Asset Management AS, i Norge. Efter överlåtelsen har bolaget inte längre några fonder att förvalta och bedriver inte heller i övrigt någon tillståndspliktig verksamhet. Bolagets styrelse beslutade därför per den 18 september 2013 att ansöka hos Finansinspektionen om avregistrering av bolagets tillstånd. Avregistrering skedde den 20 november 2013. Enligt bolagsstämans beslut trädde bolaget i likvidation den 1 januari 2014.

Folksam Fondförsäkrings premieinkomst före avgiven återförsäkring ökade jämfört med föregående år och uppgick till 18 (15) miljoner kronor. Fondförmögenheten för kundernas räkning uppgick vid årets slut till 26 975 (21 958) miljoner kronor och inbetalningar från sparare ökade till 4 129 (3 396) miljoner kronor. Årets resultat efter skatt uppgick till 28 701 (-919) tusen kronor.

Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ) med dotterföretag Folksam LO Fond Aktiebolag (publ) ägs till 51 procent av Folksam Liv och till 49 procent av LO:s Försäkringshandelsbolag.

Positionen som marknadsledande inom fondförsäkring på den upphandlade marknaden SAF-LO har under året stärkts ytterligare. Premieinbetalningar totalt inklusive inflytt av kapital uppgick under 2013 till 4 487 (4 534) miljoner kronor. Resultatet med inflytt av kapital minskade beroende av att flyttstopp infördes under november och december inom Avtalspension SAF-LO. Inflyttat kapital uppgick till 925 (1 265) miljoner kronor.

Antalet avtal inom avtalspension uppgick per den 31 december 2013 till 728 836 (715 486) varav det största avtalet är Avtalspension SAF-LO med 624 061 (612 078). Övriga avtal är bland annat KAP/KL, ITPK, PA-KFS, PA03.

Reda Pensionsadministration AB är ett dotterföretag som levererar tjänster främst till externa uppdragsgivare och omsättningen uppgår till 31,5 (60,2) miljoner kronor.

Ej konsoliderade dotterföretag

KPA-gruppen, med varumärket KPA Pension, erbjuder traditionell pensionsförsäkring, fondförsäkring, livförsäkring, pensionsadministration, valcentral och kapitalförvaltning med etisk inriktning. KPA Pension är marknadsledande inom pensionsområdet i kommunsektorn och kunderna är både

arbetsgivare och anställda. Samtliga landsting och drygt 80 procent av Sveriges kommuner hade under 2013 avtal med bolag inom KPA Pension.

KPA Pensions totala premieinkomster uppgick till 10 640 (8 470) miljoner kronor vilket var en ny högsta notering för KPA Pensions försäkringsverksamhet. Av beloppet utgjorde cirka 9 899 (7 713) miljoner kronor premier för traditionell pensionsförsäkring. Totala premierna för individuella valet inom KAP-KL, där KPA Pensionsförsäkring AB (publ) är trygghetsalternativet för dem som inte aktivt väljer pensionsförvaltare, uppgick till 7 210 (6 666) miljoner kronor.

Solvensgraden för KPA Pensionsförsäkring AB (publ) var fortsatt stark och uppgick till 172 (150) procent. Totalavkastningen uppgick till 8,0 (7,2) procent för KPA Livförsäkring AB (publ).

Då KPA Livförsäkring AB (publ) resultat, före tilldelning av återbäring, de senaste åren varit positiva och solvensen är stark har premiesatsen sänkts successivt under flera år. För 2013 uppgick den beslutade premien till 0,20 procent av årslönesumman, varav 0,1 procent av årslönesumman finansieras genom uttag ur fond för tilldelad återbäring. För 2014 har premien sänkts till 0,14 procent av årslönesumman, varav 0,04 procent av årslönesumman finansieras genom uttag ur fond för tilldelad återbäring.

Övriga verksamhetsfrågor

Projektet Framtidens kontor fortsatte under 2013. Arbete pågår med att modernisera kontoret vid Skanstull och skapa arbetsplatser som speglar varumärket. Fokus ligger på ett flexibelt arbetsätt och bra teknikutlösningar och går i linje med att skapa en mer lärande organisation. Projektet beräknas pågå till och med 2015 då verksamhetens lokalkostnader minskar betydligt och större ytor frigörs för extern uthyrning.

Kapitalförvaltning

Marknadsutveckling

2013 inleddes med en svensk 5-årig statsobligationsränta på under 1 procent och en allt starkare svensk krona. Under den ekonomiska krisen i stora delar av övriga Europa hade svenska statsobligationer blivit en attraktiv placering. På 2012 års sista dag hade USA:s kongress enats om en tillfällig lösning av den låsta amerikanska budgetsituationen och undvek därmed det s.k. skattestupet. Detta tillsammans med relativt stark ekonomisk statistik både från USA och Kina samt att även Europa visade tecken på en viss ekonomisk förbättring, från ett mycket dåligt utgångsläge, resulterade i stigande räntor och en stark börsutveckling under årets inledande månader. EU-ledarna lyckades i februari enas om en långtidsbudget för 2014-2020.

Men vid slutet av februari blottades Cyperns behov av nödlån och euro-områdets sköra återhämtning ifrågasattes återigen. Detta fick till följd att såväl europeiska som svenska räntor började falla från ca 1,5 procent i slutet av februari, till 1,2 procent i slutet av april.

Världens börser, som stigit med ca 10 procent under januari och februari påverkades också och vi fick en skakigare period i mars och april, men börsen fortsatte sedan stiga till nya toppnivåer och hade vid mitten av maj stigit med ca 18 procent sedan årsskiftet.

Efter en period av svag börs från mitten av maj kom det väntade beskedet från USA:s centralbankschef i slutet av juni, att tiden var mogen för att trappa ned på delar av den penningpolitiska stimulanspolitiken och världens räntor fortsatte att peka uppåt. Börsen tolkade beskeden som att det värsta var över och en ny uppgångsfas inleddes.

I september förtydligade den amerikanska centralbanken sina avsikter. Man avsåg att trappa ner köpen av långa obligationer, men att man även fortsättningsvis vill se en låg kort ränta. Börsen mottog beskedet positivt och börsen var fortsatt stabil. Börsuppgången höll, med smärre avbrott, i sig resten av året. I Sverige präglades räntemarknaden under hösten av svag konjunkturstatistik och en envist låg inflation. De svenska långa statsobligationsräntorna föll med ca 0,5 procentenheter från september fram till slutet av november.

Vid slutet av året kom stark amerikansk tillväxtstatistik och de långa räntorna vände återigen uppåt, även i Sverige. Detta förhållande påverkades inte heller av att den svenska Riksbanken, efter svag svensk inflations- och tillväxtstatistik, något överraskande, beslöt att sänka den svenska reporäntan.

När året summeras hade den 5-åriga svenska statsobligationsräntan stigit med ca 0,4 procent till 1,4 procent. Såväl den svenska börsen, som världens börser hade under året i genomsnitt stigit med ca 28 procent och den svenska kronan hade vid utgången av året fallit tillbaka till ungefär samma nivåer som vid början av året.

Värdeutvecklingen på fastighetsmarknaden i Sverige var under 2013 relativt god. Detta gäller framför allt avseende kommersiella fastigheter, medan värdeutvecklingen för bostadsfastigheter var något svagare.

Avkastning

Totalavkastningen 2013 på bolagets tillgångar blev 7,6 (7,0) procent motsvarande 9 797 (8 464) miljoner kronor. Det som i huvudsak förklarar totalavkastningen är bolagets strategiska tillgångsfördelning, vilken bland annat styrs av försäkringsåtagandenas art och bolagets risktolerans.

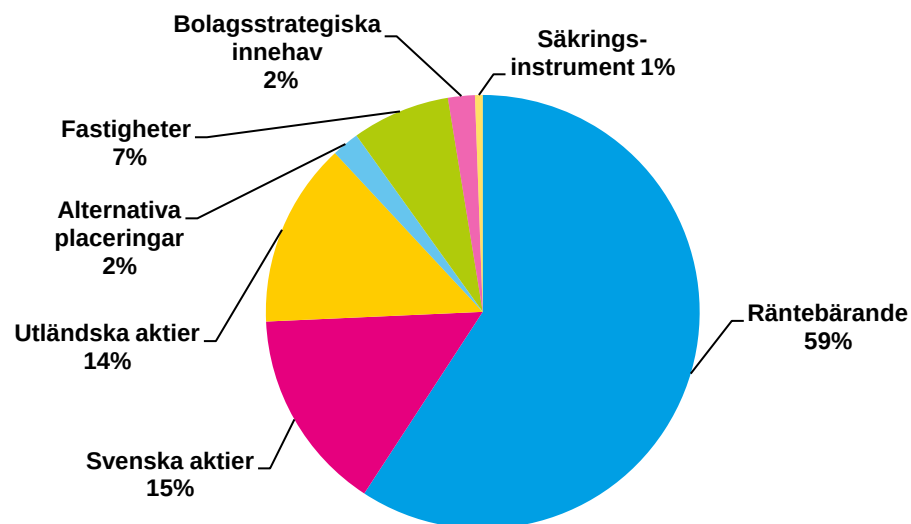
Årets avkastning förklaras av en mycket god aktieutveckling vilken givit en aktieavkastning på ca 36 procent. Till betydande del härrör denna från en mycket god avkastning på bolagets aktier i Swedbank, vilka stigit i värde med ca 42 procent. Räntebärande placeringar har sammantaget givit en negativ avkastning på ca -0,3 procent. Avkastningen på räntebärande placeringar har påverkats negativt av stigande räntor. Aktieexponeringen har ökat något under året till följd av stigande aktiekurser och var vid utgången av året ca 36 procent. Durationen i den räntebärande portföljen har minskats i jämförelse med föregående år och var vid utgången av året ca 5 år. Valutaexponeringen har under året ökat från ca 10 till ca 14 procent.

Totalavkastningstabell, Moderföretaget

Mkr	Ingående marknadsvärde 2013-01-01	Utgående marknadsvärde 2013-12-31	Total- avkastning 2013	Total- avkastning 2013 %	Total- avkastning 2012 %	Total- avkastning 2011 %	Total- avkastning 2010 %	Total- avkastning 2009 %
Räntebärande placeringar	82 567	81 645	-238	-0,3	3,4	9,2	2,2	3
Aktier	30 272	39 812	10 731	36,0	18,78	-11,4	17,9	36,6
Alternativa placeringar	2 185	2 813	263	11,0	3,95	5	-3,7	-10,2
Fastigheter	9 654	10 095	540	5,7	4,58	9,5	5,7	1,2
Bolagsstrategiska innehav	2 796	2 757	-249	-8,7	0,47	0,7	0,7	-0,4
Säkringsinstrument	1 063	794	-1 250	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Summa	128 537	137 916	9 797	7,6	7,0	6,5	8,7	10,3

Totalavkastningstabellen är uppställd enligt rekommendation från Svensk Försäkring och företagets riktlinjer för mätning och rapportering av totalavkastning. I not 49 redovisas hur totalavkastningstabellen är kopplad till resultat- och balansräkningen.

Placeringsstillgångarnas fördelning, Marknadsvärde

Investeringar i alternativa placeringar

Investeringar i alternativa placeringar görs för att komplettera något av de traditionella tillgångsslagen, d.v.s. antingen aktier eller räntebärande placeringar, på bästa sätt. Nedan redovisas värdet på de största investeringarna i alternativa placeringar.

Innehav, Mkr	2013	2012
EQT	544	305
FIH	515	507
Proventus	308	282
Fabege	243	-
Övrigt	1 203	1 091

Strategiskt innehav i Swedbank

Folksam äger drygt nio procent av aktierna i Swedbank

Bolag	Antal	Andel av röster och kapital i Swedbank
Folksam Sak	23 205 173	2,0%
Folksam Liv	63 433 290	5,6%
	86 638 463	7,6%
KPA Pensionsförsäkring	13 978 928	1,3%
KPA Livförsäkring	186 894	0,0%
Konsumentkooperationens pensionsstiftelse	1 027 222	0,1%
Förenade Liv	2 456 739	0,2%
Folksam totalt	104 288 246	9,2%

Finansiella risker i försäkringsåtaganden

Finansinspektionen har föreskrivit om en ny metod för beräkning av diskonteringsräntan vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar från och med 2013-12-31. Metoden liknar den som förväntas införas i Solvens 2-regelverket och är såväl marknads- som modellbaserad vilket gör den mindre känslig för förändringar på marknaden. Även med den nya metoden ska olika räntekurvor användas för tjänstepensionsförsäkringar, som beräknas med aktsamma antaganden, respektive för övrig livförsäkring, som beräknas med betryggande antaganden.

Kundnöjdhet

Hur företag hanterar kontakten med kunderna får därför stor betydelse för kundnöjdheten. Mätningar visar att de kunder som varit i kontakt med Folksam är mer nöjda än de som inte varit det. Av de kunder som varit i kontakt med Folksam, antingen genom kundservice eller i ett skadeärende är nio av tio nöjda. Folksam gör kontinuerliga undersökningar för att mäta gillandet på marknaden och vad kunderna tycker om Folksam. Folksam Kund Index, FKI, är det mått som används för att mäta nöjdheten i hela vår kundbas. Nöjdheten bland kunderna har haft en god utveckling och överträffade målet för 2013.

Ansvarsfull påverkan

Vision som förpliktigar

Allt arbete som sker i Folksam ska vara målstyrt och styra mot visionen att "människor ska känna sig trygga i en hållbar värld".

Utöver höga ambitioner att leva som vi lär med krav på exempelvis hållbar miljö, etiska placeringar och jämställdhet så finns det uttalade mål för att vi ska använda oss av vår kärnverksamhet där vi kan göra skillnad och hjälpa kunderna.

Den som har kunskap och möjlighet att påverka samhällsutvecklingen till det bättre är skyldig att göra detta. Det har Folksam gjort sedan företaget grundades för över hundra år sedan. "Ansvarsfull påverkan" är ett av styrelsernas fem strategiska fokusområden och omfattar Folksams förebyggande arbete inom trafiksäkerhetsforskning, miljö- och hållbarhetsfrågor samt ägarstyrning. Folksam har ambitionen att vara en spjutspets inom samtliga.

Ansvarsfullt ägande

Våra kunder bryr sig om hur börsbolagen hanterar hållbarhetsfrågorna. På Folksam är vi övertygade om att företag som tar ansvar för miljö och mänskliga rättigheter är mer lönsamma på sikt. Genom våra kriterier – miljö, mänskliga rättigheter och anti-korruption – påverkar Folksam de företag vi investerar i.

Vissa företag har vi dock aktivt valt att inte placera i oavsett hur liten deras miljöpåverkan är eller hur bra arbetsmiljö de har. De uteslutande kriterierna är tobak och illegala vapen såsom exempelvis klustervapen, antipersonella minor och kärnvapen.

För Folksam Sak och KPA Pension gäller ännu striktare uteslutningskriterier.

Personalinformation

Personalinformation

Folksam har cirka 3 600 medarbetare som jobbar på flera orter och i flera olika bolag. De jobbar med allt från skadereglering och rådgivning till it, juridik och riskbedömning med mera.

I årets medarbetarundersökning slutade totalindex på 76* procent. Det är fyra procentenheter högre än förra året och det bästa totalindex som uppmätts i Folksam.

Anställnings- och arbetsvillkor

Folksam är genom medlemskapet i Arbetsgivarförbundet KFO bundet av kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor. Folksams kollektivavtal gäller för moderföretagen Folksam Liv och Folksam Sak med konsoliderade dotterföretag i Sverige samt de ej konsoliderade dotterföretagen KPA Livförsäkring, KPA Pensionsförsäkring och Förenade Liv.

För tjänstemän gäller tre avtal som träffats med FTF, Handelsanställdas förbund samt ett avtal med Jusek, Civilekonomernas Riksförbund och Sveriges Ingenjörer. Det sistnämnda avtalet omfattar samtliga anställda som är medlemmar i ett fackförbund som i sin tur är medlem i Saco.

Veckoarbetstiden är 38,75 timmar för tjänstemännen. För Folksams tjänstemän gäller kollektivavtal om tjänstepensioner, KTP-planen. Löner och allmänna anställningsvillkor för Folksam- och TM-ombud är kollektivavtalsreglerade med Handelsanställdas förbund. För tjänstemän med säljande befattningar gäller ett särskilt löneavtal som träffats med de tre tjänstemannaorganisationerna. Löner och allmänna anställningsvillkor för medarbetare i restaurangen i Skanstull är kollektivavtalsreglerade med Hotell- och Restauranganställdas förbund och medarbetare som är fastighetsskötare omfattas av kollektivavtal med fastighetsanställdas förbund. Veckoarbetstiden för arbetare är 40 timmar. Tjänstepensionen för medarbetare som omfattas av arbetaravtal omfattas av KAP som är en premiebestämd pensionsplan.

Veckoarbetstiden för arbetare är 40 timmar. Tjänstepensionen för ombuden (KAP) är kollektivavtalsreglerad mellan KFO och LO. För tjänstemän med säljande befattningar gäller ett särskilt löneavtal som träffats med de tre tjänstemannaorganisationerna.

Medelantal anställda samt löner och ersättningar, med särskild specifikation på ersättningar till ledande befattningshavare, redovisas under not 48.

Attrahera, bemanna och introducera

För att öka kunskapen om försäkring i samhället och säkra Folksams framtida kompetensförsörjning bedriver Folksam strategiska utbildningssamarbeten med universitet och yrkeshögskolor. Genom

dessas erbjuds studenter studiebesök och praktik och Folksam är med och formar utbildningarnas kursinnehåll. Karriärroller synliggörs på en särskild karriärdel på Folksams hemsida och intranät samt på Facebook och LinkedIn.

Under 2013 rekryterades 552 medarbetare externt. Nästan lika många bytte jobb internt. Största delen av rekryteringarna har varit inom försäljning, skadereglering och it. 2013 har rutinerna och stödet i bemanningsprocessen uppdaterats, bland annat för att möta de kommande kraven i EU-direktivet Solvens 2 - särskild lämplighetsprövning av ledning och nyckelpersoner.

Under året har det totala antalet anställa inom Folksam ökat. Den största anledningen är att 130 nya medarbetare i september tog plats i olika delar av verksamheten i och med förvärvet av försäkringsbolaget Salus Ansvar.

Under året har 394 nya medarbetare deltagit i någon av årets 11 introduktionsdagar. Utbildningen är obligatorisk, men det finns ett överlapp mellan åren som förklarar differensen mot antalet nyanställda.

Kompetensutveckling

Folksam ska ha kommunikativa ledare som skapar kundnytta genom att ge förutsättningar för lärande och rätt prestationer. Under 2013 har totalt 62 chefer diplomerats från något av de tre interna ledarskapsprogrammen på olika nivåer. Ledningsgruppsutveckling har initierats som nästa steg för seniora chefer och då startar även en ny omgång av programmet Mellancheftsutveckling.

Ledarskapet utvärderas i medarbetarundersökningen som i år visar att 83* procent av medarbetarna instämmer i påståendet "Jag har som helhet ett stort förtroende för min närmaste chefs sätt att leda verksamheten".

För att skapa förutsättningar för medarbetarna att skapa resultat och utvecklas används PU-processen (prestation och utveckling). Detta arbetssätt bygger på ett tydligt ansvar i rollen, löpande återkoppling, träning i vardagen och ett coachande ledarskap. I medarbetarundersökningen uppger 92* procent av medarbetarna att de har individuella mål för sitt arbete. 82* procent uppger att de har regelbundna avstämningar med sin chef.

För att säkra kompetensen på Kundservice med fokus på kundrådgivarna har ett nytt enhetligt kompetensutvecklingsprogram tagits fram. Målsättningen är att alla Folksams cirka 300 kundrådgivare ska ha klarat utbildningen och blivit diplomerade i slutet av 2014. Även inom skadeverksamheten har ett nytt kompetensutvecklingskoncept initierats.

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljöverket har under 2012 och 2013 genomfört sex arbetsmiljöinspektioner i Folksam. Resultatet visar att Folksam har väl utarbetade processer för arbetsmiljöarbetet och Arbetsmiljöverket hade endast enstaka mindre anmärkningar som nu har åtgärdats.

Sjukfrånvaron under 2013 låg på 4,2 procent. Det är en ökning som syns både i Folksam och i övriga Sverige och beror troligen på flera faktorer. Tre influensor pågick under våren och övre luftvägsinfektion var då den övervägande sjukfrånvaroorsaken. Besvär inom kategorierna huvud/neuro, konfidentiellt och övrigt har också ökat 2013. För att vända utvecklingen görs bland annat analyser och handlingsplaner för grupper med höga sjuktal.

För 2014 planeras ett arbete med att främja framgångsfaktorer för god arbetsmiljö och hälsa samt en översyn av rehabiliteringsprocessen. Även en ny upphandling av företagshälsovård planeras för 2014.

Löner

Vid jämförelse av medellönen mellan kvinnliga och manliga medarbetare med likartade jobb är löneskillnaderna 2013 cirka 4 procent. För att få helt jämställda löner kartlägger och analyserar Folksam eventuella osakliga löneskillnader vid lönerrevisionerna varje år, istället för att endast göra en kartläggning vart tredje år som lagstiftningen kräver.

Vid föräldraledighet ger Folksam föräldraersättning som gör att medarbetaren, tillsammans med föräldrapenningen, får ut 90 procent av sin lön under 210 dagar av sin föräldraledighet.

**Andel medarbetare som är nöjda/har svarat instämmande på frågan (markerat betyget 4 eller 5 på en femgradig skala).*

Belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram med syfte att synliggöra och skapa samverkan kring de affärsstrategiska målen. Programmet ska stärka medarbetarnas motivation i arbetet med att skapa kundnytta. Det viktigaste målet för belöningsprogrammet 2013 var effektiv användning av Folsams resurser. Det skulle uppnås genom sänkta driftskostnader, lägre totalkostnadsprocent och effektivare administration.

I bokslutet har 15 000 kronor per berättigad anställd reserverats. Definitivt beslut om belöning kommer att beslutas av styrelsen.

Bolagsstyrning

God bolagsstyrning handlar om att säkerställa att ett bolag sköts på ett för ägarna så effektivt sätt som möjligt. En övergripande målsättning med Folsams bolagsstyrning – förutom att den ska överensstämma med bolagets vision och etiska principer – är att säkerställa en bra avkastning för Folsams kunder.

Bolagsstyrningen i Folksam utgår från lagstiftning, främst försäkringsrörelselagen, men också Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Folksam tillämpar också Svensk kod för bolagsstyrning. Utöver de externa styrande regelverken finns cirka 80 interna regelverk som klassificeras som övergripande och som fastställts av stämman, styrelse eller vd.

Eftersom Folksam är kundägt finns det inte några aktieägare. På stämmorna företräds kunderna istället av fullmäktigeledamöter. På stämman 2013 beslutade stämman att, dels utvidga antalet fullmäktigeledamöter, dels bredda med fler organisationer som företräder försäkringstagarna på stämmorna, kompletterat med ett direktval.

En separat bolagsstyrningsrapport inklusive styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen upprättas och finns presenterad på folksam.se.

Styrelsens arbete

Styrelsen har tolv ledamöter inklusive styrelseordförande. Härutöver utses arbetstagarrepresentanter. Information om ledamöterna framgår av bolagsstyrningsrapporten.

Under året hölls nio styrelsemöten. Ledamöterna hade därutöver kontakter via e-post samt telefon. Styrelsens utskott, Revisionsutskottet och Ersättningsutskottet, hade sex respektive fyra sammanträden under året. Utskottsledamöterna hade därutöver kontakter via e-post och telefon.

Av Folsams styrande regelverk är ett 30-tal fastställda av styrelsen. Under året har styrelsen gått igenom dessa och vid behov reviderat respektive regelverk. Vissa av regelverken fastställs årligen, oavsett om de förändras eller inte.

Inför varje sammanträde har styrelsen fått en skriftlig rapport av verkställande direktören, vilken behandlat viktiga händelser i Folksam, men också i branschen i övrigt, samt en rapport om pågående Program för anpassning till Solvens 2. I enlighet med en strategisk dagordning har styrelsen under året också behandlat bland annat följande: Kontinuerligt följt upp förverkligandet av ett antal strategiska mål, finansiella rapporter, kvartalsrapporter, verksamhetsplan, budget och prognosrapporter, genomgång av dotterbolagens verksamheter och ekonomi, omvärlds- och konkurrentanalyser, intressekonflikter, aktuarierapporter, compliancerapporter, riskrapporter, internrevisionsrapporter, fastställt ett återförsäkringsprogram, fastställt ett belöningsprogram samt sammanträffat med den

externa revisorn. På samtliga ordinarie styrelsemöten finns även tid avsatt för fördjupning. Det kan dels utgöras av de fasta temaområden som styrelsen fastställt och dels av ad hoc anmälda fördjupningsfrågor under året.

I syfte att få tillfälle att diskutera strategiska och framåtblickande frågor mer ingående genomför styrelsen under året ett tvådagarsseminarium. Teman som behandlades på 2013 års seminarium var omvärldsanalys, trender, välfärdstendens, strategiska inriktningar, utmaningar och kritiska aktiviteter, översyn finansiella mål med mera.

Ärligen hålls en gemensam styrelseutbildning för nyvalda styrelseledamöter i moderbolagen samt i försäkringsdotterbolag. Utbildningen hölls vid två tillfällen under 2013. Styrelsen genomförde även, i enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning, en styrelseutvärdering under året.

Twister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten har Folksam Liv ett antal twister. De flesta avser mindre belopp och bedöms inte väsentligt påverka bolagets finansiella ställning. I de fall det rör större belopp görs en bedömning av det sannolika ekonomiska utfallet och behovet av en eventuell avsättning.

Riskhantering

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Risk och riskhantering är en central del av verksamheten i försäkringsföretag. Riskerna och de beslut som tas för att hantera dem påverkar bolagets ekonomiska ställning och förmåga att nå företagets mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut om risker skapas förutsättningar för att erbjuda kunderna försäkringslösningar som ger dem trygghet. Därför är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. Se vidare i not 2 för en mer detaljerad redogörelse av riskhanteringen i företaget.

Riskhanteringsprocessen

Riskhanteringsprocessen är integrerad i verksamhetsprocesserna och utgör en viktig beståndsdel av den övergripande riskhanteringen. omfattar att identifiera, värdera, hantera, följa upp och rapportera alla väsentliga risker.

Identifiera

Identifieringen av risker syftar till att upptäcka och klargöra alla väsentliga risker en organisation är utsatt för på både kort och lång sikt. Identifierade risker ska beskrivas, registreras och kategoriseras. Till samtliga risker kopplas också uppgifter om vilka verksamheter som berörs. Alla identifierade risker tilldelas en riskägare och åtgärder tas fram för att hantera och förebygga riskerna.

Värdera

Företaget ska alltid sträva efter att värdera identifierade risker. Risker ska värderas på ett enhetligt sätt och, där så är möjligt, kvantifieras med vedertagna mätmetoder. Risker kan värderas mer eller mindre precist och noggrant, och beroende på risktyp är värderingen kvantitativ (mätning) eller kvalitativ (bedömning). Trafikljuset, som är Finansinspektionens verktyg för mätning av risker i försäkringsbolag, används som metod för att kvantifiera försäkrings-, finansiella risker (marknadsrisker och kreditrisker).

Med kvalitativ värdering avses en bedömning som är en översiktlig skattning av riskens påverkan. Den kvalitativa bedömningen kan exempelvis utgå från en värdering av risken från två perspektiv, dels vilken påverkan händelsen får om den inträffar samt vilken sannolikheten är att händelsen inträffar. Denna mätmetod används främst för att värdera verksamhetsrisker.

Hantera

Hanteringen av risker sker med hjälp av regelverk, processer och kontrollaktiviteter. Det är verksamhetens och företagsledningens ansvar att prioritera de åtgärder som planeras.

Följa upp

Uppföljning innefattar den dagliga/löpande bevakningen av risker och åtgärder, samt att riskerna ligger inom fastställda limiter. Nödvändiga processer och rutiner skapas för att följa upp riskarbetet. Det är den operativa verksamheten som ansvarar för att åtgärder och risker kontinuerligt övervakas.

Rapportera

Samtliga väsentliga risker rapporteras till styrelse och vd för att ge en allsidig och saklig bild över den totala risksituationen. Rapportering av den aggregerade risksituationen sker genom skriftliga riskrapporter.

Organisation och ansvarsfördelning

För att tydliggöra styrning av verksamheten, ansvar för regelefterlevnad, riskhantering och riskkontroller har en uppdelning i tre ansvarslinjer gjorts.

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamheten i företaget samt utlagd verksamhet. Dessa ansvarar för att leda verksamheten så att de av styrelsen fastställda målen uppfylls. De äger och hanterar risker, d.v.s. ansvarar för riskhanteringsaktiviteter, uppföljningar samt regelefterlevnad.

Den andra ansvarslinjen utgörs av styrnings- och kontrollfunktioner som ska säkerställa en ändamålsenlig och effektiv riskhantering. Styrnings- och kontrollfunktionerna stödjer och följer upp den första ansvarslinjen utifrån ramverk för intern styrning och kontroll, ansvarar för att ha en övergripande bild av risksituationen i företaget och rapporterar denna till styrelse och vd.

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevision. Internrevisionen granskar och utvärderar, på styrelsens uppdrag, den interna styrningen och kontrollen inklusive riskhantering.

Solvens 2

Redan 2009 påbörjades anpassningen till det nya regelverket genom att Folksam Sak och Livs styrelser beslutade om ramar och principer för genomförandet. De konstaterade att de formella kraven kommer öka men att genom god styrning, riskhantering och regelefterlevnad kommer Folksam kunna leva upp till såväl interna som externa krav inom det nya ramverket.

Syftet med Folksams Solvens 2-program är att säkerställa att verksamheten uppfyller de regulatoriska kraven. Stora delar av både den operativa och legala organisationen kommer att påverkas genom nya krav på styrning, riskhantering, intern kontroll och dokumentation av exempelvis ansvar och rutiner.

För att detta ska löpa smidigt pågår ett arbete inom programmet för att förbereda organisationen genom att föra upp solvensfrågor till beslut i linje och program samt genom att tillsammans med linjeorganisationen och i uppdrag och projekt implementera besluten. Så mycket som möjligt av implementeringsarbetet ska utföras i den del av organisationen, där respektive ansvar ska ligga även efter programtidens slut. Ambitionen är att alla krav enligt Solvens 2-direktivet ska fördelas på befintlig organisation i så stor utsträckning som är rimligt.

Under 2013 har uppdragen bland annat fokuserat på riskhantering, intern kontroll, lämplighetsprövning och den egna risk- och solvenskapitalprocessen.

Under 2013 har ett Rapporteringsprojekt fortsatt bedrivits med fokus på insamling, beräkning och lagring av data samt rapportering. Projektet har två delar; implementera databaser/filer som ger tillgång till nödvändig spårbar, korrekt och lättillgänglig information från försäkrings-, ekonomi- och finanssystem samt skapa effektiva rapporteringsprocesser inklusive beräkningar från grunddata i de nämnda filerna fram till färdiga rapporter. Rapporteringsprojektet har haft en något lägre intensitet under 2013 på grund av osäkerheten kring den slutgiltiga tidplanen för Solvens 2. I slutet av året stod det klart att Solvens 2 ska införas i januari 2016 och att förberedande rapportering ska ske innan dess. Som en konsekvens av detta trappas projektet åter upp under 2014.

Solvens 2 är en modernisering av hela branschen, som är bra för Folksam och våra kunder. Framgångsrika företag är de som bäst hanterar förändringar i omvärlden till sin fördel. Solvens 2 är en sådan förändring.

Femårsöversikt och nyckeltal

Koncernen, Mkr	2013	2012	2011	2010	2009 ¹⁾
RESULTAT					
Premieintäkt för egen räkning	670	755	694	700	723
Premieinkomst för egen räkning	7 961	6 838	6 473	5 672	6 120
Kapitalavkastning, netto	9 175	12 977	3 625	14 609	17 952
Försäkringsersättningar, netto	-6 125	-5 558	-4 530	-5 358	-5 627
Förändring i livförsäkringsavsättningar	-5 745	-2 815	-13 917	-4 528	4 503
Driftskostnader i försäkringsrörelsen	-1 193	-1 107	-996	-924	-951
Återbäring och rabatter, netto	-902	-1 167	-932	-603	-261
Försäkringsrörelsens resultat	15 055	10 569	-8 963	9 268	22 459
Återstående kapitalavkastning	228	155	106	308	250
Övrigt	-471	-556	-514	-628	-543
Årets resultat före skatt	14 812	10 168	-9 371	8 948	22 166
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	206 370	180 428	160 414	157 640	137 004
Försäkringstekniska avsättningar	159 283	147 150	135 272	118 348	107 114
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	51 382	38 270	30 020	41 478	34 385
Uppskjuten skatteskuld	760	630	666	576	416
Övervärden i placeringstillgångar					
Placeringar i koncernföretag	207	207	207	207	207
Andra finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-	-
Totalt konsolideringskapital	52 349	39 107	30 892	42 261	35 008

Koncernen, Mkr (forts.)	2013	2012	2011	2010	2009
NYCKELTAL					
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent ²⁾	1,9	2,2	2,4	1,9	2,3
Totalavkastning, procent	7,9	7,1	6,5	8,8	10,6
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent ²⁾	253	198	171	24	21

- 1) Omräknat med anledning av övergång till full IFRS i koncernredovisningen.
- 2) Direktavkastningen samt konsolideringsgrad har omräknats i enlighet med FFFS 2011:28.

Ej konsoliderade dotterbolag	Förvaltningskostnadsprocent	Direkt avkastning procent	Total avkastning procent	Kollektiv-konsolideringsnivå procent
KPA Livförsäkring AB (publ)	0,3%	2,0%	7,2%	203
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	0,3%	2,4%	8,2%	102

Femårsöversikt och nyckeltal

Moderföretaget, Mkr	2013	2012	2011	2010	2009 ¹⁾
RESULTAT					
Premieintäkt för egen räkning	670	755	694	700	723
Premieinkomst för egen räkning	7 899	6 792	6 436	5 639	6 093
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	9 268	8 430	6 977	8 941	10 314
Försäkringsersättningar, netto	-6 035	-5 489	-4 487	-5 325	-5 608
Förändring i livförsäkringsavsättningar	4 700	2 169	-18 184	382	11 998
Driftskostnader i försäkringsrörelsen	-747	-706	-623	-549	-603
Återbäring och rabatter, netto	-902	-1 168	-932	-603	-261
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	14 858	10 779	-10 125	8 885	22 650
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	14 858	10 779	-10 125	8 885	22 650
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	135 550	124 467	116 217	112 675	102 978
Försäkringstekniska avsättningar	86 810	90 416	91 538	73 375	72 896
Konsolideringskapital					
Eget kapital	47 926	34 822	26 233	38 831	32 208
Obeskattade reserver	1 473	1 748	1 783	1 492	1 238
Uppskjuten skatteskuld	421	257	193	163	86
Övervärden i placeringstillgångar					
Placeringar i koncernföretag	2 713	2 283	2 379	2 085	1 887
Summa totala övervärden	2 713	2 283	2 379	2 085	1 887
Totalt konsolideringskapital	52 533	39 110	30 587	42 571	35 419
Kollektivt konsolideringskapital	26 274	22 513	19 713	18 600	14 944
Kapitalbas	51 993	38 590	30 081	42 562	35 453
Erforderlig solvensmarginal	3 958	4 106	4 062	3 387	3 388
Kapitalbas för försäkringsgruppen	52 683	38 558	30 002	42 062	34 874
Erforderlig solvensmarginal för försäkringsgruppen	5 882	5 980	5 970	4 913	4 921

Moderföretaget, Mkr	2013	2012	2011	2010	2009 ¹⁾
NYCKELTAL ²⁾					
Skadeförsäkringsrörelse					
Skadeprocent	65	35	-101	83	70
Driftkostnadsprocent	8	9	10	10	9
Totalkostnadsprocent	73	44	-91	93	79
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent ³⁾	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Förvaltningskostnadsprocent för sparprodukter ³⁾	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5
Anskaffningskostnadsprocent	3,7	3,6	3,3	2,4	2,3
Administrationskostnadsprocent för sparprodukter	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
Administrationskostnadsprocent för riskprodukter	5,8	5,6	6,6	6,4	5,8
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent ⁴⁾	2,7	2,9	3,2	2,6	2,9
Totalavkastning, procent	7,6	7,0	6,5	8,7	10,3
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent	253	198	171	24	21
Kollektiv konsolideringsnivå, procent					
Retrospektivreservsmetoden	120,4	118,0	115,6	116,0	113,1
Pensionstilläggsmetoden	160,7	153,9	150,9	146,4	139,3

- 1) Omräknat med anledning av avsättning till pensioner och liknande förpliktelser.
- 2) Redovisad totalavkastning är beräknad enligt Svensk Försäkrings rekommendation för rapportering av totalavkastning.
- 3) Förvaltningskostnadsprocent beräknas enligt FFFS 2008:26. Dels beräknas förvaltningskostnadsprocent totalt för livförsäkringsrörelsen, dels beräknas förvaltningskostnadsprocent för sparprodukter exklusive riskprodukter.
- 4) Direktavkastning samt konsolideringsgrad har omräknats i enlighet med FFFS 2008:26.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Styrelserna i Folksam Liv och Folksam Sak utnämnde den 7 maj Jens Henriksson till ny koncernchef och vd. Han efterträdde Anders Sundström som tidigare meddelat att han avgår för att övergå till styrelsearbete. Jens Henriksson tillträdde den 1 september 2013 och kom närmast från Nasdaq OMX Stockholm där han var vd.

Finansinspektionen beslutade att nya regler för att beräkna försäkringsföretagens diskonteringsränta skulle börja gälla den 31 december 2013. Den nya diskonteringsräntan bygger på principerna bakom metoden i Solvens 2. För att beräkna räntan används marknadsdata för att bestämma en räntekurva för löptider upp till tio år, därefter dras räntekurvan ut mellan tioårspunkten och en fastställd långsiktig ränta. Den nya metoden gör att diskonteringsräntan inte blir lika känslig för svängningar på marknaden som tidigare då den är både marknads- och modellbaserad.

Samtidigt publicerade Finansinspektionen också nya anvisningar och blanketter till tillsynsverktyget Trafikluset, som mäter försäkringsföretagens olika riskexponeringar.

Folksam Liv blev som ett av fyra bolag utvald i upphandlingen av traditionell försäkring för ITP, det kollektivavtal som gäller för privatanställda tjänstemän.

En fortsatt satsning på individuell tjänstepension sker i Folksam Liv och dess dotterföretag Folksam Fondförsäkring AB. Satsningen på individuell tjänstepension omfattar erbjudande inom såväl traditionell försäkring som fondförsäkring bland annat via förmedlare och partner. Folksam är även utvalt som alternativ inom UIG 4, Sveriges största tjänstepensionsplan utanför kollektivområde.

KPA Pensionsservice AB förvärvade SPP Liv Pensionstjänst AB under året. Det omfattade SPP:s kommunala pensionsadministration med tillhörande IT-system. Dessutom förvärvades samtidigt ett mindre kommunalt försäkringsbestånd av KPA Pensionsförsäkring AB.

Händelser efter balansdagen

I januari genomförde Jens Henriksson förändringar i koncernledningen i syfte att befästa Folksams position som Sveriges största försäkringsbolag. Folksam går nu in i en fas som präglas av modernisering, effektivisering och konsolidering. Det handlar om att säkerställa att verksamheten är så effektiv som möjligt och att god ordning och reda gäller.

Stefan Holm har utsetts till vd för Folksam Fondförsäkring och lämnar koncernledningen.

Elisabeth Sasse har utsetts till chef för affärsområdet Partner. Folksams partnersamarbeten har vuxit kraftigt under senare år och Folksams position hos befintliga partners ska säkras samtidigt som nya partnersamarbeten ska utvecklas.

Lars-Åke Vikberg har utsetts till chef för affärssegmentet Kollektivavtalad affär och ingår i Folksams koncernledning.

Catrina Ingelstam får en förstärkt roll som ekonomidirektör (CFO) med uppdrag att modernisera ekonomisystemen och verksamhetsplaneringen. Rapportering och kapitalberäkning i Solvens 2 är en central del i detta.

Pia Carlsson Thörnqvist får ansvar för Folksam Fastigheter och tar dessutom över ägaransvaret för Folksam Skadeförsäkring Ab i Finland.

Tomas Norderheim får ansvar för Alternativa placeringar samt ett samordningsansvar för samtliga förvärv och integrationer som sker inom Folksam.

Gunnar Fröderberg får i uppdrag att ta fram en offensiv investeringsstrategi för IT med målet att sänka driftkostnaderna och modernisera infrastrukturen.

AnnKristine Wuopio-Mogestedt får i uppdrag att fullfölja det effektiviseringsarbete som påbörjats inom skadeorganisationen.

Torbjörn Eckerdal får även ansvar för Partner Finans, som förs till affärsområde Privat.

Daniel Eriksson får i uppdrag att redovisa status för arbetet med produktplaner och hur dessa ska stödja kapitalplanering, uppföljning och analys.

Harriet Pontán får även ansvar för Intern service inklusive frågor kring lokaler och arbetet med Framtidens arbetsplats.

Dessutom kommer Björn Nordin, chef för koncernjuridik, att delta i koncernledningen som sekreterare och med särskilt ansvar för att säkerställa efterlevnaden av externa och interna regelverk.

Den nya koncernledningen och affärsområdescheferna tillträdde den 20 januari.

I mars 2014 anställdes Daniel Barr som chef för bolagets anpassning till Solvens 2. Detta är ett led i att stärka Folksams Solvens 2-arbete och därmed effektivisera verksamheten och göra Folksam till ett modernt finansiellt bolag. Daniel Barr kommer närmast från en tjänst som bankstödschef för bankakuten på Riksgälden.

Folksam Fondförsäkring har utsetts till årets fondförsäkringsbolag i Söderberg & Partners årliga Trafikljusrapport. Motiveringen lyder "Tack vare en god fondselekteringsförmåga, ett bra resultat och ett begränsat men samtidigt kvalitetssäkrat utbud utses Folksam till årets fondförsäkringsbolag".

Framtida utveckling

Folksam Liv har en god finansiell ställning och en hög historisk avkastning. Distribution sker brett genom både egen distribution, samarbeten och genom förmedlare. Efterfrågan på den traditionella försäkringen med utjämnad återbäring ökar samtidigt som Folksam genom dotterbolaget Folksam Fondförsäkring och dess utvecklade fonderbjudande kan erbjuda kunderna de produkter som efterfrågas i olika marknadssituationer.

Under de kommande åren går Folksam Liv med den finansiella styrkan som bas in i en fas av konsolidering med fokus på effektivisering och modernisering. Folksam Liv kommer samtidigt genom satsningen på individuell tjänstepension, både genom egen säljkår och genom förmedlad upphandlade pensionsplaner, i kombination med att Folksam Liv är utvalt som valbart bolag i ITP, avtalspension för privatanställda tjänstemän, att fortsätta öka premievolymen och marknadsandelen på konkurrensutsatt marknad. En strategiöversyn inleds under 2014 för att ytterligare stärka Folksam Liv samtidigt med ett tydligt förbättringsinitiativ för den operativa verksamheten.

Det fokus Folksam Liv under de senaste fem åren ägnat kapitalstyrka och finansiell stabilitet har gett resultat och Folksam Liv har en god finansiell ställning. Folksam Liv kommer liksom branschen i övrigt att delta i förberedelsearbetet inför Solvens 2 med införandedatum 1 januari 2016. Förberedelsearbetet omfattar den egna risk- och solvenskapitalbedömningen, rapportering samt företagsstyrning. På längre sikt innebär det nya regelverket ökad trygghet för kunderna och större hänsyn till kostnaden för kapitalkrav i både kunderbjudanden och investeringar.

Den strategiska tillgångsallokeringen och riskhanteringen i placeringsportföljen har under de senaste åren kraftigt bidragit till den nu starka balansräkningen vilket ger goda förutsättningar för de nya kapitalkrav som nu ställs på försäkringsbolagen.

Under de närmaste åren har Folksam Liv ett antal nyckelfrågor att hantera som har väsentlig inverkan på verksamheten. Tjänstepensionsföretagsutredningen, IORP, Solvens 2 och Tjänstepensionsutredningen (beskattning) förväntas ge en tydligare spelplan och förutsättningar för den strategiska inriktningen för bolaget som idag bedriver både tjänstepensionsverksamhet och övrig livförsäkring.

Förslag till vinstdisposition

Bolaget visar ett totalt resultat på 14 652 430 844,40 kronor.

Skadeförsäkringsrörelsen redovisar ett resultat på 136 573 616,49 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår stämman att årets resultat, 136 573 616,49 kronor, behandlas på följande sätt:

Till konsolideringsfonden avsätts 136 573 616,49 kronor.

Livförsäkringsrörelsen redovisar ett resultat på 14 515 857 227,91 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår stämman att årets resultat, 14 515 857 227,91 kronor, behandlas på följande sätt:

Till konsolideringsfonden avsätts 14 515 857 227,91 kronor.

Resultaträkning

Koncernen, Mkr		2013	2012
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring			
Premieintäkter	Not 3	670	755
		670	755
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		187	153
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7		
Före avgiven återförsäkring		-300	-210
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-134	-55
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8		
Livförsäkringsavsättningar		2	-
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-150	-209
Driftskostnader	Not 9	-56	-65
Övriga tekniska kostnader		-1	-2
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		218	367
REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring			
Premieinkomst	Not 3	7 974	6 851
Premier för avgiven återförsäkring		-13	-13
		7 961	6 838
Intäkter från investeringsavtal		247	237
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	4 780	4 777
Orealiserade vinster på placeringstillgångar			
Värdeökning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		10 485	4 997
Värdeökning på övriga placeringstillgångar		9 077	4 502
Övriga tekniska intäkter	Not 6	496	444
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7		
Före avgiven återförsäkring		-6 157	-6 165
Återförsäkrarens andel		2	6

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Koncernen, Mkr (forts.)		2013	2012
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		465	869
Återförsäkrarens andel		-1	-3
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8		
Livförsäkringsavsättningar		4 775	2 199
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring		-37	-17
Fondförsäkringsåtagande		-10 485	-4 997
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-752	-958
Driftskostnader	Not 9	-1 137	-1 042
Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-2 340	-692
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	Not 11	-2 372	-314
Övriga tekniska kostnader		-13	-33
Rörelseresultat i andra företag än försäkringsbolag			59
Andel i intresseföretags resultat			-320
Kapitalavkastning överförd till finansrörelsen		-157	-185
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		14 837	10 202
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		218	367
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		14 837	10 202
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	167	174
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 5	212	82
Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-97	-91
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 11	-54	-10
Avkastningsskatt		-441	-588
Kapitalavkastning överförd från livförsäkringsrörelsen		157	185
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-187	-153
Resultat före skatt		14 812	10 168
Skatt på årets resultat	Not 14	-153	-97
ÅRETS RESULTAT		14 659	10 071

Rapport över totalresultat

Koncernen, Mkr	2013	2012
Årets resultat	14 659	10 071
Övrigt totalresultat		
Poster som inte kan omföras till periodens resultat		
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	128	-83
Skatt hänförlig till poster som inte kan återföras till periodens resultat	Not 14	18
Poster som har omförts eller kan omföras till periodens resultat		
Omräkningsdifferens på utländsk verksamhet	19	-35
Övrigt totalresultat för året efter skatt	119	-100
ÅRETS TOTALRESULTAT	14 778	9 971
Hänförligt till:		
Försäkringstagarna	14 671	9 905
Innehav utan bestämmande inflytande	107	66

Balansräkning

TILLGÅNGAR

Koncernen, Mkr		2013-12-31	2012-12-31
Immateriella tillgångar	Not 15		
Andra immateriella tillgångar		121	51
Goodwill		45	45
		166	96
Placeringstillgångar			
Förvaltningsfastigheter	Not 16	8 025	7 892
Placeringar i koncern- och intresseföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	Not 17	629	1 229
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag		1 179	1 133
Aktier och andelar i intresseföretag	Not 18	897	826
		2 705	3 188
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	Not 19	40 938	31 907
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 20	79 759	78 792
Lån med säkerhet i fast egendom	Not 21	40	40
Övriga lån	Not 22	812	729
Derivat	Not 23	883	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	Not 25	210	230
		122 642	112 110
Summa placeringstillgångar		133 372	123 190

Koncernen, Mkr (forts.)		2013-12-31	2012-12-31
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar		72 791	57 031
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	Not 34	35	36
		35	36
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	Not 26	42	51
Fordringar avseende återförsäkring		1	-
Aktuell skattefordran		396	161
Övriga fordringar	Not 27	735	1 662
		1 174	1 874
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	Not 29	1 351	1 291
Likvida medel		6 367	6 630
		7 718	7 921
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 339	1 399
Förutbetalda anskaffningskostnader	Not 30	490	386
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 31	177	143
		2 006	1 928
SUMMA TILLGÅNGAR		217 262	192 076

Balansräkning (forts.)

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Koncernen, Mkr		2013-12-31	2012-12-31
Eget kapital			
Konsolideringsfond	Not 32	26 287	27 835
Omräkningsreserver		-37	-56
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat	Not 32	25 132	10 491
		51 382	38 270
Innehav utan bestämmande inflytande		1 775	1 746
		53 157	40 016
Försäkringsteknisk avsättning (före avgiven återförsäkring)			
Livförsäkringsavsättning	Not 33	79 358	84 135
Avsättning för oreglerade skador	Not 34	2 525	2 352
Avsättning för återbäring och rabatter	Not 35	4 258	3 365
		86 141	89 852
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)			
Villkorad återbäring	Not 36	340	266
Fondförsäkringsåtaganden	Not 37	72 802	57 032
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Pensioner och liknande förpliktelser	Not 38	43	152
Depåer från återförsäkrare		2	9

Koncernen, Mkr (forts.)		2013-12-31	2012-12-31
Skulder			
Uppskjuten skatteskuld	Not 39	760	630
Skulder avseende direkt försäkring	Not 40	7	9
Skulder avseende återförsäkring		4	-
Skulder till kreditinstitut		376	377
Derivat	Not 23	256	203
Aktuell skatteskuld		79	42
Övriga skulder	Not 41	2 818	2 980
		4 300	4 241
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 42	477	508
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		217 262	192 076

Upplysning om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 44 och 45.

Rapport över förändringar i eget kapital

EGET KAPITAL HÄNFÖRLIGT TILL FÖRSÄKRINGSTAGARNA¹⁾

Koncernen, Mkr	Konsoliderings- fond ¹⁾	Omräknings- reserv ²⁾	Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat ³⁾	Eget kapital hänförligt till försäkringstagarna	Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt eget kapital
Ingående balans enligt fastställd balansräkning 2012-01-01	29 490	-21	551	30 020	1 727	31 747
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-1 655			-1 655		-1 655
Utdelning till innehav utan bestämmande inflytande					-48	-48
Årets övrigt totalresultat		-35	-65	-100		-100
Årets resultat			10 005	10 005	66	10 071
Årets totalresultat 2012-12-31		-35	9 940	9 905	66	9 971
Utgående balans 2012-12-31	27 835	-56	10 491	38 270	1 745	40 015
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-1 548			-1 548		-1 548
Förändring i intresseföretags eget kapital			-11	-11		-11
Utdelning till innehav utan bestämmande inflytande			-		-77	-77
Årets övrigt totalresultat		19	100	119		119
Årets resultat			14 552	14 552	107	14 659
Årets totalresultat 2013-12-31		19	14 652	14 671	107	14 778
Utgående balans 2013-12-31	26 287	-37	25 132	51 382	1 775	53 157

1) Bundet eget kapital uppgår till 34 421 mkr (25 951) och fritt eget kapital till 16 961 mkr (12 319).

2) Omräkningsreserver avser omräkning av utländska verksamheter.

3) Balanserade vinstmedel inkluderar Reservfond, Kapitalandelsfond, Obeskattade reserver, Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt, skatt hänförlig till komponenter avseende övrigt totalresultat och årets resultat.

Innehav utan bestämmande inflytande avser andra ägare i vinstutdelande bolag inom Folksam Liv- koncernen.

I Not 1 Redovisningsprinciper beskrivs karaktär och syfte med reservposter under eget kapital.

Kassaflödesanalys

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Resultat före skatt ¹⁾	14 812	10 168	14 858	10 779
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	-8 743	-5 117	-8 714	-5 550
Betald skatt	-240	-377	-453	-710
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	5 829	4 674	5 691	4 519
Förändring av placeringstillgångar ³⁾	-5 267	-2 938	-5 347	-2 898
Förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring, netto ⁴⁾	11	-1	-	-
Förändring av övriga rörelsefordringar	-153	253	-41	200
Förändring av övriga rörelseskulder	786	188	903	164
Utbetald återbäring från konsolideringsfonden	-1 548	-1 655	-1 548	-1 655
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	-342	521	-342	330
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Effekt av samgående/beståndsoverlåtelse	-	-33	-	-
Nettoinvestering i koncernföretag ⁵⁾	-18	115	-153	71
Nettoinvestering i intresseföretag ⁶⁾	17	-906	16	-906
Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar ⁷⁾	33	-73	-	-
Förändring av materiella och immateriella tillgångar	-50	-	-	-
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	-18	-897	-137	-835
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Utbetald utdelning till innehav utan bestämmande inflytande	-77	-47	-	-
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	-77	-47	-	-
ÅRETS KASSAFLÖDE	-437	-423	-479	-505

Mkr (forts.)	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Likvida medel vid årets början	6 624	7 125	5 168	5 751
Kursdifferens i likvida medel	-18	-78	-18	-78
Likvida medel vid årets slut⁸⁾	6 169	6 624	4 671	5 168
Årets kassaflöde	-437	-423	-479	-505
¹⁾Betalda och erhållna räntor och utdelningar				
Under perioden betald ränta	-4	-26	-10	-13
Under perioden erhållen ränta	2 995	3 232	2 988	3 193
Under perioden erhållen utdelning	1 411	1 147	1 401	1 143
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	4 402	4 353	4 379	4 323
²⁾Poster som inte ingår i kassaflödet				
Nedskrivningar	540	3	556	-17
Avskrivningar	35	13	6	4
Icke utdelad resultatandel i intressebolag	-	-	-124	-112
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-111	-860	-115	-896
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	-6 797	-3 928	-6 727	-4 264
Valutakursvinst (-)/förlust (+)	380	102	380	102
Förändring av upplupet anskaffningsvärde räntebärande värdepapper	969	831	969	831
Förändring av avsättningar avseende försäkringsavtal	-3 715	-1 232	-3 715	-1 230
Förändring avsättningar	-10	-3	-17	-2
Förändring av skulder avseende investeringsavtal	-34	-43	73	34
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	-8 743	-5 117	-8 714	-5 550
³⁾Förändring av placeringstillgångar				
Investering i placeringstillgångar	-46 628	-47 962	-46 725	-47 922
Försäljning av placeringstillgångar	41 361	45 024	41 378	45 024
Summa förändring av placeringstillgångar	-5 267	-2 938	-5 347	-2 898

Kassaflödesanalys (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
⁴⁾Förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar fondförsäkring, netto				
Investering i placeringstillgångar, fondförsäkring	-5 736	-2 066	7	-63
Förändring av försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	5 747	2 065	-7	63
Summa förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar fondförsäkring, netto	11	-1	-	-
⁵⁾Nettoinvestering i koncernföretag				
Investering i koncernföretag	-18	-	-340	-200
Försäljning av koncernföretag/Utdelning från kommanditbolag	-	115	187	271
Summa nettoinvestering i koncernföretag	-18	115	-153	71
⁶⁾Nettoinvestering i intresseföretag				
Investering i intresseföretag	-	-935	-18	-935
Försäljning av intresseföretag	17	29	34	29
Summa nettoinvestering i intresseföretag	17	-906	16	-906

Mkr (forts.)	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
⁷⁾Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar				
Investering i övriga placeringstillgångar	-63	-73	-	-
Försäljning av övriga placeringstillgångar	96	-	-	-
Summa nettoinvestering i övriga placeringstillgångar	33	-73	-	-
⁸⁾Delkomponenter som ingår i likvida medel	2013	2012		
Kassa och banktillgodohavanden	5 431	6 630	4 869	5 174
Kortfristiga placeringar jämställda med likvida medel	-198	-6	-198	-6
Summa delkomponenter som ingår i likvida medel	5 233	6 624	4 671	5 168

Som kortfristiga placeringar har klassificerats ej likviderade affärer avseende aktier och obligationer vilka likvidregleras i nära anslutning till affärsdagen.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Ej tillgängliga likvida medel				
Valutarestriktioner	-	-	-	-
Andra legala restriktioner	709	440	709	440
Summa ej tillgängliga likvida medel	709	440	709	440

Resultaträkning

Moderföretaget, Mkr		2013	2012
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring			
Premieintäkter	Not 3	670	755
		670	755
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		187	151
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7		
Före avgiven återförsäkring		-300	-210
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-134	-54
Återförsäkrares andel			
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8		
Livförsäkringsavsättningar		2	-
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-150	-209
Driftskostnader	Not 9	-56	-65
Övriga tekniska kostnader		-1	-1
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		218	367
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring			
Premieinkomst	Not 3	7 912	6 805
Premier för avgiven återförsäkring		-13	-13
		7 899	6 792
Intäkter från investeringsavtal		7	8
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	4 771	4 744
Orealiserade vinster på placeringstillgångar			
Värdeökning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		44	13
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	Not 5	9 031	4 440
Övriga tekniska intäkter	Not 6	9	2
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7		
Före avgiven återförsäkring		-5 566	-5 475
Återförsäkrares andel		2	6

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Moderföretaget, Mkr (forts.)		2013	2012
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-35	243
Återförsäkrarens andel		-2	3
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8		
Livförsäkringsavsättningar		4 775	2 199
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring		-37	-17
Fondförsäkringsåtagande		-40	-13
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-753	-958
Driftskostnader	Not 9	-691	-641
Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-2 322	-671
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	Not 11	-2 443	-249
Övriga tekniska kostnader		-8	-14
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		14 641	10 412
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		218	367
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		14 641	10 412
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	101	86
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 5	191	78
Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-54	-8
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 11	-51	-5
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-187	-151
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		14 858	10 779
Bokslutsdispositioner	Not 13	274	35
Resultat före skatt		15 133	10 814
Skatt på årets resultat	Not 14	-480	-570
ÅRETS RESULTAT		14 652	10 244

Rapport över totalresultat

Moderföretaget, Mkr	2013	2012
Årets resultat	14 652	10 244
Årets övrigt totalresultat	-	-
ÅRETS TOTALRESULTAT	14 652	10 244

Resultatanalys

		Tjänstepensionsförsäkring				Övrig livförsäkring				Skadeför- säkrings- rörelse
		Förmåns- bestämd försäk- ring	Avgifts- bestämd traditio- nell för- säkring	Fondför- säkring	Tjänste- anknuten sjukför- säkring samt PB	Individuell traditio- nell livför- säkring	Oupp- sägbar sjuk- & olycks- fallsför- säkring samt PB	Grupp- liv- och tjänste- gruppliv försäk- ring	Mot- tagen återför- säkring	Sjukdom och olycksfall
Moderföretaget, Mkr	Total									
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	8 582	868	2 203	-	191	3 268	60	1 263	59	670
Premier för avgiven återförsäkring	-13	-	-	-	-11	-	-	-2	-	-
Premier för egen räkning	8 569	868	2 203	-	180	3 268	60	1 261	59	670
Intäkter från investeringsavtal	7			3		4				
Kapitalavkastning, intäkter	4 872	868	1 382	-	99	2 109	19	293	1	101
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	9 266	1 651	2 573	44	189	4 025	36	555	2	191
Övriga tekniska intäkter	9	-	-	7	-	2	-	-	-	-
Utbetalda försäkringsersättningar										
Före avgiven återförsäkring	-5 866	-826	-1 194	-	-185	-2 386	-46	-904	-25	-300
Återförsäkrars andel	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Förändring i avsättning för oreglerade skador										
Före avgiven återförsäkring	-169	-	8	-	-104	-	16	58	-13	-134
Återförsäkrars andel	-2	-	-	-	-2	-	-	-	-	-
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r	4 699	1 854	772	-40	1	2 101	5	4	-	2
Återbäring och rabatter f e r	-902	-	-1	-	-	-8	-	-743	-	-150
Driftskostnader	-747	-38	-184	-5	-17	-340	-16	-71	-20	-56
Kapitalavkastning, kostnader	-2 376	-364	-633	-	-43	-1 115	-10	-156	-1	-54
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-2 495	-475	-685	-	-54	-1 070	-10	-149	-1	-51
Övriga tekniska kostnader	-8	-	-3	-1	-	-2	-	-1	-	-1
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	218	-	-	-	-	-	-	-	-	218
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	14 641	3 538	4 238	8	66	6 588	54	147	2	-
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	396	-	8	-	188	-	33	71	-	96
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring										
Livförsäkringsavsättningar	79 357	13 003	24 599	-	4	41 364	26	64	-	297

Resultatanalys (forts.)

Resultatanalys (forts.)

		Tjänstepensionsförsäkring				Övrig livförsäkring				Skadeför-säkrings-rörelse
		Förmåns-bestämd försäk-ring	Avgifts-bestämd traditio-nell för-säkring	Fondför-säkring	Tjänste-anknuten sjukför-säkring samt PB	Individuell traditio-nell livför-säkring	Oupp-sägbar sjuk-& olycks-fallsför-säkring samt PB	Grupp-liv- och tjänste-gruppliv försäk-ring	Mot-tagen återför-säkring	Sjukdom och olycksfall
Moderföretaget, Mkr	Total									
Avsättning för oreglerade skador										
Avsättning för fastställda skador	123	-	9	-1	-	49	-	66	-	-
Avsättning för ej fastställda skador	988	-	-	-	292	-	58	109	15	514
Avsättning för sjukräntor	1 275	-	29	-	968	-	248	11	8	11
Skadebehandlingsreserv	103	-	-	-	53	-	18	3	-	29
Summa avsättning oreglerade skador	2 489	-	38	-1	1 313	49	324	189	23	554
Avsättningar för återbäring och rabatter	4 258	-	-	-	625	-	-	3 173	-	460
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk, före avgiven återförsäkring										
Villkorad återbäring	340	-	34	-	-	306	-	-	-	-
Fondförsäkringsåtaganden	366	-	-	366	-	-	-	-	-	-
Summa försäkringstekniska avsättningar för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk	706	-	34	366	-	306	-	-	-	-
Återförsäkrares andel av försäkrings-tekniska avsättningar										
Avsättning för oreglerade skador	23	-	-	-	23	-	-	-	-	-
Konsolideringsfond	33 274	7 545	9 274	-	480	11 033	29	3 887	-	1 026

Balansräkning

TILLGÅNGAR

Moderföretaget, Mkr		2013-12-31	2012-12-31
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	Not 16	3 075	2 933
Placeringar i koncern- och intresseföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	Not 17	5 246	5 624
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag		414	324
Aktier och andelar i intresseföretag	Not 18	408	310
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag		1 179	1 130
		7 247	7 388
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	Not 19	40 733	31 672
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 20	79 471	78 451
Lån med säkerhet i fast egendom	Not 21	40	40
Övriga lån	Not 22	812	729
Derivat	Not 23	883	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	Not 25	210	230
		122 149	111 534
Summa placeringstillgångar		132 471	121 855

Moderföretaget, Mkr (forts.)		2013-12-31	2012-12-31
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings-tagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar		366	329
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	Not 34	23	25
		23	25
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	Not 26	9	21
Fordringar avseende återförsäkring		4	-
Aktuell skattefordran		268	131
Övriga fordringar	Not 27	631	1 616
		912	1 768
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	Not 29	5	7
Kassa och bank		4 869	5 174
		4 874	5 181
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 368	1 430
Förutbetalda anskaffningskostnader	Not 30	18	21
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 31	8	16
		1 394	1 467
SUMMA TILLGÅNGAR		140 040	130 625

Balansräkning (forts.)

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Moderföretaget, Mkr		2013-12-31	2012-12-31
Eget kapital	Not 32		
Konsolideringsfond		33 274	24 578
Årets resultat		14 652	10 244
		47 926	34 822
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond		1 473	1 748
Försäkringsteknisk avsättning (före avgiven återförsäkring)			
Livförsäkringsavsättning	Not 33	79 357	84 134
Avsättning för oreglerade skador	Not 34	2 489	2 322
Avsättning för återbäring och rabatter	Not 35	4 258	3 365
		86 104	89 821
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)			
Villkorad återbäring	Not 36	340	266
Fondförsäkringsåtaganden	Not 37	366	329
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	Not 38	16	29
Uppskjuten skatteskuld	Not 39	421	257
Depåer från återförsäkrare		2	8

Moderföretaget, Mkr (forts.)		2013-12-31	2012-12-31
Skulder			
Skulder avseende återförsäkring		5	1
Derivat	Not 23	256	203
Övriga skulder	Not 41	2 833	2 832
		3 094	3 036
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 42	298	309
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		140 040	130 625

		2013	2012
STÄLLDA PANTER	Not 44	133 503	123 788
ANSVARSFÖRBINDELSER	Not 45	559	591
ÅTAGANDEN	Not 46	1 643	1 977

Rapport över förändringar i eget kapital

Moderföretaget, Mkr	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2012-01-01	37 416	-11 183	26 233
Föregående års vinstdisposition	-11 183	11 183	-
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-1 655		-1 655
Årets resultat, tillika årets totalresultat	-	10 244	10 244
Utgående balans 2012-12-31	24 578	10 244	34 822
Ingående balans 2013-01-01	24 578	10 244	34 822
Föregående års vinstdisposition	10 244	-10 244	-
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-1 548		-1 548
Årets resultat, tillika årets totalresultat	-	14 652	14 652
Utgående balans 2013-12-31	33 274	14 652	47 926

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2013 och avser räkenskapsåret 2013 för Folksam ömsesidig livförsäkring som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm och organisationsnummer är 502006-1585.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) antagna av EU. Tillämpning sker även av Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Även tillämpliga delar av Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2008:26 och dess ändringsföreskrifter och Lag om årsredovisning i försäkringsföretag tillämpas i koncernredovisningen.

Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnittet om Moderföretagets redovisningsprinciper.

Förutsättningar vid upprättande av Folksam Livs finansiella rapporter

Folksam Livs funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste miljontal kronor. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, samt finansiella skulder i fondförsäkringar. Även fastigheter värderas till verkligt värde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS görs bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och

antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. I not 50 Viktiga uppskattningar och bedömningar beskrivs bedömningar och uppskattningar som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna.

De viktigaste antagandena som påverkar redovisade belopp för tillgångar och skulder är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna, se not 33 –not 37. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Eventuellt överskott eller underskott redovisas i sin helhet i resultaträkningen som ett avvecklingsresultat. Betydelsen av respektive antagande visas i känslighetsanalys i not 2, Upplysningar om risker.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår nedan eller enligt femårsöversikten i förvaltningsberättelsen.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 12 mars 2014. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på stämman den 10 april 2014.

Ändrade redovisningsprinciper

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS

Nedan beskrivs vilka ändrade redovisningsprinciper som Folksam Liv tillämpar från 1 januari 2013. Övriga förändringar av IFRS med tillämpning från och med 2013 har inte haft någon väsentlig effekt på Folksam Livs redovisning.

Ändrad IAS 1 Utformning av finansiella rapporter (Presentation av övrigt totalresultat). Ändringen avser hur poster inom övrigt totalresultat ska presenteras. Posterna ska delas upp i två kategorier; dels poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat dels poster som inte kan omföras till årets resultat. Poster som kan omklassificeras är omräkningsdifferenser. Poster som inte kan omklassificeras är aktuariella vinster och förluster. Jämförelsesiffrorna är uppdaterade enligt den nya uppställningen.

Ändrad IAS 19 Ersättningar till anställda. Ändringen innebär för Folksam Liv att avkastning som beräknas på förvaltningstillgångar ska basera sig på diskonteringsräntan som används vid beräkning av pensionsförpliktelsen. Skillnad mellan verklig och beräknad avkastning avseende förvaltningstillgångar ska redovisas i övrigt totalresultat. Då principförändringen innebär en immateriell effekt på redovisningen. Omräkning har inte skett av år 2012 då påverkan på redovisningen bedöms som oväsentlig.

IFRS 13 Värdering till verkligt värde. En ny enhetlig standard för mätning av verkligt värde samt förbättrade upplysningskrav. Standarden ska tillämpas framåttriktat på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2013 eller senare. Upplysningar lämnas i not 16 Byggnader och mark samt not 28 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder.

Ändringar i IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar. Ändringen avser nya upplysningskrav för kvittning av finansiella tillgångar och skulder. Upplysningar lämnas i not 24 Upplysningar om kvittning.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nyheter eller ändringar som blir tillämpliga fr.o.m. räkenskapsår 2014 och framåt planeras inte att förtidstillämpas.

Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade IFRS förväntas få på de finansiella rapporterna. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka Folksam Livs finansiella rapporter.

IFRS 10 Koncernredovisning. Ny standard för koncernredovisning som ersätter IAS 27 och SIC 12. Standarden innehåller inga ändringar jämfört med nu gällande IAS 27 vad gäller regler för konsolidering vid förvärv och avyttring. IFRS 10 innehåller en modell som ska användas vid bedömning av om bestämmande inflytande föreligger eller inte för samtliga investeringar som ett företag har inklusive det som idag kallas SPE:n och regleras i SIC 12. Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning. Särskilda övergångsregler finns. Folksam Livs bedömning är att tillämpning av IFRS 10 kommer att innebära att försäkringsaktiebolag som drivs med vinstutdelningsförbud även fortsättningsvis inte kommer att konsolideras i koncernredovisningen. Vidare gör Folksam Livs bedömningen att vissa delägda företag som tidigare konsoliderats framgent kommer att klassificeras som intresseföretag som redovisas med kapitalandelsmetoden.

IFRS 11 Samarbetsarrangemang. Ny standard för redovisning av joint ventures och gemensam verksamhet. Den nya standarden kommer i huvudsak att medföra två ändringar jämfört med IAS 31 Andelar i joint ventures. Den ena förändringen är om en investering bedöms vara en gemensam verksamhet eller ett joint venture. Beroende på vilken typ av investering som föreligger finns det olika redovisningsregler. Den andra förändringen är att joint venture ska redovisas enligt kapitalandelsmetoden och klyvningsmetoden kommer inte att vara tillåten. Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare. Standarden ska tillämpas retroaktivt med

särskilda övergångsregler. Folksam Livs bedömning är att den nya standarden inte förväntas ge några förändringar i redovisningen.

IFRS 12 Upplysningar om andelar i andra företag. Ny standard för upplysningar för investeringar i dotterföretag, samarbetsarrangemang, intresseföretag och ej konsoliderade "strukturerade företag". Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 27 Separata finansiella rapporter. Den ändrade standarden inkluderar endast regler för juridiska enheter. I huvudsak är det inga förändringar avseende redovisning och upplysningar för separata finansiella rapporter. Redovisning och upplysning av intresseföretag och joint venture har inkluderats i IAS 27. Ändringarna ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 28 Innehav i intresseföretag och joint venture. Den ändrade standarden överensstämmer i huvudsak med tidigare IAS 28. Ändringarna avser hur redovisning ska göras när förändringar i innehav ändras och betydande eller gemensamt bestämmande inflytande upphör eller inte. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering. Ändringen avser förtydliganden avseende reglerna för när kvittning av finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen är tillåten. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 36 Nedskrivningar: Upplysningar om återvinningsvärde för icke-finansiella tillgångar. Ändringen innebär att upplysningskravet om återvinningsvärdet för samtliga kassagenererande enheter till vilka goodwill har allokerats tas bort. Vidare samordnas upplysningskraven avseende verkligt värde minus försäljningskostnader samt nyttjandevärde. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

IFRS 9 Financial Instruments avses ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IASB har publicerat de tre delar som kommer att utgöra den slutliga IFRS 9. Den första delen behandlar klassificering och värdering av finansiella tillgångar samt finansiella skulder. De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av två kategorier, där värdering sker till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde används för instrument som innehåller i en affärsmodell vars mål är att erhålla de kontraktuella kassaflödena; vilka ska utgöra betalningar av kapitalbelopp och ränta på kapitalbeloppet vid specificerade datum. Övriga finansiella tillgångar redovisas till verkligt värde och möjligheten att tillämpa "fair value option" som i IAS 39 behålls. Förändringar i verkligt värde ska redovisas i resultatet, med undantag för värdeförändringar på

egetkapitalinstrument som inte innehas för handel och för vilka initialt val görs att redovisa värdeförändringar i övrigt totalresultat. Värdeförändringar på derivat i säkringsredovisning påverkas inte av denna del av IFRS 9, utan redovisas tillsvidare i enlighet med IAS 39.

IASB publicerade i oktober 2010 även de delar av IFRS 9 som berör klassificering och värdering av finansiella skulder. Merparten av principerna för klassificering och värdering av finansiella skulder enligt IFRS 9 överensstämmer med principerna i IAS 39 förutom när det gäller hur förändringar i verkligt värde på finansiella skulder som frivilligt värderas till verkligt värde enligt den s.k. "Fair Value Option" ska redovisas. För dessa skulder ska värdeförändringen delas upp på förändringar som är hänförliga till egen kreditvärdighet respektive på förändringar i referensränta.

IASB publicerade i november 2013 även principerna och reglerna i IFRS 9 som hanterar förutsättningarna för säkringsredovisning. Folksam Liv har ännu inte gjort någon utvärdering av effekterna eftersom standarden ännu inte godkänts för tillämpning inom EU.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretag

Folksam Liv konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Livförsäkringsaktiebolag med vinstutdelningsförbud konsolideras inte. Hela överskottet i livförsäkringsaktiebolag med vinstutdelningsförbud tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderföretaget.

Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att ett förvärv av dotterföretag beaktas som en transaktion varigenom moderföretaget indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av egetkapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer redovisas direkt i årets resultat. Överförd ersättning i samband med förvärvet inkluderar inte betalningar som avser reglering av tidigare affärsförbindelser. Denna typ av regleringar redovisas vanligtvis i resultatet.

Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt innehav utan bestämmande inflytande och verkligt värde på tidigare ägd andel (vid stegvisa förvärv) överstiger det verkliga värdet av förvärvade

tillgångar och övertagna skulder som redovisas separat, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, ska förvärv till lågt pris redovisas denna direkt i årets resultat.

Villkorade köpeskillningar redovisas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. I de fall den villkorade köpeskillningen är klassificerad som egetkapitalinstrument, görs ingen omvärdering och reglering görs inom eget kapital. För övriga villkorade köpeskillningar omvärderas dessa vid varje rapporttidpunkt och förändringen redovisas i årets resultat.

I de fall förvärvet inte avser 100 procent av dotterföretaget uppkommer innehav utan bestämmande inflytande. Det finns två alternativ att redovisa innehav utan bestämmande inflytande. Dessa två alternativ är att redovisa innehav utan bestämmande inflytandes andel av proportionella nettotillgångar alternativt att innehav utan bestämmande inflytande redovisas till verkligt värde, vilket innebär att innehav utan bestämmande inflytande har andel i goodwill. Valet mellan de olika alternativen att redovisa innehav utan bestämmande inflytande kan göras förvärv för förvärv.

Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

I de fall dotterbolagets redovisningsprinciper inte överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper har justeringar gjorts till koncernens redovisningsprinciper.

Förluster hänförliga till innehav utan bestämmande inflytande fördelas även i de fall innehav utan bestämmande inflytande kommer att vara negativt.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

Eventuell skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och eventualefterpliktelser redovisas i enlighet med IFRS 3 Rörelseförvärv.

Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer inkluderas i anskaffningsvärdet. När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Folksam Livs funktionella valuta är svenska kronor och vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden "Kapitalavkastning, intäkter" respektive "Kapitalavkastning, kostnader".

Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapporteringsvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet

omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de valutakurser som förelegat vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i eget kapital i en omräkningsreserv.

Försäkringsavtal och investeringsavtal

Folksam Liv har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för bolaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Bolaget har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken motsvarar minst fem procents påslag på eller reduktion av aktuellt försäkringsvärde före försäkringshändelse.

Även för pensionsförsäkringsavtal med försäkringsrisk mindre än fem procent som tecknas utan personlig rådgivare bedöms den ekonomiska påverkan vara betydande. Är ekonomisk påverkan försumbar räknas avtalet som ett investeringsavtal.

Bolaget har valt att dela upp samtliga fondförsäkringsavtal och avtal med villkorad återbäring på en försäkringsdel och en finansiell del, s.k. unbundling. Redovisning av de investeringsdelarna av avtalet sker enligt IAS 39 Finansiella instrument, redovisning och värdering samt IAS 18 Intäkter. Uppdelning inom försäkringsavtalet ger en tydlig redovisning av hur stor del av inbetalningarna som går till verksamhet med risk respektive till sparandeverksamhet. Avtal med negativ risksumma delas upp och frigjord risksumma redovisas som premie för att kunna ge arvsvinst. För avtal med positiv risksumma gäller på motsvarande sätt att riskpremie erläggs för att risksumma ska kunna tillskjutas vid dödsfall. Valet att unbundla all fondförsäkring innebär att alla fondförsäkringsavtal kan redovisas på ett enhetligt sätt. Värdet på ett avtal med villkorad återbäring regleras av vilken avkastning som placeringstillgångarna har haft. Detta medför att det inte är tillåtet att redovisa dessa avtal som ett försäkringsavtal enligt IFRS 4. Unbundling av avtal med rätt till villkorad återbäring, innebär därför att även dessa avtal kan redovisas på ett enhetligt sätt.

Enligt IFRS 4 får avtal med betydande andel diskretionär del (återbäring) redovisas som försäkringsavtal. Eftersom alla bolagets avtal med traditionell förvaltning och utjämnad återbäring eller pensionstillägg ofta har en betydande diskretionär del har bolaget beslutat att redovisa samtliga dessa avtal som försäkringsavtal.

Även traditionell livförsäkring med daglig avkastningsfördelning redovisas som försäkringsavtal på grund av att betydande diskretionära delar finns. Samtliga avtal med traditionell förvaltning och garanti redovisas därmed som försäkringsavtal.

Gruppliv-, sjuk- och premiebefrielseförsäkring, avgiven och mottagen återförsäkring samt övrig riskförsäkring redovisas som försäkringsavtal eftersom dessa avtal alltid innehåller betydande försäkringsrisk.

Redovisning av verksamhet som anses vara försäkringsavtal

Verksamhet som anses vara försäkringsavtal redovisas enligt IFRS4.

Intäktsredovisning/Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas inbetalda belopp under räkenskapsåret enligt försäkringsavtal för direkt försäkring samt inbetalda och tillgodoförda belopp för försäkringsavtal om mottagen återförsäkring. Undantaget är premier på sjuk- och premiebefrielseförsäkringar med avtalad löpande premiebetalning och där premien helt avser ett senare räkenskapsår.

Som premieinkomst för gruppliv redovisas premier för försäkringsavtal för vilka bolagets ansvar inträtt under verksamhetsåret.

Som premieintäkt för sjuk- och olycksfallsförsäkring som redovisas som skadeförsäkring redovisas premier för försäkringsavtal för vilka bolagets ansvar inträtt under verksamhetsåret.

Utbetalda försäkringsersättningar

Som utbetald försäkringsersättning redovisas utbetalningar till försäkringstagare under räkenskapsåret på grund av försäkringsavtal eller inträffade försäkringsskador, oberoende av när skadan inträffat.

Diskretionära delar i försäkringsavtal

Bolaget har gjort bedömningen att den möjlighet som ges till kunderna att erhålla ytterligare försäkringsförmåner utöver de garanterade, utgör diskretionära delar i enlighet med definitionen i IFRS 4. Företaget förfogar över beslutanderätten till de diskretionära delarna (återbäringen/pensionstilläggen) när det gäller såväl tidpunkt som belopp.

De diskretionära delarna redovisas som en del av konsolideringsfonden till dess att de tilldelats försäkringstagarna eller annan förmånsberättigad. Tilldelning av återbäring redovisas som minskning av eget kapital.

Redovisning av verksamhet som delas upp i försäkringsdel respektive investeringsdel

Fondförsäkringsavtal och avtal med rätt till villkorad återbäring delas upp i en försäkringsdel och en investeringsdel (unbundling). Försäkringsdelen redovisas enligt IFRS 4 och den investeringsdelen enligt IAS 39 Finansiella instrument redovisning och värdering och IAS 18 Intäkter. För avtal som delas upp på en försäkringsdel och en investeringsdel redovisas in- och utbetalningar för den finansiella delen av avtalet inte som premieinkomst och försäkringsersättningar över resultaträkningen, utan istället som en förändring via balansräkningen. Avgiftsintäkter avseende de avtal som delas upp redovisas dels som intäkter från investeringsavtal och dels bland övriga tekniska intäkter.

Intäktsredovisning/Premieinkomst

De olika typer av avgifter som debiteras kunderna för förvaltning intäktsförs i takt med att företaget tillhandahåller förvaltningstjänster till innehavarna av avtalen. Tjänsterna tillhandahålls jämnt fördelade under avtalens löptid. Avgifter som debiteras kunderna vid specifika tillfällen, såsom exempelvis fondbyte, flytt till annan försäkringsgivare eller återköp, intäktsförs i samband med händelsen.

För dödsfalls- och sjukfallsrisker tas premier ut genom inlösen av fondvärde/försäkringskapital en gång per månad. För livsfallsrisker tas premier ut genom att hela eller delar av fondvärdet/försäkringskapitalet tillfaller bolaget vid försäkrads dödsfall. Belastning för avkastningsskatt görs genom inlösen av fondvärde/försäkringkapital.

Värdetförändring och utdelning

Verklig avkastning på tillgångar som tillhandahålls för försäkringstagarnas räkning redovisas som en värdeökning respektive värdeminskning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk, och avkastning tillförd försäkringsavtalen redovisas i resultaträkningen som en förändring i försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk.

Utbetalda försäkringsersättningar

Premiebefrielse vid sjukdom – Försäkringsersättning betalas ut genom att bolaget i försäkringstagarens ställe betalar in inbetalningar till det avtal som premiebefrielsebeloppet avses täcka.

Dödsfall - Försäkringsersättning betalas ut genom att bolaget vid behov skjuter till kapital till det värde som enligt avtalet ska gälla strax efter dödsfall.

Livsfall – Försäkringsersättning betalas ut enligt avtal.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar består av livförsäkringsavsättningar och avsättning för oreglerade skador samt fond för tilldelad återbäring. Förändring av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal redovisas över resultaträkningen under respektive rubrik.

Se även not 32, Livförsäkringsavsättning, not 33, Avsättning för oreglerade skador, samt not 34, Avsättning för återbäring och rabatter.

Livförsäkringsavsättningen för traditionell livförsäkring med utjämnad återbäring/pensionstillägg och traditionell livförsäkring med premiegaranti och daglig avkastningsfördelning utgörs av skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av bolagets framtida utgifter för försäkringsavtalet och det förväntade kapitalvärdet av de premier bolaget ytterligare kan ha att uppbära för försäkringsavtalet. Kapitalvärdena beräknas med beaktande av antaganden om framtida ränta, dödlighet och andra riskmått, driftskostnader och skatt. Se not 32 till Livförsäkringsavsättning.

Livförsäkringsavsättningen för övrig traditionell livförsäkring med daglig avkastningsfördelning bestäms genom att värdet på försäkringarna räknas upp med den garantiränta som gäller vid beräkningstillfället. Därutöver kan även andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

För grupplivförsäkring och sjukförsäkring motsvarar livförsäkringsavsättningen summan av ej intjänade premier. I resultaträkningen redovisas periodens förändring av livförsäkringsavsättning.

Avsättningen för oreglerade skador består av försäkringsbelopp, återköpsbelopp och tilldelad återbäring (övriga försäkringstekniska avsättningar). Tillägg har också gjorts för vid bokslutstillfället okända men inträffade skador. Sjukreserver ingår i avsättningen för oreglerade skador. I avsättningen ingår också en skadebehandlingsreserv. Tilldelad återbäring består av återbäring som tilldelats försäkringstagarna men vid bokslutstillfället ännu ej förfallit till betalning.

Villkorad återbäring utgör en försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk.

Såväl försäkringsdelen som den finansiella delen redovisas som villkorad återbäring. Avsättningen värderas till verkligt värde på de tillgångar som är kopplade till avtalen. Värdeförändringar redovisas över resultaträkningen. Andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

Fondförsäkringsåtagande utgör en försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk.

Såväl försäkringsdelen som investeringsdelen redovisas som fondförsäkringsåtagande.

Avsättningarna värderas till verkligt värde på de fonder som är kopplade till avtalen. Värdeförändringar redovisas över resultaträkningen. Det verkliga värdet fastställs med hjälp av aktuella fondvärden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångar som finns i de fonder till vilka skulderna är länkade, multiplicerat med antalet andelar som tillräknas försäkringstagaren på balansdagen. Om de förväntade framtida intäkterna i en specifik portfölj är lägre än förväntade rörliga kostnader, måste en avsättning för förluster för denna portfölj göras. Andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

Förlustprövning

Företagets tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper för försäkringstekniska avsättningar och förutbetalda anskaffningskostnader innebär automatiskt en prövning av att avsättningarna är tillräckliga med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

Förutbetalda anskaffningskostnader för försäkringsavtal

Endast rörliga anskaffningskostnader har aktiverats. Med rörliga kostnader avses provisioner vid försäljning. Aktivering har gjorts av den del av individuell livförsäkring som avser avtal med löpande premier, vilka bedöms generera en marginal som ska täcka aktiveringen.

Avskrivningstiden har satts till fem år med en avskrivningsfaktor på 3,74 (beaktande av årlig annulation med tretton procent) i moderföretaget. Förutbetalda kostnader testas för nedskrivningsbehov vid varje bokslut för att säkerställa att avtalens förväntade framtida ekonomiska förmåner överstiger det redovisade värdet.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna anskaffning, skadereglering, administration, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring, kapitalavkastning kostnader samt i vissa fall övriga tekniska kostnader.

Inbäddade derivat i försäkringsavtal

Bolaget värderar inte inbäddade derivat som kan definieras som försäkringsavtal, eller optioner att återköpa försäkringsavtal till ett fast belopp eller ett belopp baserat på ett fast belopp och en räntesats separat.

Avgiven återförsäkring

Som premie för avgiven återförsäkring redovisas belopp som betalats ut under räkenskapsåret eller belopp som tagits upp som en skuld till försäkringsföretag som mottagit återförsäkring enligt ingångna återförsäkringsavtal, inklusive portföljpremier. Premierna periodiseras så att kostnaden fördelas till den period som försäkringsskyddet avser. Avdrag görs för belopp som gottskrivits på grund av portföljåterdragning eller en förändring av återförsäkrarens andel av proportionella återförsäkringsavtal.

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Bolaget bedömer nedskrivningsbehovet för tillgångar avseende återförsäkringsavtal varje årsbokslut/kvartal. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången så skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken samt avkastningen på placeringstillgångar i livförsäkringsrörelsen redovisas i det tekniska resultatet. Kapitalavkastning på övriga placeringstillgångar i fondförsäkringsbolagen och övriga koncernföretag samt kapitalavkastning avseende skadeförsäkringsrörelsen redovisas i den icke-tekniska redovisningen.

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar (inklusive utdelningar på aktier i koncern- och intresseföretag), ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto). För Folksam Liv koncernen ingår även resultatandel i intressebolag i posten.

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar. Posten omfattar driftskostnader för byggnader och mark, kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning.

Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar på fondförsäkringstillgångar redovisas under värdeökning alternativt värdeminskning på fondförsäkringstillgångar.

Skatter

Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Verksamhetsgrenar (huvudsakligen gruppliv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar) samt dotterbolag som ej bedriver försäkringsverksamhet beskattas enligt lagen om inkomstskatt.

Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Beloppen beräknas baserade på hur de temporära skillnaderna förväntas bli utjämnade och med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller aviserade per balansdagen. Temporära skillnader beaktas inte för skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag under förutsättning att moderföretaget eller investeraren kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det är sannolikt att en sådan återföring inte sker inom överskådlig framtid.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

För de verksamhetsgrenar där skatten beräknas utifrån förmögenhetsmassan (avkastningsskatt) har ingen belastning av uppskjuten skatt skett.

Eventuellt tillkommande inkomstskatt som uppkommer vid utdelning redovisas vid samma tidpunkt som när utdelningen redovisas som en skuld.

I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Avkastningsskatt

Livförsäkringsbolag betalar avkastningsskatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Avkastningsskatt är inte en skatt på försäkringsföretagets resultat, utan betalas av bolaget för försäkringstagarnas räkning. Värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas varje år. Avkastningsskatten redovisas i det icke-tekniska resultatet för koncernen och för moderbolaget som aktuell skattekostnad.

Immateriella tillgångar

Goodwill

Goodwill värderas till anskaffningsvärde minus eventuella ackumulerade nedskrivningar i koncernredovisningen. Goodwill fördelas till kassagenererande enheter och prövas minst årligen för nedskrivningsbehov.

Goodwill och immateriella tillgångar med obestämbart nyttjandeperiod skrivs inte av. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag inkluderas i det redovisade värdet för andelar i intresseföretag.

Övriga immateriella tillgångar

Tillgångarna består av egenutvecklade och förvärvade programvaror som bedömts medföra framtida ekonomiska fördelar. Tillgångarna redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerad avskrivning (se nedan) och eventuella nedskrivningar.

Avskrivningsprinciper

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den immateriella tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Nyttjandeperioderna omprövas årligen. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Den beräknade nyttjandeperioden uppgår till 5 år.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att generera avkastning. Rörelsefastigheter är fastigheter som innehas i syfte att brukas i den egna verksamheten. Rörelsefastigheter redovisas i koncernredovisningen under materiella tillgångar.

Förvaltningsfastigheter redovisas till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringar över resultaträkningen. Det verkliga värdet baseras halvårsvis på värderingar utförda av oberoende värderingsmän. Vid kvartalsbokslutens första respektive tredje kvartal värderas fastigheterna internt. Det verkliga värdet fastställs genom en kombination av huvudsakligen en marknadsanpassad kassaflödeskalkyl samt avkastningsmetoden. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdet av beräknade framtida kassaflöden samt nuvärdet av ett beräknat restvärde för respektive fastighet.

Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen. Hyresintäkter redovisas under Kapitalförvaltning, intäkter och fastighetskostnaderna under Kapitalförvaltning, kostnader.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra egetkapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper, övriga finansiella placeringstillgångar samt derivat. Bland skulder och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument, låneskulder samt derivat.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoresultat av finansiella transaktioner.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den s. k. Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk samt vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar.

Företaget har som princip att hänföra samtliga dessa placeringstillgångar som är finansiella instrument och som inte är aktier i dotter- eller intresseföretag till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

Beräkning av verkligt värde

Följande sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrumenten.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (t ex courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs. Sådana instrument återfinns på balansposterna aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Värderingstekniker används för följande klasser av finansiella instrument; derivat, vissa innehav i s.k. alternativa placeringar, fond- i fondinnehav samt onoterade innehav av aktier vilka redovisas i balansposten aktier och andelar, vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar samt en placering i räntebärande värdepapper som redovisas i balansposten obligationer och räntebärande värdepapper.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

För innehav i onoterade aktier, främst riskkapitalbolag, ska värderingen i första hand följa IPEVCS principer eller likvärdiga värderingsprinciper och ska i första hand vara baserat på tillgängliga marknadspriser, men även andra värderingsmetoder som t. ex. diskonterat kassaflöde, substansvärdeметоден, nyligen genomförda transaktioner och multipelvärdering används. Generellt gäller att innehaven ska uppvisa verkligt värde med beaktande av försiktighet och konsekvens i värderingen. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Verkligt värde för så kallade fond-i-fond ska fastställas utifrån underlag erhållet från extern part utsedd av fond i fondförvaltaren. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssätts. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

För instrument utan officiell handel och där tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva. Obligationer och andra räntebärande värdepapper utan officiell handel marknadsvärderas med hjälp av en yieldkurva baserad på Stibor (för löptider upp till 9 månader) respektive swapräntor (för löptider över 1 år) samt en marknadsmässig justering med en för respektive värdepapper bedömd rimlig kreditspread.

Derivat

Derivat värderas till verkligt värde. Börshandlade ränte- och aktieterminer tas upp till det verkliga värdet utifrån senast officiella köp- eller säljkurs. Ränteswappar och swaptions värderas med hjälp av yieldkurvor baserad på köp- och säljkurs samt avseende Swaptions; även volatilitetsytor. OTC-aktieindexoptioner marknadsvärderas med hjälp av Black & Scholes värderingsmodell, med marknadsdata som input. Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot kronor för aktuell

valuta vid värderingsdagens slut och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid. Transaktionskostnader för derivat kostnadsförs.

Övriga finansiella placeringstillgångar

För organisatoriska innehav bland övriga finansiella placeringstillgångar sker värdering antingen baserad på diskonterade framtida kassaflöden, substansvärde eller värdering utförd av extern part.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, övriga finansiella placeringstillgångar förutom de organisatoriska innehav som värderas till verkligt värde via resultaträkningen, lån lämnade till koncern- och intresseföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Företaget har som princip att hänföra samtliga fondförsäkringsåtaganden samt avtal med villkorad återbäring till värderingskategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde över resultaträkningen därför att detta eliminerar den mismatch i redovisningen som annars skulle uppstå till följd av att de kopplade tillgångarna värderas till verkligt värde.

Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, t.ex. leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Nedskrivningar av finansiella instrument

Nedskrivningsprövning för finansiella tillgångar i kategorin lånefordringar/kundfordringar

Vid varje rapporttillfälle utvärderar försäkringsföretaget om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisas för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

En finansiell tillgång har ett nedskrivningsbehov endast om objektiva belägg visar att en eller flera händelser inträffat som har en inverkan på de framtida kassaflödena för den finansiella tillgången om dessa kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt.

Objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som påverkar de uppskattade framtida kassaflödena är exempelvis följande:

- betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenär,
- att långgivaren beviljat låntagaren en eftergift som en följd av dennes finansiella svårigheter och som annars inte hade övervägts,
- ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp,
- att det blir sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion och
- negativ värdeutveckling på pantsatta tillgångar

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet.

Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Leasade tillgångar

Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationella och redovisas enligt reglerna för operationell leasing. Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i årets resultat linjärt över leasingperioden.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma försäkringsföretaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas i det tekniska resultatet.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod vilken uppgår till 5 år för samtliga redovisade maskiner och inventarier.

Rörelsefastigheter

Som rörelsefastigheter redovisas fastigheter som stadigvarande används i verksamheten. Rörelsefastigheter redovisas enligt anskaffningsmetoden i IAS 16 och avskrivningar görs enligt komponentmetoden. Rörelsefastigheter redovisas uppdelad på komponenter som skrivs av utifrån beräknad ekonomisk livslängd för de olika komponentkategorierna. Tillkommande utgifter läggs till det redovisade värdet i det fall investeringen anses värderingshöjande. Utgifter avseende löpande underhåll och reparationer kostnadsförs i den period den uppkommer. Komponenten mark har bedömts ha obegränsad nyttjandetid varför avskrivning ej görs.

Vid värdering av rörelsefastigheterna tillämpas den s.k. anskaffningsvärdemetoden, varvid fastigheterna redovisas till anskaffningsvärde i koncernredovisningen med avdrag för avskrivningar enligt en avskrivningsplan som anpassas efter tillgångens nyttjandeperiod.

Nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Nedskrivningsprövning för materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterföretag och intresseföretag med mera

De redovisade värdena för tillgångarna prövas vid varje balansdag. Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. En nedskrivning redovisas när en tillgångs redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet (grupp av enheter) fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten (gruppen av enheter).

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet.

En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Andra avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när Folksam Liv har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

Pensioner och liknande förpliktelser

Pensionsförpliktelserna i Folksam omfattar avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring.

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där Folksams förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsbolag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställda som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i årets resultat i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder; denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en svensk bostadsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade Projected Unit Credit Method. Vidare beräknas det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar per rapportdagen.

Koncernens nettoförpliktelse utgörs av nuvärdet av förpliktelsen, minus verkligt värde på förvaltningstillgångarna justerat för eventuella tillgångsbegränsningar.

Räntekostnaden/intäkten netto på den förmånsbestämda förpliktelsen/tillgången redovisas i årets resultat under finansnettot. Räntenettot är baserat på den ränta som uppkommer vid diskontering av nettoförpliktelsen, d v s ränta på förpliktelsen, förvaltningstillgångar och ränta på effekt av eventuella tillgångsbegränsningar. Övriga komponenter redovisas i rörelseresultatet.

Omvärderingseffekter utgörs av aktuariella vinster och förluster, skillnad mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångar och den summa som inkluderas i räntenettot och eventuella ändringar av

effekter tillgångsbegränsningar (exklusive ränta som inkluderas i räntenettot). Omvärderingseffekterna redovisas i övrigt totalresultat.

När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till det lägsta av överskottet i planen och tillgångsbegränsningen beräknad med hjälp av diskonteringsräntan. Tillgångsbegränsningen utgörs av nuvärdet av de framtida ekonomiska fördelarna i form av minskade framtida avgifter eller kontant återbetalning.

Ändringar eller reduceringar av en förmånsbestämd plan redovisas vid den tidigaste av följande tidpunkter; a, när ändringen i planen eller reduceringen inträffar eller b, när företaget redovisar relaterade omstrukturingskostnader och ersättningar vid uppsägning. Ändringarna/reduceringarna redovisas direkt i årets resultat.

Den särskilda löneskatten utgör en del av de aktuariella antagandena och redovisas därför som en del av nettoförpliktelsen/-tillgången. Den del av särskild löneskatt som är beräknad utifrån tryggandelagen i juridisk person redovisas av förenklingsskäl som upplupen kostnad istället för som del av nettoförpliktelsen/-tillgången.

Avkastningsskatt redovisas löpande i resultatet för den period skatten avser och ingår därmed inte i skuldberäkningen. Vid fonderade planer belastar skatten avkastningen på förvaltningstillgångar och redovisas i övrigt totalresultat. Vid ofonderade eller delvis ofonderade planer, belastar skatten årets resultat.

Pensionering i egen regi

Folksam har utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse utfäst till vissa anställda att ersätta 65 procent av lönen för dem som väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelserna redovisas över resultaträkningen.

Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter

Tillgångar klassificeras som tillgångar som innehas för försäljning när tillgångarna kommer att realiseras genom försäljning, snarare än genom fortsatt användande. Detta sker t.ex. när:

- Folksam träffat bindande avtal om försäljning
- Styrelsen beslutat och offentliggjort en plan för avveckling av verksamheten och därmed avyttring av tillgångar

Vid klassificering som innehav för försäljning, redovisas anläggningstillgångar till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. En avvecklad verksamhet är

en del av ett företags verksamhet som representerar en självständig rörelsegren eller en väsentlig verksamhet inom ett geografiskt område eller är ett dotterföretag som förvärvats uteslutande i syfte att vidaresäljas. För år 2013 har inga tillgångar klassificerats som tillgångar som innehas för försäljning.

Ansvarsförbindelser (eventualförpliktelser)

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Moderföretagets redovisningsprinciper

Moderföretagets årsredovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26 och dess ändringsföreskrifter) och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. Moderföretaget tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och Finansinspektionens föreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Skillnader mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper

Skillnaderna mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper framgår nedan. De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderföretaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderföretagets finansiella rapporter, där inte annat anges.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling som redovisas som tillgång i koncernbalansräkningen har redovisas som kostnad i moderföretagets resultaträkning.

Byggnader och mark

I moderföretaget redovisas såväl förvaltnings- som rörelsefastigheter till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringar över resultaträkningen.

Dotterföretag och intresseföretag

Aktier i dotter- och intresseföretag redovisas i moderföretaget till anskaffningsvärdet efter avdrag för erforderliga nedskrivningar. Aktieägartillskott som lämnas som kapitaltillskott bokförs som en höjning av andelsvärdet i balansräkningen. För att fastställa huruvida det föreligger nedskrivningsbehov av placeringar i koncern- och intresseföretag tillämpas IAS 36, Nedskrivningar. För att beräkna konsolideringskapitalet görs en värdering till verkligt värde av koncern- och intresseföretag dels en embedded-value-metod, dels en substansvärdemetod, beroende på karaktären på innehavet. I samband med förvärv eller andra strukturella förändringar görs en djupare analys av företagets värde som även tar hänsyn till kassaflöde, framtida vinster, varumärke och värdering av kundstocken.

Samtliga utdelningar redovisas som intäkt.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I moderföretaget tillämpas andra principer för redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än de som anges i IAS19. Moderföretaget följer Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkningen av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

Skatter

I moderföretaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital. Vidare redovisas avkastningsskatten som en aktuell skattekostnad.

Koncernbidrag och aktieägartillskott för juridiska personer

Koncernbidrag redovisas enligt redovisningsprinciperna som anges i RFR 2 IAS 18 p 3 (erhållna koncernbidrag) samt RFR 2 IAS 27 p 2 (lämnade koncernbidrag). Detta innebär att koncernbidrag som företaget erhåller från dotterföretag redovisas enligt samma principer som utdelning från dotterföretag. Koncernbidrag som bolaget lämnar till dotterföretag redovisas som investering i aktier i dotterföretag.

Syftet med reservposter under eget kapital

En beskrivning av karaktären hos och syftet med reservposterna under eget kapital.

Eget kapital i obeskattade reserver

I koncernredovisningen redovisas eget kapitaldelen (78 procent) av obeskattade reserver som Eget kapital i obeskattade reserver.

Konsolideringsfond

Här redovisas det belopp i moderföretaget som får användas för förlusttäckning och andra ändamål som följer av bestämmelser i bolagsordningen.

Reservfond

Syftet med reservfonden var att spara en del av årets resultat som inte gick åt för täckning av balanserad förlust. Avsättning till reservfond är inte längre erforderlig.

Kapitalandelsfond

Här redovisas belopp som härrör från att andelar i intresseföretag som tagits upp till ett högre värde än i närmast föregående balansräkning med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

Balanserade förluster

Balanserade förluster i koncernen utgörs av årets resultat samt föregående års balanserade förluster efter eventuell vinstutdelning till minoritetsägare. Styrelsen lämnar förslag till utdelning. Utdelningens storlek beslutas av bolagsstämman.

Not 2 Upplysningar om risker

Upplysningar om risker

Denna not omfattar en beskrivning av Folksam Livs riskhantering samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Risker och riskhantering

Risk och riskhantering är en central del av verksamheten i försäkringsföretag. Riskerna och de beslut som tas för att hantera dem påverkar bolagets ekonomiska ställning och förmåga att nå företagets mål. Folksam har en vision att Människor ska känna sig trygga i en hållbar värld. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut om risker skapas förutsättningar för att erbjuda kunderna försäkrings- och sparandelösningar som ger dem trygghet. Risker som däremot innebär att Folksam inte kan efterleva lagar och förordningar ska undvikas. Därför är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. Som stöd för riskhanteringen finns interna regelverk såsom policyer, riktlinjer och instruktioner för exempelvis att hantera risker vid tecknande av försäkring, beräkna avsättning för åtaganden, placeringar och hantering av verksamhetsrisker.

Inom Folksam Solvens 2-program har riskfunktionen inom Risk och complianceavdelningen under 2013 utvecklat arbetssätt och metoder för riskhantering som har börjat implementeras under 2013 och kommer att fortsätta att implementeras under 2014. Arbetet har bland annat varit att vidareutveckla och dokumentera arbetssätt för riskhantering och uppföljning av finansiella risker och verksamhetsrisker.

Ansvar och roller

För att tydliggöra styrning av verksamheten, ansvar för regelefterlevnad, riskhantering och riskkontroller har en uppdelning i tre ansvarslinjer gjorts.

Ansvarslinjer

Den första ansvarslinjen utgörs av enheter och affärsområden i Folksam samt utlagd verksamhet. Den första ansvarslinjen:

- ansvarar för att leda verksamheten så att de av styrelsen fastställda målen uppfylls,
- äger och hanterar risker, dvs. ansvarar för riskhanteringsaktiviteter, såsom att identifiera, värdera och hantera risker, uppföljningar av riskhanteringsaktiviteterna samt

- ansvarar för regelefterlevnad.

Den andra ansvarslinjen utgörs av styrnings- och kontrollfunktioner. Den andra ansvarslinjen stödjer, rådgör och följer upp den första ansvarslinjen utifrån intern styrning och kontroll. Med detta menas att den andra ansvarslinjen bland annat:

- etablerar och upprätthåller regelverk inklusive principer och ramverk för intern styrning och kontroll,
- ansvarar för att ha övergripande och aggregerad bild av risksituationen, inklusive internkontroll avseende styrning, riskhantering och regelefterlevnad,
- stödjer och rådgör den första ansvarslinjen i tolkning, implementering och efterlevnad av regelverk, principer och ramverk,
- granskar och följer upp den första ansvarslinjen,
- rapporterar till vd, styrelse och andra intressenter.

Den tredje ansvarslinjen inom företaget utgörs av internrevision. Internrevisionen granskar och utvärderar, på styrelsens uppdrag, den interna styrningen och kontrollen inklusive riskhantering.

Ansaret för Folksam Livs, riskhantering är fördelat och strukturerat på följande sätt:

Styrelsen

Det är styrelsens ansvar att se till att företaget har en god intern kontroll och att företagets risker hanteras och kontrolleras på ett tillfredställande sätt. Styrelsen fastställer de interna regelverk som ska gälla för riskhantering och intern styrning och kontroll.

Revisionsutskott

Styrelsen för Folksam Liv har utsett ett revisionsutskott. Revisionsutskottet har till huvuduppgift att bistå styrelsen med att fullgöra dess skyldigheter och ansvar vad gäller att säkerställa den finansiella redovisningen och bedöma intern styrning och kontroll inklusive riskhantering för moderbolagen och dotterbolagen. Inom riskområdet har utskottet bland annat till uppgift att utvärdera:

- den interna styrningen och kontrollen
- väsentliga risker
- den interna revisionsprocessen.

Vd

Vd ansvarar för att det finns interna regler och ansvariga för riskhantering och riskkontroll. Vd ansvarar också för att se till att hantering och uppföljning görs enligt dessa regler.

Affärsutskott

Affärsutskottet är ett forum för affärsfrågor och utgör en instans för förberedande av beslut av koncernchefen

Finanskommitté, Finanskommitté plus och Placeringsutskottet

- Finanskommittén är vd:s forum för uppföljning av tillgångsförvaltningen och beslut rörande taktisk finansiell riskstyrning.
- Finanskommittén plus är vd:s forum för frågor rörande risk och kapitalbedömning av både tillgångar och skulder i ett strategiskt perspektiv.
- Placeringsutskottet är vd:s forum för placeringar i fastigheter, indirekta fastighetsplaceringar och alternativa placeringar

Risikkommittén

Risikkommitténs uppgift är att vara rådgivande inom frågor som berör riskhantering, såsom riskkategorisering och riskhanteringsprocess samt tillstyrka den aggregerade riskrapporten för företaget som tas fram av Risk och complianceavdelningen.

Risk och complianceavdelningen

Risikfunktionen inom Risk och complianceavdelningen har till uppgift att stödja vd i den övergripande riskstyrningen och ansvarar för att säkerställa en ändamålsenlig riskhantering och utföra en självständig riskkontroll. Risikfunktionen ska vara stödjande och rådgivande i frågor avseende en gemensam ändamålsenlig och effektiv riskhantering, i enlighet med en god intern styrning och kontroll.

Koncernchefaktuarie

Koncernchefaktuarien, och tillika ansvarig aktuarie i moderbolaget, har ansvar för aktuariella frågeställningar på koncernnivå. Koncernchefaktuarien ansvarar även för att bevaka företagets och försäkringstagarnas ekonomiska intressen.

Ansvarig aktuarie

Ansvarig aktuarie ansvarar för värderingen av försäkringsåtagandena och de aktuariella metoder och modeller som används för värderingen. Ansvarig aktuarie arbetar fram och föreslår:

- förändringar i försäkringstekniska riktlinjer
- tillsammans med affärsansvariga förändringar i teckningsriktlinjer
- förändringar i reservsättningsinstruktionen.

Riskhanteringsprocessen

Folksamns riskhanteringsprocess är integrerad i verksamhetsprocesserna och utgör en viktig beståndsdel av den övergripande riskhanteringen. Riskhanteringsprocessen utgör ett stöd i avvägningen mellan risktagande och möjlighet att nå uppsatta mål och är därmed en viktig del av den övergripande riskhanteringen. Riskhanteringsprocessen omfattar att identifiera, värdera, hantera, övervaka och rapportera alla väsentliga risker.

Identifiera

Identifieringen av risker syftar till att upptäcka och klargöra alla väsentliga risker en organisation är utsatt för på både kort och lång sikt. Identifierade risker ska beskrivas, registreras och kategoriseras. Till samtliga risker kopplas också uppgifter om vilka enheter och vilka bolag som berörs. Alla identifierade risker tilldelas en riskägare och åtgärder tas fram för att hantera och förebygga riskerna.

Värdera

Företaget ska alltid sträva efter att värdera identifierade risker. Risker ska värderas på ett enhetligt sätt och, där så är möjligt, kvantifieras med vedertagna mätmetoder. Risker kan värderas mer eller mindre precist och noggrant, och beroende på risktyp är värderingen kvantitativ (mätning) eller kvalitativ (bedömning). Med kvantitativ värdering (mätning) avses en skattning som är en numerisk beräkning eller överslagskalkyl. Trafikljuset, som är Finansinspektionens verktyg för mätning av risker, används också inom Folksam som en metod för att kvantifiera försäkrings-, finansiella risker och driftkostnadsrisken. Trafikljuset mäter hur företagets tillgängliga kapital påverkas i ett antal fördefinierade stressar av finansiella risker och försäkringsrisker. Minskningar av det tillgängliga kapitalet vägs samman till ett kapitalkrav som företaget måste hålla för att täcka dessa risker. Med kvalitativ värdering avses en bedömning som är en översiktlig skattning av riskens påverkan. Den kvalitativa bedömningen kan exempelvis utgå från en värdering av risken från två perspektiv, dels

vilken påverkan händelsen får om den inträffar samt vilken sannolikheten är att händelsen inträffar. Denna mätmetod används främst för att värdera verksamhetsrisker.

Hantera

Vilken typ av hantering av risker är avhängigt riskens natur, men gemensamt är att det ska finnas t ex regelverk, processer och kontrollaktiviteter. Som en del av hantering av risker planeras och genomförs åtgärder för att styra eller begränsa risken. Det är verksamhetens och företagsledningens ansvar att prioritera de åtgärder som planerats utifrån den nytta den kommer att medföra för organisationen. Alternativen vid beslutet om hanteringen av risken är att antingen acceptera risken, bevaka risken eller reducera risken. Vid val av åtgärd för hantering av risk bör uppskattad kostnad för åtgärden vägas mot riskreducerande effekt, på både kort och lång sikt.

Följa upp

Följa upp innefattar den dagliga/löpande uppföljningen av riskerna och deras åtgärder, samt att riskerna till exempel ligger inom fastställda limiter. Det förutsätts att nödvändiga processer och rutiner skapas av verksamheten för att följa upp riskarbetet. Det är den operativa verksamheten som ansvarar för att se till att åtgärder och risker kontinuerligt övervakas.

Rapportera

Samtliga väsentliga risker som är förknippade med organisationen och dess verksamhet ska löpande rapporteras till styrelse och vd för att ge en allsidig och saklig bild över den totala risksituationen. Rapportering av den aggregerade risksituationen samt uppföljning av risker och åtgärder sker genom skriftliga riskrapporter.

Väsentliga risker i Folksam Liv

Den verksamhet som Folksam Liv bedriver innebär risker som kan leda till förluster i en försäkringsprodukt eller genom placeringen av tillgångar, dvs. försäkringsrisk eller finansiella risker. Dessutom kan händelser som exempelvis avbrott inom IT utlösa oväntade förluster. Detta arbetar verksamheten inom Folksam Liv löpande med genom att identifiera, värdera, hantera och följa upp risker i verksamheten så att förluster minimeras.

I nedan avsnitt beskrivs hantering av försäkringsrisker, finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Försäkringsrisker

Målet för Folksam Livs försäkringsverksamhet är ett brett utbud av produkter, som svarar mot våra kunders behov. Folksam ska vara ett ansvarstagande och pålitligt bolag med god kontroll av försäkringsriskerna.

Folksam Liv erbjuder såväl livförsäkring som skadeförsäkring. Livförsäkringen utgörs av både olika former av sparandeförsäkring (traditionell livförsäkring, traditionell livförsäkring med villkorad återbäring samt fondförsäkring) och av riskförsäkring (gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring, sjuk- och premiebefrielseförsäkring samt övrig kollektiv riskförsäkring). Inom ramen för skadeförsäkringsverksamheten finns riskförsäkring i form av sjuk- och olycksfallsförsäkring.

Det breda produktutbudet exponerar Folksam för en mängd olika försäkringsrisker. Risker förekommer i samband med tecknande av försäkring, i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar och i samband med fördelning av överskott. Därutöver finns även koncentrationsrisker och katastrofrisker.

De generella styrningsverktygen för hantering av försäkringsrisker är de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. De försäkringstekniska riktlinjerna innehåller principer för hur premier bestäms, försäkringstekniska avsättningar beräknas och hur överskott fördelas m.m. Riktlinjerna är också styrande för uppföljningen av gjorda antaganden. Riktlinjer föreslås av ansvarig aktuarie och beslutas av styrelsen. I det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, som beslutas av VD, eller av VD utsedd verksamhetsansvarig, efter förslag från ansvarig aktuarie, anges vilka antaganden som ska gälla för att riktlinjerna ska uppfyllas.

Hantering av försäkringsrisker

Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsbolag. Korrekt prissättning av riskerna tryggar Folksam Livs långsiktiga lönsamhet. Reservesättningarna måste vara tillräckliga och fördelningen av överskott skälig. Risker liksom principer och verktyg för riskhantering kan skilja sig åt mellan olika typer av försäkringskontrakt.

Löpande rapportering av bland annat riskkänslighet, solvensgrad och konsolidering till styrelsen utgör en del av bolagets interna uppföljning och riskhantering. Förväntad utveckling av solvensgrad och konsolidering prognostiseras månadsvis, både i ett normalscenario och i ett stressat scenario, och detta ingår i rapporteringen till styrelsen.

Teckningsrisk och avsättningsrisk för sparandeförsäkring

Inom traditionell livförsäkring har ränterisken i åtagandena stor betydelse, både vid tecknande och vid beräkning av avsättningar. I samband med tecknande är risken att den garanterade räntan är för hög i förhållande till ränteläget, vilket får konsekvenser för solvens och riskutrymme. Ränterisken vid beräkning av avsättningar, det vill säga risken för att värdet av skulden ökar till följd av sjunkande marknadsräntor, är en av de väsentligaste riskerna för sparandeförsäkring.

Även långlevnadsrisken, det vill säga risken att livslängden hos de försäkrade underskattas i samband med tecknande och vid beräkning av avsättningar, har stor betydelse inom sparandeförsäkring. Det förekommer även dödlighetsrisk, risk för att dödligheten underskattas, inom vissa sparandeprodukter. Driftskostnadsrisken är risken för att driftskostnaderna underskattas vid tecknande eller vid beräkning av avsättningar. Vid beräkning av avsättningar finns även en annullationsrisk d.v.s. risk för att beräknade reserver inte är tillräckliga vid flytt, återköp eller premieannullationer.

Konsekvensen av felaktiga antaganden vid tecknande av försäkring blir förluster då premien inte täcker försäkringens skade- och driftskostnader. Felaktiga reservsättningsantaganden medför att reserverna inte är tillräckliga för att motsvara kommande försäkringsåtaganden. Avsättningarnas känslighet för förändring av de mest betydande antagandena visas under rubriken Känslighetsanalyser.

Risken i avsättningarna för fondförsäkring och försäkring med villkorad återbäring är mycket begränsad för bolaget eftersom försäkringstagarna står den finansiella risken.

Teckningsrisk och avsättningsrisk för riskförsäkring

Felaktiga antaganden om dödlighet, sjuklighet, olycksfall eller driftskostnader kan medföra förluster om premien inte täcker försäkringens skade- och driftskostnader (teckningsrisk) eller om avsättningarna inte är tillräckliga för skador – rapporterade och inte rapporterade - som inte slutreglerats (avsättningsrisk). I samband med reservsättning kan det också finnas försäkringsränterisk om skadorna är fleråriga och reserverna beräknas som nuvärdet av förväntade kassaflöden.

Risker vid fördelning av överskott

Enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska fördelning av överskott styras av försäkringarnas bidrag till överskottet. Försäkringsrisker vid överskottshantering finns både i samband med hur mycket överskott som fördelas på kundernas försäkringar som återbäring och i samband med hur utbetalning av överskott fördelas över tiden. Annullationsrisken i samband med överskottshantering är risken att felaktigt överskott utbetalas i samband med flytt, återköp eller slutbetalning. Konsekvensen av felaktig överskottshantering är en oskälig fördelning av överskott mellan olika försäkringar.

Koncentrations- och katastrofrisker

Folksam Livs försäkringsverksamhet är inriktad på stora kollektiv. Inom ett och samma kollektiv adderas en stor mängd oberoende risker vilket ger en riskutjämning och minskar riskerna vid tecknandet. Med koncentrationsrisk vid tecknande av försäkring avses risken för otillräcklig riskutjämning på grund av för litet kollektiv eller skevt urval. Katastrofrisk, risk för ett stort antal dödsfall eller sjukfall som följd av en katastrof, förekommer också.

Risker vid tecknandet och katastrofrisker hanteras också via återförsäkring.

Återförsäkringsprogrammet omfattar både katastrofåterförsäkring för olyckshändelser med mer än ett dödsfall och individuell återförsäkring av dödsfallsförsäkringar med förhöjd dödsfallsrisk respektive höga dödsfalls- och sjukfallsrisksummor. Återförsäkringsprogrammet har störst påverkan på resultatet för riskförsäkring. Återförsäkringsprogrammet ses över löpande och justeras vid behov.

Koncentrationsrisken hanteras genom ett aktivt arbete för att åstadkomma blandad bestånd inom individuell livförsäkring. För kollektivavtalad försäkring har bolaget ingen möjlighet att styra över riskspridningen. Koncentrationsrisk hanteras vidare genom hälsokrav i samband med tecknande av försäkring med dödsfalls- eller sjuklighetsrisk. Dessa krav är hårdast för individuellt tecknad försäkring, där det sker en individuell riskbedömning. I vissa fall förekommer även finansiell riskbedömning. I samband med skadereglering av dödsfall och sjukfall sker också riskbedömning, främst av så kallade oriktiga uppgifter eller av om den försäkrade uppfyller kraven i villkoren för att omfattas av försäkring.

Känslighetsanalys av avsättningsrisk reservsättningsantaganden

I tabellen visas hur de försäkringstekniska avsättningarna skulle förändras om dödligheten, sjukligheten eller driftskostnaderna förändrades. Tabellen visar känsligheten i Folksam Livs totala avsättningar, för såväl sparandeförsäkring som riskförsäkring. De försäkringstekniska avsättningarnas känslighet för ränteförändringar framgår av avsnittet om finansiella risker.

Tabellen omfattar enbart moderföretaget Folksam Liv. I den konsoliderade koncernredovisningen ingår även två fondförsäkringsbolag. I dessa bolag är avtalen sådana att dödlighetsantagandena kan ändras under försäkringstiden, och dessa bolag ingår därför inte i nedanstående känslighetsanalys.

Dödssannolikheten antas minska med 20 procent. En minskad dödssannolikhet innebär minskade avsättningar för riskförsäkringar och ökade avsättningar för sparandeförsäkringar. I tabellen visas det sammanvägda resultatet.

Sjukligheten stressas genom att

- ettårssannolikheten för insjuknande ökas med 50 procent,
- sannolikheten att sjukfall upphör minskas med 20 procent och
- invaliditetsgraderna ökas med 20 procent.

Reservavsättningen för framtida driftskostnader antas öka med tio procent.

Analyserna är gjorda utan hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden.

Moderföretaget, Mkr	Avsättningar brutto	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Försäkringstekniska avsättningar 2013-12-31	86 810		
Dödlighet	89 053	-2 243	-2 271
Sjuklighet	87 297	-487	-380
Kostnadsinflation	87 402	-592	-590
Moderföretaget, Mkr	Avsättningar brutto	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Försäkringstekniska avsättningar 2012-12-31	90 416		
Dödlighet	93 135	-2 719	-2 764
Sjuklighet	91 013	-596	-439
Kostnadsinflation	91 073	-656	-654

Koncentrationer av försäkringsrisk

Huvuddelen av Folksam Livs åtagande avser dödsfallsrisker och livsfallsrisker.

Dödsfallsriskerna är geografiskt spridda i Sverige. Dödsfallsriskerna är även spridda på ett stort antal olika försäkringar.

Detta framgår av nedanstående tabell, som visar antal försäkringsavtal och försäkrat belopp vid dödsfall i olika beloppsintervall.

Koncernen, Mkr	2013		2012	
	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp
Försäkrat belopp som betalas ut i händelse av dödsfall				
Mindre än 20 prisbasbelopp	3 989 739	341 595	3 851 032	336 481
20-30 prisbasbelopp	14 359	13 747	14 506	14 442
30-45 prisbasbelopp	2 382	3 646	2 708	4 459
45-60 prisbasbelopp	668	1 522	784	1 791
mer än 60 prisbasbelopp	625	2 422	749	2 876
	4 007 773	362 932	3 869 779	360 049

Moderföretaget, Mkr	2013		2012	
	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp
Försäkrat belopp som betalas ut i händelse av dödsfall				
Mindre än 20 prisbasbelopp	3 821 136	341 128	3 686 382	335 997
20-30 prisbasbelopp	14 332	13 720	14 474	14 410
30-45 prisbasbelopp	2 367	3 620	2 693	4 434
45-60 prisbasbelopp	664	1 512	781	1 784
mer än 60 prisbasbelopp	621	2 410	746	2 867
	3 839 120	362 390	3 705 076	359 492

Folksam Livs exponering för livsfallrisker, och därmed för trendmässiga förändringar av dödligheten, illustreras i nedanstående tabell.

De försäkringstekniska avsättningarna för försäkringar som betalas ut under förutsättning att den försäkrade lever har här fördelats mellan olika åldersgrupper.

Koncernen, Mkr	2013		2012	
Försäkringstagarens nuvarande ålder	Försäkrings teknisk avsättning	%	Försäkrings teknisk avsättning	%
0-30	132	-	164	-
30-40	2 026	3	2 557	4
40-50	10 170	16	11 729	19
50-60	18 618	30	19 062	31
60-70	21 199	34	21 221	34
70-80	6 111	10	5 929	10
Mer än 80	3 885	6	1 586	3
	62 141	100	62 248	100

Moderföretaget, Mkr	2013		2012	
Försäkringstagarens nuvarande ålder	Försäkrings teknisk avsättning	%	Försäkrings teknisk avsättning	%
0-30	71	-	96	-
30-40	884	2	1 562	3
40-50	7 001	15	9 073	18
50-60	14 764	32	16 044	31
60-70	16 882	37	17 690	35
70-80	4 925	11	5 138	10
Mer än 80	1 406	3	1 586	3
	45 933	100	51 189	100

Drygt hälften av Folksam Livs försäkringstekniska avsättningar motsvaras av försäkringar med livsfallrisk år 2013. Det är av stor vikt att utvecklingen av långlevnaden bland de försäkrade följs upp och att de dödlighetsantaganden som används för att beräkna de försäkringstekniska avsättningarna anpassas löpande.

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Nedanstående tabeller visar den uppskattade totala brutto- respektive nettokostnaden för oreglerade skador, både rapporterade och ej rapporterade skador, vid slutet av varje skadeår. Tabellerna visar också utbetalningar hänförliga till dessa skador. Diskonteringseffekter framgår längst ned i varje tabell.

Total avsättning för oreglerade skador som redovisas i denna tabell utgör 96 procent av de totala avsättningarna för oreglerade skador i företaget. Ingående verksamheter är gruppförsäkring, premiebefrielseförsäkring samt sjukförsäkring. Tabellerna omfattar enbart moderföretaget Folksam Liv.

Fusionerad och/eller beståndsöverlåtten verksamhet är endast medtagen för tid efter fusionen/beståndsöverlåtelsen.

Moderföretaget, Mkr	Alla tidigare år	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totalt
Före avgiven återförsäkring								
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (brutto)		1 701	2 095	2 191	1 657	1 722	1 967	11 332
Ett år senare		1 501	1 718	1 337	1 396	1 469		7 421
Två år senare		1 489	1 282	1 253	1 280			5 305
Tre år senare		1 285	1 240	1 222				3 747
Fyra år senare		1 207	1 226					2 433
Fem år senare		1 189						1 189
Uppskattad slutlig skadekostnad 2013-12-31		1 189	1 226	1 222	1 280	1 469	1 967	
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar		1 161	1 191	1 151	1 145	1 164	964	
Avsättning för oreglerade skador, exklusive skadebehandlingsreserv	699	28	34	71	135	305	1004	2 276
Skadebehandlingsreserv								103
Akkumulerat över/underskott		512	869	969	377	253	-	
D:o i % av initial skadekostnad		30	41	44	23	15	-	
Diskonteringseffekt								-245
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador enligt denna tabell								2 380
Oreglerade skador för verksamhet som ej ingår i ovanstående tabell								110

Moderföretaget, Mkr (forts.)	Alla tidigare år	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totalt
Total avsättning för oreglerade skador enligt balansräkningen (brutto)								2 489
Andel som ingår i tabellen								96%
Efter avgiven återförsäkring								
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (netto)		1 700	2 094	2 186	1 646	1 707	1 959	11 291
Ett år senare		1 500	1 717	1 334	1 389	1 460		7 400
Två år senare		1 489	1 281	1 251	1 277			5 298
Tre år senare		1 285	1 240	1 220				3 745
Fyra år senare		1 207	1 226					2 433
Fem år senare		1 189						1 189
Uppskattad slutlig skadekostnad 2013-12-31		1 189	1 226	1 220	1 277	1 460	1 959	
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar		1 161	1 191	1 150	1 145	1 163	964	
Avsättning för oreglerade skador, exklusive skadebehandlingsreserv	697	28	34	70	132	296	995	2 253
Skadebehandlingsreserv								103
Akkumulerat över/underskott		511	868	966	369	247	-	
D:o i % av initial skadekostnad		30	41	44	22	14	-	
Diskonteringseffekt								-241
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador enligt denna tabell								2 356
Oreglerade skador för verksamhet som ej ingår i ovanstående tabell								110
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (netto)								2 466
Andel som ingår i tabellen								96%

Finansiella risker

Målet för förvaltningen av tillgångarna är att uppnå högsta möjliga reala avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. Folksam Liv lägger också stor vikt vid tryggheten i pensionssparandet. Valet av tillgångsportfölj görs med utgångspunkten att bolaget ska tåla att utvecklingen på finansmarknaderna blir mycket svag. Ytterligare begränsningar vid valet av sammansättningen av tillgångsportföljer är att legala restriktioner om skuldtäckning och solvens ska uppfyllas samt att risknivån aldrig får vara högre än att grönt ljus erhålls i Finansinspektionens trafikljusmodell.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av bolagets tillgångar och anger ramar och limiter för exponeringar samt riktlinjer för verksamheten. Vd ansvarar för att förvaltningen av bolagets tillgångar sker inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna. Finanskommittén är Vd:s forum för uppföljning av tillgångsförvaltningen och beslut rörande den taktiska riskstyrningen.

Vid valet av placeringsinriktning beaktas bland annat tillgångarna, skulderna och deras egenskaper, såsom förväntad avkastning, risk och korrelation, prognoser för försäkringsrörelsens utveckling samt möjlighet att använda tillgångarna för skuldtäckning. Därutöver gör Folksam även miljö- och etikanalys av de företag där placeringar görs. Den placeringsinriktning som fastställs ger ramar för tillgångsförvaltningen. Inom dessa ramar och limiter ansvarar kapitalförvaltningen för den löpande kapitalförvaltningen och för spridningen mellan olika tillgångsslag såsom aktier, obligationer, valutor, fastigheter samt alternativa placeringar (såsom hedgefonder eller placeringar i syfte att uppnå en exponering mot råvaror och infrastruktur).

Placeringar sköts både genom internt och externt utlagda förvaltningsuppdrag. Löpande aktie- och ränteförvaltning samt värdepappersadministration har lagts ut till Swedbank Robur. Placeringar vars huvudsyfte är att matcha placeringsrisker i åtagandena eller justera portföljens risknivå hanteras internt inom Kapitalförvaltningen. Även Alternativa placeringar och placeringar i fastigheter sköts internt inom Folksam.

Uppföljning och riskkontroll avseende finansiella risker är organiserad genom att:

- Folksams kapitalförvaltning ansvarar för att styra, följa upp och utvärdera hur de utlagda förvaltningsuppdragen sköts.
- Swedbank Robur ansvarar för daglig kontroll av gällande placeringsriktlinjer samt att resultatet av utförd kontroll rapporteras till Risk och complianceavdelningen och Folksams kapitalförvaltning
- Chefen för Risk och complianceavdelningen är huvudansvarig för att en självständig uppföljning av exponeringar sker på daglig basis av de limiter som fastställts av styrelsen i placeringsriktlinjerna och för att rapportering sker av överträdelser till styrelser och Vd inom respektive bolag samt regelbunden rapportering till Vd och styrelse avseende utvecklingen av de finansiella riskerna.

Hantering av finansiella risker

I placeringsriktlinjerna anges principerna för vilka instrument, emittenter och motparter som är tillåtna att använda i förvaltningen av placeringstillgångarna. Den totala tillgångsportföljen i Folksam Liv är sammansatt av sex delportföljer: aktier, räntor, fastigheter, alternativa placeringar, säkringsinstrument (derivat) och bolagsstrategiska innehav.

I huvudsak används derivat för att skräddarsy portföljens risknivå. Säkringsinstrument är placeringar vars huvudsyfte är matcha placeringsrisker i åtagandena, t.ex. en ränteswap för att reducera balansräkningens räntekänslighet.

Bolagsstrategiska innehav är innehav som anses vara av särskilt strategiskt värde för bolaget. Endast styrelsen får fatta beslut om placeringar av detta slag. Typexempel på en sådan placering är aktier i koncernföretag samt innehavet av aktier i Swedbank.

Inom kapitalförvaltningen finns Riskstyrningskommittén som sammanträder veckovis. Vid dessa möten diskuteras riskexponeringen i förvaltningsportföljerna, beslut fattas och protokollförs, om eventuella åtgärder för att effektivisera förvaltningen eller ändra riskexponeringen. Sådana åtgärder kan vara att förändra risknivån genom förändring av det mandat som den externa förvaltaren har fått eller genom att förändra risknivån med derivat.

Under året har handel skett med aktier, räntebärande värdepapper, valutor och derivat på dessa (valutaterminer, aktieindexterminer, aktieindexoptioner, ränteterminer, swappar och swaptioner.)

Marknadsrisker

Till marknadsrisker räknas aktiekursrisk, ränterisk, fastighetsprisrisk, valutakursrisk och spreadrisk. Dessa risker svarar mot de förluster som kan uppstå, och osäkerheterna kring dessa, vid förändringar i motsvarande marknadsvärden. Dessa risker värderas och utvärderas även enligt känslighetsanalyser i Finansinspektionens trafikljusmodell. I känslighetsanalyserna nedan tas även hänsyn till effekten av eventuella derivatpositioner.

Aktiekursrisk (inklusive aktierelaterade derivat) och fastighetsprisrisk

I tabellen nedan redovisas effekten av en kursnedgång på 40 procent på svenska aktier och andelar samt en kursnedgång på 35 procent avseende utländska aktier samt fastigheter. Effekten av aktieindexterminer och aktieindexoptioner har medtagits i beräkningen. Dessa stressnivåer används även i Finansinspektionens trafikljus.

	2013		2012	
	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Koncern, Mkr				
Aktier	-18 278		-13 885	
Fastigheter	-3 467		-3 378	
Aktier i koncern- och intresseföretag ej konsoliderade	-742		-925	
Totalt	-22 487	-21 966	-18 188	-17 714
Moderföretaget, Mkr				
Aktier	-18 195		-13 700	
Fastigheter	-3 497		-3 341	
Aktier i koncern- och intresseföretag	-1 691		-1 632	
Totalt	-23 383	-22 840	-18 673	-18 187

Bolagets exponering av onoterade aktier framgår av not 19.

Ränterisk (inklusive ränterelaterade derivat)

För Folksam Liv är det ofördelaktigt med fallande marknadsräntor eftersom avsättningsbehovet då ökar mer än vad värdet av de räntebärande placeringarna gör. Denna skillnad i räntekänslighet ger upphov till en ränterisk som till viss del begränsas med handel i ränteterminer, swappar och swaptioner.

Förändringar av räntestressarna i trafikljusmodellen innebär att marknadsräntorna sedan 2013-12-31 stressas med 1 procentenhet. Tidigare gav höga marknadsräntor stora stressar och låga marknadsräntor små. Vid dagens låga marknadsräntor ger detta, allt annat lika, kraftigare stressar för tillgångarna än tidigare regelverk. För åtagandena gäller samma resonemang för korta löptider. För långa löptider är diskonteringen av åtagandena modellbaserad och effekten av en marknadsstress mindre med lägre räntekänslighet och kapitalkrav som följd.

Känslighetsanalys - ränterisk Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Riskparameter				
Minskning av marknadsräntan				
Värdeökning räntebärande tillgångar	3 645	2 456	3 655	2 455
Ökning av redovisat värde på räntebärande skulder (inklusive försäkringsskulder)	-6 598	-5 435	-6 599	-5 435
Nettopåverkan resultat före skatt	-2 952	-2 979	-2 944	-2 980
Nettopåverkan eget kapital	-3 025	-3 040	-3 018	-3 041

De ränteförändringar som känslighetsanalysen beräknades på i trafikluset för 2012-12-31 var för nominella respektive reala marknadsräntor en minskning med 0,46 respektive 0,05 procentenheter. Känslighetsanalysen ovan baseras på respektive metod som gällde per 2012-12-31 och 2013-12-31.

Tabellen nedan illustrerar hur Folksam Liv-koncernen är exponerat för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindningstid.

Följande tabell illustrerar hur företaget är exponerat för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindningstid.

Räntebindningstider för tillgångar och skulder				
Räntexponering, Mkr	0-5 år	5-15 år	15 år -	Totalt
Koncernen 2013				
Tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper(inkl uppl ränteintäkt)	64 205	14 662	2 094	80 961
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	39			39
Övriga lån inklusive lån emitterade till intresseföretag	1 825	278		2 103
Summa	66 069	14 940	2 094	83 103
Skulder och avsättningar				
Livförsäkringstekniska avsättningar tjänstepensionsverksamhet	8 615	13 292	16 204	38 111
Livförsäkringstekniska avsättningar övrig livförsäkring	11 960	14 828	14 263	41 050
Summa livförsäkringstekniska avsättningar	20 574	28 120	30 467	79 161

Någon tabell lämnas ej för moderbolaget då skillnaden i ränteexponering jämfört med koncernen är liten.

(forts.)

Räntebindningstider för tillgångar och skulder				
Räntexponering, Mkr	0-5 år	5-15 år	15 år -	Totalt
Koncernen 2012				
Tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper(inkl uppl ränteintäkt)	61 173	15 597	3 037	79 807
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	3 959	-	-	3 959
Övriga lån inklusive lån emitterade till intresseföretag	1 433	298	-	1 731
Summa	66 565	15 895	3 037	85 497
Skulder och avsättningar				
Livförsäkringstekniska avsättningar tjänstepensionsverksamhet	8 608	13 173	19 421	41 202
Livförsäkringstekniska avsättningar övrig livförsäkring	11 733	14 493	17 553	43 779
Summa livförsäkringstekniska avsättningar	20 341	27 666	36 974	84 981

Någon tabell lämnas ej för moderbolaget då skillnaden i ränteexponering jämfört med koncernen är liten.

Den genomsnittliga ekonomiska durationen för försäkringsskulderna för hela beståndet i Folksam Liv är 13,5 år per den 2013-12-31. Uppgiften berör 92 procent av de försäkringstekniska avsättningarna. Motsvarande uppgifter lämnas inte för koncernen då tillkommande likviditetsrisk bedöms som marginell.

Durationen per försäkringsgren framgår av nedanstående tabell.

	2013		2012	
	Sammanlagda avsättningar, brutto, Mkr	Duration, år	Sammanlagda avsättningar, brutto, Mkr	Duration, år
Koncernen				
Förmånsbestämd försäkring	14 190	19	15 928	21
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	64 734	13	67 825	14
Sjuk- och premiebefrielse-försäkring	1 227	6	1 207	6
Mottagen återförsäkring premiebefrielse	8	6	7	7
Övrigt	6 651	-	5 449	-
Totalt	86 810		90 416	

	2013		2012	
	Sammanlagda avsättningar, brutto, Mkr	Duration, år	Sammanlagda avsättningar, brutto, Mkr	Duration, år
Moderföretaget				
Förmånsbestämd försäkring	14 190	19	15 928	21
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	64 734	13	67 825	14
Sjuk- och premie-befrielseförsäkring	1 227	6	1 207	6
Mottagen återförsäkring premiebefrielse	8	6	7	7
Övrigt	6 651	-	5 449	-
Totalt	86 810		90 416	

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Valutakursrisk

Företagets valutaexponering före och efter säkring med derivat redovisas i nedanstående tabell.

Valutakurs exponering, Mkr	USD	EUR	GBP	CAD	Övrigt
Koncernen 2013					
Placeringstillgångar					
Aktier och andelar	10 215	3 298	1 585	726	3 336
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	66	152	-	-	-
Övriga tillgångar	906	1 826	-	2	871
Summa tillgångar	11 187	5 276	1 585	728	4 207
Övriga skulder och avsättningar	-69	-661			
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	11 118	4 615	1 585	728	4 207
Nominellt värde valutaterminer	1 179	-2 736	282	30	-2 542
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	12 297	1 879	1 867	758	1 665

Valutakurs exponering, Mkr	USD	GBP	CAD	AUD	Övrigt
Koncernen 2012					
Placeringstillgångar					
Aktier och andelar	7 577	1 247	651	501	4 793
Övriga tillgångar	420	1	1	1	1 680
Summa tillgångar	7 997	1 248	652	502	6 473
Övriga skulder och avsättningar	-21				-195
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	7 976	1 248	652	502	6 278
Nominellt värde valutaterminer	1 638	-194	-	342	-6 196
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	9 614	1 054	652	844	82

Någon tabell lämnas ej för moderbolaget då skillnaden i valutakursrisk jämfört med koncernen är liten.

Känslighetsanalys - valutakursrisk

En ogynnsam förändring med tio procent av bolagets nettoexponering mot utländska valutor (efter ekonomisk säkring med derivat) påverkar resultat före skatt enligt nedanstående tabell.

Koncern, Mkr	2013		2012	
	Resultat före skatt	Effekt på eget kapital	Resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Valuta				
USD	-1230		-961	
EUR	-188		-	
GBP	-187		-105	
CAD	-76		-65	
AUD	-		-85	
Övriga	-166		-8	

Kredit- och motpartsrisker

Kredit- och motpartsrisker är risken att motparter eller emittenter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker bolagets fordran. Bolaget har som policy att i huvudsak endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet och för en förteckning över godkända emittenter och motparter. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms därför vara små.

Den kreditriskexponering som bolaget är exponerat för (efter avdrag för värde av säkerheter) i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Maximal kreditriskexponering	2013			2012		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Koncernen, Mkr						
Tillgångsklass						
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till intresseföretag	1 179	166	1 013	1 130	-	1 130
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	79 759	-	79 759	78 792	-	78 792
Lån med säkerhet i fast egendom	40	40	-	40	-	40
Övriga lån	812	270	542	729	270	459
Derivat	883	-	883	412	-	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	210	-	210	274	-	274
Fordringar	1 174	-	1 174	1 540	-	820
Uppplupna ränteintäkter	1 339	-	1 339	1 398	-	1 398

Maximal kreditriskexponering	2013			2012		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Moderföretaget, Mkr						
Tillgångsklass						
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	414	-	414	324	-	324
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	1 179	166	1 013	1 130	-	1 130
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	79 471	-	79 471	78 451	-	78 451
Lån med säkerhet i fast egendom	40	40	-	40	-	40
Övriga lån	812	270	542	729	270	459
Derivat	883	-	883	412	-	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	210	-	210	230	-	230
Fordringar	912	-	912	1 769	-	1 769
Uppplupna ränteintäkter	1 368	-	1 368	1 430	-	1 430

Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar, Mkr	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	2013
Koncernen 2013							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	55 106	15 268	7 924	-	-	2 663	80 961
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating							
Koncernen 2012							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	42 811	15 417	19 767	284	-	1 911	80 190
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.							
Moderföretaget 2013							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	55 106	15 268	7 924	-	-	2 375	80 673
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.							
Moderföretaget 2012							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	42 811	15 417	19 767	284	-	1 527	79 806
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.							

Det redovisade värdet för finansiella tillgångar som annars skulle redovisas som förfallna till betalning eller nedskrivna och vars villkor har omförhandlats, eller som är antingen förfallna till betalning eller nedskrivna uppgår per balansdagen till ett ringa belopp.

Kreditrisk i fordringar på återförsäkrare

Försäkringsföretagets återförsäkringspolicy innebär att avtal endast ingås med återförsäkrare med kreditbetyg A eller högre. Återförsäkrarnas kreditvärdighet ses över regelbundet för att säkerställa att det beslutade återförsäkringsskyddet upprätthålls. Den maximala kreditrisk-exponeringen som återförsäkringstillgångarna ger upphov till för moderföretaget per balans-dagen uppgår till 4(0) miljoner kronor i fordringar på återförsäkrare och 23 (25) miljoner kronor i återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar, respektive 1 (0) miljoner kronor och 35 (36) miljoner kronor för koncernen.

Kreditrisk i derivat

För standardiserade derivat begränsas kreditrisken till medel på konto hos den så kallade clearingkontohållaren. För ej standardiserade derivat begränsas kreditrisken genom att alla realiserade vinster säkerställs av motparterna i enlighet med ISDA-avtal och CSA-avtal.

Den kreditriskexponering (efter avdrag för värde av säkerheter) som bolaget är exponerat för i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av tabellen ovan (Maximal kreditexponering).

Kredit- och motpartsriskerna bedöms vara små.

Koncentrationsrisk

Företagets största koncentrationsrisk är exponeringen mot Swedbank, bland annat ett större strategiskt aktieinnehav. Denna koncentrationsrisk beaktas vid valet av placeringsinriktning och särskilt vid sammansättningen av företagets aktieportfölj. I relation till marknadsriskerna bedöms övriga koncentrationsrisker vara låga genom den diversifiering som ges av företagets placeringsinriktning.

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk

Mkr Koncernen 2013	Totalt	Varav säkerställda bostads- obligationer	Mkr Koncernen 2012	Totalt	Varav säkerställda bostads- obligationer
Swedbank	18 258	13 387	Swedbank	16 920	11 153
SHB	12 964	12 969	SHB	13 180	13 184
Nordea	12 488	12 473	Nordea	12 300	12 145
SEB	8 357	7 924	SBAB	3 119	3 119
SBAB	2 459	2 459	SEB	7 686	7 296
Robur Fonder AB	1 109		Landshypotek	926	926
Goldman Sachs	634		Volvo	530	
JP Morgan	574		Robur Fonder AB	936	
Volvo	520		Goldman Sachs	439	
Fabege	243		Telia Sonera	392	

Mkr Moderföretaget 2013	Totalt	Varav säkerställda bostads- obligationer	Mkr Moderföretaget 2012	Totalt	Varav säkerställda bostads- obligationer
Swedbank	16 766	13 387	Swedbank	15 758	11 153
SHB	12 964	12 969	SHB	13 180	13 184
Nordea	12 477	12 473	Nordea	12 153	12 145
SEB	8 000	7 924	SEB	7 343	7 296
SBAB	2 459	2 459	SBAB	3 119	3 119
Robur Fonder AB	1 109		Robur Fonder	936	
Goldman Sachs	634		Landshypotek	926	926
JP Morgan	574		Volvo	530	
Volvo	520		Goldman Sachs	439	
Fabege	243		Telia Sonera	392	

Väsentliga koncentrationer av aktierisk

Mkr Koncernen 2013	Totalt	Mkr Koncernen 2012	Totalt
Swedbank	11 475	Swedbank	8 045
Robur Fonder AB	1 207	Getinge AB	986
Hennes & Mauritz AB	1 039	Hennes & Mauritz AB	778
Ericsson	727	Robur Fonder AB	770
Getinge AB	676	Ericsson	589
Atlas Copco	577	Atlas Copco	565
EQT Corporation	557	Volvo	524
Volvo	512	Sandvik	349
Aberdeen	489	Telia Sonera	467
Telia Sonera	408	Proventus	336

Mkr Moderföretaget 2013	Totalt	Mkr Moderföretaget 2012	Totalt
Swedbank	11 475	Swedbank	8 045
Robur Fonder AB	1 207	Getinge AB	986
Hennes & Mauritz AB	1 039	Hennes & Mauritz AB	778
Ericsson	727	Robur Fonder AB	770
Getinge AB	676	Ericsson	589
Atlas Copco	577	Atlas Copco	565
EQT Corporation	557	Volvo	524
Volvo	512	Aberdeen	467
Aberdeen	489	Sandvik	349
Telia Sonera	408	Peab	336

Likviditetsrisker

Likviditetsrisk är risken att finansiella transaktioner inte kan fullgöras eller endast till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad riskexponering. Tillgångarna placeras i huvudsak i marknadsnoterade värdepapper med god likviditet. Detta säkerställer att mängden likvida tillgångar med betryggande marginal överstiger företagets i närtid förväntade betalningsförpliktelser.

Ett sätt att mäta likviditetsrisken är som den andel av de totala placeringstillgångarna som består av likvida tillgångar såsom bankkontosaldon och innehav i noterade aktier och räntebärande värdepapper. På balansdagen utgjorde likvida värdepapper 76 (76) procent av placeringstillgångarna, varav innehav i räntebärande placeringar utgivna av svenska staten svarade för 18 (19) procent, motsvarande 23 933 (24 262) miljoner kronor.

För derivat har handel i huvudsak skett i marknader med god likviditet, varför likviditetsrisken bedöms vara låg.

Företagets och koncernens likviditetsrisk anses vara av ringa betydelse i den totala riskbilden.

Mkr	Återstående löptider				
	På an-modan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Koncernen 2013					
Övriga skulder	1 448	1 013			356
Upplupna kostnader					

Mkr	Återstående löptider				
	På an-modan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Moderföretaget 2013					
Övriga skulder	1 447	1 013			356
Upplupna kostnader					

Mkr	Återstående löptider				
	På an-modan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Koncernen 2012					
Övriga skulder	142	652			1 269
Upplupna kostnader					

Mkr	Återstående löptider				
	På an-modan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Moderföretaget 2012					
Övriga skulder	910	654			1 269
Upplupna kostnader	4				

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Känslighetsanalys likviditetsrisk

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5 procent påverkar ränteintäkter respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindningstid på upp till ett år.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Ökning av marknadsräntan				
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	-7	4	-7	4
Ränteintäkter för övriga lån	4	3	4	3
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	32	6	24	6
Räntekostnader för övriga skulder	-4	-	-4	-4
	25	13	17	9

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Minskning av marknadsräntan				
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	7	-4	7	-4
Ränteintäkter för övriga lån	-4	-3	-4	-3
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	-32	-6	-24	-6
Räntekostnader för övriga skulder	4	-	4	4
	-25	-13	-17	-9

Verksamhetsrisker

Verksamhetsrisker är händelser, som om de inträffar, kan ha negativ påverkan på Folksam Livs förmåga att nå sina mål både i närtid och strategiskt. Verksamhetsrisker som innebär att Folksam inte kan infria sina åtaganden till försäkringstagarna eller brister i efterlevnaden av lagar och förordningar ska undvikas. För att nå målen är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. Verksamhetsrisker ska hanteras så att företaget håller sig inom ramen för företagets risktolerans, vilket anges i interna regelverk. Genom att hantera väsentliga risker ger riskhanteringsprocessen en rimlig försäkran om att organisationens mål kan uppnås.

Verksamhetsriskerna delas in i riskkategorierna operativ risk, affärsrisk, strategisk risk, ryktesrisk och compliancerisk.

Hantering av verksamhetsrisker

Hantering av verksamhetsrisk påverkar övriga riskkategorier inom Folksam (finansiell risk och försäkringsrisk), dvs. en välfungerande hantering av verksamhetsrisker påverkar riskexponering för övriga riskkategorier positivt. Förklaringen till att hantering av verksamhetsrisk tydligt påverkar andra riskkategorier är att den praktiska hanteringen av övriga riskkategorier utförs genom operativa aktiviteter.

Hantering av verksamhetsrisker är utformad för att identifiera potentiella händelser som kan påverka verksamhetens möjligheter att uppnå definierade mål. I Folksam genomförs årligen en verksamhetsplaneringsprocess som utgår från strategiska mål och där verksamhetsmål definieras. Verksamhetsmålen bryts sedan ned till mål för enheter, avdelningar och funktioner inom företaget. Inför verksamhetsplaneringen gör verksamheten en självutvärdering av risker. Självutvärderingen innebär att identifierade risker värderas, dokumenteras och åtgärder för att hantera risk beslutas.

Verksamhetsrisker identifieras av representanter för verksamheten, som också gör en kvalitativ bedömning av riskens påverkan och sannolikheten för att den inträffar. Verksamhetsansvarig för den verksamhet som påverkas är den som i normalfallet beslutar om att acceptera en risk eller föreslå åtgärder för att reducera den.

Utöver den självutvärdering av risker som den operativa verksamheten gör årligen görs särskilda riskanalyser inför utläggning av affärskritisk verksamhet (outsourcing) och vid förvärv.

De identifierade verksamhetsriskerna, deras grundorsaker och påverkan analyseras av riskfunktionen, som också gör en sammanställning, värdering och uppföljning på övergripande nivå. Minst två gånger per år rapporteras en sammanställning av verksamhetsrisker till styrelsen.

Om händelser inträffar trots riskreducerande åtgärder kan konsekvensen av dessa händelser begränsas med hjälp av kontinuitetsplaner och krisberedskap. Kontinuitetsplaner är upprättade inom Folksam och övas i syfte att kunna hantera en framtida eventuell krissituation och begränsa effekterna av negativa händelser.

Information om realiserade risker samlas systematiskt i Folksams incidentrapporteringssystem. De incidenter som rapporteras kategoriseras och värderas, och informationen om dessa incidenter utgör en viktig del vid den ovan nämnda självutvärderingen. Genom att hantera dessa risker på ett samordnat och strukturerat vis ökar organisationens möjligheter att nå de uppsatta målen.

Not 3. Premieinkomst

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Skadeförsäkringsrörelse				
Inbetalda och tillgodoförda premier	670	755	670	755
Livförsäkringsrörelse				
Inbetalda och tillgodoförda premier	7 990	6 871	7 929	6 825
Premieskatt	-17	-20	-17	-20
	8 643	7 606	8 582	7 560
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Premier för individuell livförsäkring	4 048	3 014	4 048	3 014
Gruppförsäkringspremier	3 805	3 784	3 805	3 784
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Periodiska premier	6 712	5 572	6 712	5 572
Engångspremier	1 141	1 227	1 141	1 227
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Premier för återbäringsberättigade avtal	7 454	6 364	7 454	6 364
Premier för ej återbäringsberättigade avtal	399	435	399	435

Not 4. Kapitalavkastning, intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Hysesintäkter från byggnader och mark	382	362	204	193
Erhållna utdelningar	1 271	1 021	1 402	1 143
varav resultatandelar och utdelning från koncernföretag	-	-	130	123
Ränteintäkter med mera				
Koncernföretag	-	-	15	12
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 889	2 117	1 889	2 117
Övriga ränteintäkter	135	185	115	159
varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringar redovisade via resultaträkningen	156	190	156	190

Not 4. Kapitalavkastning, intäkter (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Återförda nedskrivningar				
Aktier och andelar	-	-	44	28
Realisationsvinst netto				
Byggnader och mark	1	2	-	2
Aktier och andelar	1 203	-	1 203	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	1 176	-	1 176
	4 881	4 863	4 872	4 830
Kapitalavkastning intäkter redovisade i Livförsäkringsrörelsen	4 780	4 777	4 771	4 744
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	101	86	101	86
	4 881	4 863	4 872	4 830
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	66	88	-	-
	4 947	4 951	-	-
Operationella leasingavtal (leasegivare). Operationell leasing där företaget är leasegivare avser intäkter för lokaler				
Förfallotidpunkt, totala framtida minimileaseavgifter				
<1 år	413	219	141	153
1-5 år	591	416	118	204
>5 år	14	317	-	12
Summa	1 018	952	259	369
Totala leasingavgifter under perioden	799	292	216	214
varav minimileaseavgifter	488	258	193	189
varav variabla avgifter	19	34	23	25

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Not 5. Värdeökning på övriga placeringstillgångar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Byggnader och mark	101	161	54	99
Aktier och andelar	9 168	4 419	9 168	4 419
	9 269	4 580	9 222	4 518
Värdeökning på övriga placeringstillgångar redovisade i Livförsäkringsrörelsen	9 077	4 502	9 031	4 440
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	191	78	191	78
	9 268	4 580	9 222	4 518
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	21	4	-	-
	9 289	4 584	-	-

Not 6. Övriga tekniska intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Avkastningsskatt	158	186	2	-
Kostnadsersättning	308	214	6	1
Övrigt	29	44	1	1
	495	444	9	2

Not 7. Utbetalda försäkringsersättningar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Skadeförsäkringsrörelse				
Utbetalda försäkringsersättningar	-295	-200	-295	-200
Skadebehandlingskostnader	-6	-10	-6	-10
Återförsäkrarens andel	-	-	-	-
	-301	-210	-301	-210
Livförsäkringsrörelse				
Utbetalda försäkringsersättningar	-5 807	-5 791	-5 217	-5 104
Annullationer och återköp	-320	-344	-320	-344
Skadebehandlingskostnader	-30	-30	-29	-27
Återförsäkrarens andel	2	6	2	6
	-6 155	-6 159	-5 564	-5 469

Not 8. Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Livförsäkringsavsättning				
Före avgiven återförsäkring	4 777	2 199	4 777	2 199
	4 777	2 199	4 777	2 199
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk				
Villkorad återbäring				
Före avgiven återförsäkring	-37	-17	-37	-17
Fondförsäkringsåtagande				
Före avgiven återförsäkring	-10 485	-4 997	-40	-13
	-10 522	-5 014	-77	-30

Not 9. Driftskostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Skadeförsäkringsrörelsen				
Anskaffningskostnader ¹⁾	-18	-26	-18	-26
Förändringar i förutbetalda anskaffningskostnader	-	-	-	-
Administrationskostnader	-38	-39	-38	-39
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	-	-	-	-
	-56	-65	-56	-65
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	-	-	-	-
Övriga driftskostnader				
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-6	-10	-6	-10
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-3	-3	-3	-3
Kostnader för fastighetsförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-	-	-	-
Övriga driftskostnader	-56	-65	-56	-65
Summa driftskostnader	-65	-78	-65	-78
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadsslag				
Personalkostnader med mera	-47	-54	-47	-54
Lokalkostnader med mera	-3	-4	-3	-4
Avskrivningar med mera	-	-	-	-
Övrigt	-15	-20	-15	-20
	-65	-78	-65	-78

Not 9. Driftskostnader (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Livförsäkringsrörelsen				
Anskaffningskostnader ¹⁾	-603	-497	-291	-242
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader	104	73	-3	-4
Administrationskostnader	-641	-623	-398	-395
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	3	5	1	-
	-1 137	-1 042	-691	-641
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	-261	-175	-63	-33
Övriga driftskostnader				
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-29	-28	-29	-27
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-114	-90	-109	-88
Kostnader för fastighetsförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-4	-5	-4	-5
Övriga driftskostnader	-1 137	-1 042	-691	-641
Summa driftskostnader	-1 284	-1 165	-833	-761
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadsslag				
Personalkostnader med mera	-602	-550	-597	-547
Lokalkostnader med mera	-43	-38	-42	-38
Avskrivningar med mera	-6	-6	-	-
Övrigt	-633	-571	-194	-176
	-1 284	-1 165	-833	-761

Not 9. Driftskostnader (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Operationella leasingavtal (leasetagare)				
Operationell leasing där företaget är leasetagare avser i huvudsak kostnader för lokaler.				
Förfallotidpunkt, totala framtida minimileaseavgifter				
<1 år	-87	-58	-18	-17
1-5 år	-225	-132	-	-12
>5 år	-272	-36	-	-
Summa	-584	-226	-18	-29
Totala leasingavgifter under perioden	-99	-19	-21	-20
varav minimileaseavgifter	-91	-16	-18	-17
varav variabla avgifter	-8	-3	-3	-3
Arvode och kostnadsersättning till revisorer				
KPMG				
Revisionsuppdrag	-5	-5	-4	-4
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	-	-	-	-
Andra uppdrag	-	-	-	-
Skatterådgivning	-	-	-	-
Övriga tjänster	-1	1	-1	-1
Övriga				
Revisionsuppdrag	-	-	-	-
Totalt arvode och kostnadsersättning till revisorer	-6	-4	-5	-5

Not 10. Kapitalavkastning, kostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Driftskostnader för byggnader och mark	-78	-75	-78	-75
Kapitalförvaltningskostnader	-113	-96	-113	-96
Räntekostnader med mera				
Koncernföretag	-	-	-8	-6
Fastighetslån	-	-	-	-
Övriga räntekostnader	-64	-63	-36	-7
varav från finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringar redovisade via resultaträkningen	-42	-11	-42	-11
Valutakursförluster, netto	-381	-102	-381	-102
Av- och nedskrivningar				
Aktier och andelar	-600	-	-600	-11
Realisationsförlust netto				
Aktier och andelar	-	-364	-	-356
Räntebärande värdepapper	-1 136	-	-1 137	-
Övriga finansiella kostnader	-22	-	-23	-26
	-2 394	-700	-2 376	-679
Kapitalavkastning kostnader redovisade i				
Livförsäkringsrörelsen	-2 340	-692	-2 322	-671
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelse	-54	-8	-54	-8
	-2 394	-700	-2 376	-679
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	-43	-83	-	-
	-2 437	-783	-	-

Not 11. Värdeminskning på övriga placeringstillgångar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Byggnader och mark	35	-28	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-2 475	-254	-2 475	-254
Övriga finansiella placeringstillgångar	17	-37	-19	-
	-2 423	-319	-2 494	-254
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar redovisade i Livförsäkringsrörelsen	-2 372	-314	-2 443	-249
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	-51	-4	-51	-5
	-2 423	-318	-2 494	-254
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	-2	-6	-	-
	-2 425	-324	-	-

**Not 12. Nettoresultat per kategori av
finansiella instrument**

Mkr
Koncernen 2013

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Låne- fordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	-	-
Aktier och andelar	9 478	-	-	9 478
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-121	-	-	-121
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	1	1
Övriga lån	-	-	34	34
Derivat, netto	-	144	-	144
Övriga finansiella placeringstillgångar	-19	-	44	25
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	10 489	-	-	10 489
Övriga fordringar	-	-	22	22
Summa	19 827	144	101	20 072
Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	
Övriga skulder	-	-	-86	-86
Summa	-	-	-86	-86

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

**Not 12. Nettoresultat per kategori av
finansiella instrument (forts.)**

Mkr
Koncernen 2012

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Låne- fordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	43	43
Aktier och andelar	4 731	-	-	4 731
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 893	-	-	2 893
Övriga lån	-	-	29	29
Derivat, netto	-	431	-	431
Övriga finansiella placeringstillgångar	1	-	48	49
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	4 997	-	-	4 997
Summa	12 622	431	120	13 173
Finansiella skulder	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	
Övriga skulder	-	-	-73	-73
Summa	-	-	-73	-73

Not 12. Nettoresultat per kategori av
finansiella instrument (forts.)

Mkr
Moderföretaget 2013

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Låne- fordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	96	96
Aktier och andelar	9 465	-	-	9 465
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-121	-	-	-121
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	1	1
Övriga lån	-	-	34	34
Derivat, netto	-	144	-	144
Övriga finansiella placeringstillgångar	-19	-	43	24
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	44	-	-	44
Övriga fordringar	-	-	17	17
Summa	9 369	144	191	9 704

Finansiella skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	
Övriga skulder	-	-	-83	-83
Summa	-	-	-83	-83

Netto finansiella tillgångar och skulder	9 369	144	108	9 621
---	--------------	------------	------------	--------------

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Not 12. Nettoresultat per kategori av
finansiella instrument (forts.)

Mkr
Moderföretaget 2012

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Låne- fordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	43	43
Aktier och andelar	4 742	-	-	4 742
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 889	-	-	2 889
Övriga lån	-	-	29	29
Derivat, netto	-	431	-	431
Övriga finansiella placeringstillgångar	1	-	48	49
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	13	-	-	13
Summa	7 645	431	120	8 196

Finansiella skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Övriga skulder	
Övriga skulder	-	-	-60	-60
Summa	-	-	-60	-60

Netto finansiella tillgångar och skulder	7 645	431	60	8 136
---	--------------	------------	-----------	--------------

Not 13. Bokslutsdispositioner

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Förändring av periodiseringsfond	-	-	274	35

Not 14. Skatter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Skatt på årets resultat				
Aktuell skattekostnad	-47	-118	-315	-506
Uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	-106	21	-165	-64
	-153	-97	-480	-570
Specifikation av aktuell skattekostnad				
Avkastningsskatt				
Aktuell skattekostnad avseende inkomstbeskattad verksamhet	-		-282	-404
Periodens skattekostnad	-50	-116	-36	-100
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	3	-2	3	-2
Summa aktuell skattekostnad avseende inkomstskatt	-47	-118	-33	-102
Summa aktuell skattekostnad	-47	-118	-315	-506
Specifikation av uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-162	-64	-160	-65
Uppskjuten skatt avseende förändring i skattesats	-	77	-	
Uppskjuten skatteeffekt på fastigheter och pensioner	-5	1	-5	1
Uppskjuten skatt avseende obeskattade reserver	61	7	-	
Summa uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	-106	21	-165	-64
Skatt avseende inkomstskatt				
Aktuell skatt avseende inkomstskatt	-47	-118	-33	-102
Uppskjuten skatt	-106	21	-165	-64
Summa skatt inkomstbeskattad verksamhet	-153	-97	-198	-166

Not 14. Skatter (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Avstämning av effektiv skattesats avseende inkomstskatt				
Resultat före skatt	14 812	10 168	15 133	10 814
Avgår resultat i avkastningsbeskattad verksamhet	-14 646	-10 286	-14 369	-10 053
Summa resultat i inkomstbeskattad verksamhet	166	-118	764	761
Skatt enligt gällande skattesats för koncern/moderföretag 22% (26,3%)	-37	32	-168	-200
Andra icke avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	-154	-237	-17	-3
Skatteeffekt hänförlig till tidigare år samt ändrade skattesatser	-16	109	-13	37
Skatteeffekt till följd av utnyttjande av tidigare ej aktiverade underskottsavdrag	-8		-	
Skatteeffekt avseende temporära skillnader	63	2	-	
Aktiverat underskottsavdrag	-1	-3	-	
Summa	-153	-97	-198	-166
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat				
Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt	128	-83	-	
Skatt	-28	18	-	
Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt	100	-65	-	-

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

Koncernen	2013			2012		
	Före skatt	Skatt	Efter skatt	Före skatt	Skatt	Efter skatt
Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt	128	-28	100	-83	18	-65

Not 15. Immateriella tillgångar

Koncernen, Mkr	Goodwill		Mjukvaror och övriga immateriella tillgångar	
	2013	2012	2013	2012
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Ingående balans	45	43	264	235
Investeringar	-	2	76	29
Utgående balans 31 december	45	45	340	264
Ackumulerade avskrivningar				
Vid årets början	-	-	-213	-211
Årets av- och nedskrivningar	-	-	-6	-2
Utgående balans 31 december	-	-	-219	-213
Redovisade värden 31 december	45	45	121	51

Goodwill testas årligen för att identifiera eventuellt nedskrivningsbehov. Förvärvade verksamheter integreras med övriga verksamheter efter förvärv. Därför genomförs prövningar av nedskrivningsbehov på lägsta möjliga kassagenererande enhet. De kassagenererande enheternas återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde. Dessa värden bygger på uppskattade framtida kassaflöden baserade på affärsplaner, budgetar och prognoser som har godkänts av företagsledningen för de närmaste tre åren. Kassaflöden bortom treårsperioden extrapoleras med hjälp av en uppskattad tillväxttakt per år. Som diskonteringsränta tillämpas lednings krav på avkastning.

Immateriella tillgångar avser mjukvaror och övriga immateriella tillgångar samt goodwill. Avskrivning sker på anskaffningsvärdet med 20 procent.

Årets avskrivningar ingår i nedanstående rader i resultaträkningen

Driftskostnader	-	-	-	-2
-----------------	---	---	---	----

Not 16. Byggnader och mark

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Marknadsvärde				
Redovisat värde vid årets ingång	7 892	7 813	2 933	2 818
Förvärv via bolag	-	-	-	-
Investeringar	81	26	88	17
Avyttrade fastigheter	-110	-	-	-
Orealiserad värdeförändring	162	53	54	98
Redovisat värde vid årets utgång	8 025	7 892	3 075	2 933
varav uppkomna genom företagsförvärv eller fusion				
Fastighetsförvärv		-		-
Orealiserad värdeförändring		-		-
	-	-	-	-
Värden uppdelade på rörelse- och förvaltningsfastigheter				
Rörelsefastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	-	-	1 019	1 013
Investeringar	-	-	85	6
Anskaffningsvärde vid årets utgång	-	-	1 104	1 019
Redovisat värde vid årets utgång	-	-	1 380	1 308
Förvaltningsfastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	4 311	4 285	856	845
Förvärv av bolag		-		-
Investeringar	81	26	2	11
Avyttrade fastigheter	-108			
Anskaffningsvärde vid årets utgång	4 284	4 311	858	856
Redovisat värde vid årets utgång	8 025	7 892	1 695	1 625

Not 16. Byggnader och mark (forts.)

Bedömt marknadsvärde

Geografisk marknad	Typ av fastighet	Kontrakterad årshyra ¹⁾	Driftsöverskott ²⁾	Direktavkastning ³⁾	Marknadsvärde	Marknadsvärde ⁴⁾	Avkastningskrav ⁵⁾
Koncernen, Mkr							
Stockholm med närförorter	Flerbostadshus	119	77	3,0%	2 577	30 759	1,5-4,1%
Stockholm med närförorter	Kontors- och affärsfastigheter	298	205	4,7%	4 375	42 163	3,7-7,8%
Övriga landet	Flerbostadshus	56	35	4,3%	809	19 049	3,5-5,3%
Övriga landet	Kontors- och affärsfastigheter	19	11	4,3%	264	17 072	5,0-6,8%
		492	328	4,1%	8 025	32 291	1,5-7,8%
Moderföretaget, Mkr							
Stockholm med närförorter	Flerbostadshus	45	27	3,6%	751	23 275	2,8-4,1%
borg	Kontors- och affärsfastigheter						
Stockholm & Göteborg med närförorter		189	130	5,6%	2 324	34 407	3,7-5,6%
		234	157	5,1%	3 075	30 809	2,8-5,6%

¹⁾ Hyreskontrakt per 1 januari omräknat till helår

²⁾ Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari

³⁾ Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari i förhållande till marknadsvärde

⁴⁾ Marknadsvärde per kvm lokalarea (exklusive garage)

⁵⁾ Vid värderingarna tillämpade avkastningskrav

Marknadsvärdet har bedömts med en marknadsanpassad flerårig kassaflödesanalys. Kalkylperioden uppgår till 5 alternativt 10 år. Metoden innebär en analys av de förväntade framtida betalningsströmmar (hyror, vakans, drift- och underhållskostnader med mera) som en förvaltning av fastigheten kan antas generera. I kassaflödeskalkylen görs en nuvärdesberäkning av de bedömda framtida betalningsströmmarna. Som grund för bedömningar om marknadens avkastningskrav ligger ortsprisanalysen av gjorda jämförbara fastighetsköp. Balansposten har kategoriserats som tillhörande nivå 2 i värderingshierarkin.

Värderingsantaganden

Inflationsantagande	2,0%
Kalkylränta restvärde	6,5%
Direktavkastning restvärde	4,5%
Långsiktig vakansgrad	3,7%
Drifts & Underhållskostnader År 1	530 kr/kvm
Investeringar År 1	191 kr/kvm
Marknadshyra (vid noll vakans)	2 088 kr/kvm

Årsredovisning 2013

Folksam ömsesidig livförsäkring

Organisationsnummer 502006-1585

Not 16. Byggnader och mark (forts.)

Påverkan på periodens resultat	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Hysesintäkter	592	600	218	207
Internhyror	-14	-14	-14	-14
Netto Hysesintäkter	578	586	204	193
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden	-254	-257	-79	-74
	324	329	125	119
Taxeringsvärden				
Byggnader	2 794	2 684	1 171	1 000
Mark	2 104	1 892	768	594
	4 898	4 576	1 939	1 594

Klassificeringen av rörelse- respektive förvaltningsfastigheter har gjorts med utgångspunkt från den internt nyttjade andelen av respektive fastighet, med utgående hyra som bas. För de fastigheter där andelen internt nyttjande uppgår till mer än 15 procent har fastigheten klassificerats som rörelsefastighet. Rörelsefastighet redovisas i koncernen som materiell anläggningstillgång i not 29. Samtliga fastigheter har marknadsvärderats.

Marknadsvärdebedömningarna har genomförts i enlighet med riktlinjer framtagna av Svenskt Fastighetsindex och har utförts av externa oberoende värderingsmän auktoriserade av ASPECT. För bolaget finns inga begränsningar i rätten att sälja förvaltningsfastigheter. Det finns inte heller några förpliktelser att köpa, uppföra eller exploatera förvaltningsfastigheter eller att utföra reparationer, underhåll eller förbättringar. 20 procent av den uthyrningsbara ytan (koncernen) används i Folksam verksamhet.

Not 17. Aktier och andelar i koncernföretag

			Organisations-			Bokfört värde	Bokfört värde
Moderföretaget, Mkr			nummer	Antal	Kapitalandel i %	2013	2012
Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)			516401-8607	40 000	100	1 245	995
Folksam Liv Fastighets AB			556060-2640	71 000	100	787	787
Reda Pensionsadministration AB			556267-0843	250 000	100	25	25
Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ)			516401-6619	51 000	51	204	204
KPA AB			556527-7182	300 000	60	750	1 350
Spelbomskan KB			916405-5411	-	99	520	485
Niterka KB			969711-9965	-	99	-6	-7
AB Hotelinvest			556112-9171	1 000	100	-	-
Niterka II KB			969712-1524	-	99	72	59
Gyllenforsen Fastigheter KB			969640-2339	-	71	1 609	1 686
Folksam Fastighet Holding AB			556810-7113	1 000	100	40	40
Bokfört värde						5 246	5 624
Verkligt värde						7 959	7 897
Samtliga aktier är onoterade.							
Koncernen (ej konsolide- rade livförsäkringsföretag)	Eget kapital 2013	Resultat 2013	Organisations- nummer	Antal	Kapitalandel i %	Bokfört värde 2013	Bokfört värde 2012
KPA Livförsäkring AB ¹⁾ (publ)	2 136	101	502010-3502	72	60	629	1 229
Bokfört värde						629	1 229
Verkligt värde						629	1 229

Ovanstående livförsäkringsföretag konsolideras ej på grund av utdelningsförbud. Hela överskottet i ej konsoliderande livförsäkringsföretag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderföretaget.

¹⁾ KPA Pensionsförsäkring är ett helägt dotterbolag till KPA Livförsäkring.

Not 17. Aktier och andelar i koncernföretag (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	1 716	1 821	6 421	6 340
Försäljning av dotterföretag	-	-105		-105
Förändring av andelskapitalet i kommanditbolag			-28	-14
Förändring till följd av under året lämnade / återbetalda aktieägartillskott			260	200
Utgående balans 31 december	1 716	1 716	6 653	6 421
Akkumulerade nedskrivningar				
Vid årets början	-487	-487	-797	-822
Under året återförda nedskrivningar		-	-10	28
Årets nedskrivningar	-600		-600	-3
Utgående balans 31 december	-1087	-487	-1407	-797
Redovisat värde 31 december	629	1 229	5 246	5 624

Årets nedskrivning avser KPA AB, och har bedömts motsvara värdering av det vinstutdelande innehavet samt bedömning av de synergier avseende de icke vinstutdelande verksamheterna.

Not 17. Aktier och andelar i koncernföretag (forts.)

Koncernföretag	Säte	Kapitalandel i %	
		2013	2012
Folksam Fondförsäkrings AB	Stockholm	100	100
Folksam Liv Fastighets AB	Stockholm	100	100
Reda Pensionsadministration AB	Stockholm	100	100
Gyllenforsen Fastigheter KB	Stockholm	71	71
Spelbomskan KB	Stockholm	99	99
Niterka I AB	Stockholm	100	100
Niterka II AB	Stockholm	100	100
Niterka KB	Stockholm	99	99
Niterka Skotten 8 AB	Stockholm	100	100
AB Hotelinvest	Stockholm	100	100
Niterka II KB	Stockholm	99	99
Fastighets AB Malax	Stockholm	100	100
Fastighets AB Pällan	Stockholm	100	100
Fastighets AB Rörstrand 32	Stockholm	100	100
Folksam Fastighet Holding AB	Stockholm	100	100
Svenska Lärarfonder AB	Stockholm	100	100

Not 18. Aktier och andelar i intresseföretag

Moderföretaget, Mkr	Organisationsnummer	Säte	Antal	Kapital- andel i %	Eget kapital 2013	Resultat 2013	Bokfört värde 2013	Bokfört värde 2012
Gyllenforsen Förvaltning AB	556368-8745	Stockholm	100	50	-	-	-	-
Folksam Cruise Holding AB	556767-4121	Stockholm	825	75	80	-	98	81
Kulltorp Holding AB	556767-4147	Stockholm	470	47	14	1	14	14
Kungsbrohus Holding AB	556891-1670	Stockholm	300	30	193	10	193	184
Sicklaön Bygg Invest AB	556911-5479	Stockholm	375	37	19	-10	31	31
Power Wind Partners AB	556756-2128	Stockholm	540	18	61	-11	72	
Bokfört värde							408	310

Koncernen, Mkr	Organisationsnummer	Säte	Antal	Kapital- andel i %	Eget kapital 2013	Resultat 2013	Bokfört värde 2013	Bokfört värde 2012
Aktiv Försäkringsadministration i Stockholm AB	556244-4132	Stockholm	900	9	-		1	-
Folksam Cruise Holding AB	556767-4121	Stockholm	825	75			98	81
Kulltorp Holding AB	556767-4147	Stockholm	470	47			14	14
FIH Ehrvervsbank A/S	CVR17029312	Köpenhamn		15			511	516
Kungsbrohus Holding AB	556891-1670	Stockholm	300	30			193	184
Sicklaön Bygg Invest AB	556911-5479	Stockholm	375	37			19	31
Power Wind Partners AB	556756-2128	Stockholm	540	18			61	
Bokfört värde							897	826

Under året har innehavet i Power Wind Partners AB omklassificerats från tillgångslaget aktier till andelar i intressebolag.

Röstandel i respektive företag motsvaras av kapitalandel förutom i Folksam Cruise Holding AB och Aktiv försäkringsadministration, där avtal reglerar röstandel.

**Not 18. Aktier och andelar i intresseföretag
(forts.)**

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	826	1 775	318	120
Förvärv av intresseföretag	-	223	-	223
Omvandling av lån till andelar	18		18	
Omklassificering	72		72	
Andel i intresseföretagets resultat	-38	-370	-	-
Försäljning av intresseföretag	-	-818	-	-25
Omräkningsdifferens	19	16	-	-
Utgående balans 31 december	897	826	408	318
Akkumulerade nedskrivningar				
Vid årets början	-	-	-8	-
Årets nedskrivning			-	-8
Årets återtag av nedskrivning			8	-
Utgående balans 31 december	-	-	-	-8
Redovisat värde 31 december	897	826	408	310
Verkligt värde	897	826	408	310
Sammanlagda belopp för intressebolag	2013	2012	2013	2012
Summa tillgångar	38 079	74 820	5 100	3 687
Summa skulder	30 217	67 334	4 052	2 786
Summa eget kapital	7 861	7 486	1 048	901
Intäkter	1 065	571	317	123
Årets resultat	256	-1 812	-8	-30

Not 19. Aktier och andelar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Bokfört värde	40 938	31 907	40 733	31 672
Anskaffningsvärde	27 078	26 056	27 069	25 973
Verkligt värde varav:	40 938	31 907	40 733	31 672
Noterade aktier	39 225	30 271	39 135	30 037
Onoterade aktier	1 597	1 636	1 597	1 635

Not 20. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Upplupet anskaffningsvärde				
Svenska staten	23 994	23 396	23 994	23 396
Svenska bostadsinstitut	39 863	37 476	39 863	37 476
Svenska räntefonder	1 533	1 253	1 247	919
Övriga svenska emittenter	12 297	12 036	12 297	12 035
Utländska stater	722	766	722	766
Utländska räntefonder	128	-	128	-
Övriga utländska emittenter	329	464	329	464
	78 866	75 391	78 580	75 056
varav:				
Noterade	78 866	75 332	78 580	74 997
Onoterade	-	59	-	59
Tidsbundna förlagsbevis	-	59	-	59

Not 20. Obligationer och andra räntebärande värdepapper (forts.)

Verkligt värde

Svenska staten	23 933	24 981	23 933	24 981
Svenska bostadsinstitut	40 540	38 765	40 540	38 765
Svenska räntefonder	1 553	1 277	1 265	936
Övriga svenska emittenter	12 524	12 469	12 524	12 469
Utländska stater	747	822	747	822
Utländska räntefonder	152	-	152	-
Övriga utländska emittenter	310	478	310	478
	79 759	78 792	79 471	78 451
varav:				
Noterade	79 518	78 533	79 471	78 392
Onoterade	-	59	-	59
Tidsbundna förlagsbevis	-	59	-	59
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	6 476	8 870	6 473	8 864
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	361	32	360	32

Moderföretaget

Vid värdering av räntebärande värdepapper till upplupet anskaffningsvärde skulle balans-posten redovisas till ett belopp på 78 580 (75 056) miljoner kronor.

Not 21. Lån med säkerhet i fast egendom

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Bokfört värde	40	40	40	40
Upplupet anskaffningsvärde	40	40	40	40
Verkligt värde	40	40	40	40

Not 22. Övriga lån

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Upplupet anskaffningsvärde				
Livförsäkringslån	10	10	10	10
Vinstandelslån avseende fastighetsplaceringar	241	230	241	230
Övriga reverslån	561	489	561	489
Bokfört värde	812	729	812	729
Verkligt värde				
Livförsäkringslån	10	10	10	10
Vinstandelslån avseende fastighetsplaceringar	241	230	241	230
Övriga reverslån	561	489	561	489
Totalt Verkligt värde	812	729	812	729

Not 23. Derivat

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll				
Anskaffningsvärde				
Aktieoptioner	363	308	363	308
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Swaptions	1	1	1	1
Aktieterminer	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Summa anskaffningsvärde	364	309	364	309
Verkligt värde				
Aktieoptioner	662	241	662	241
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	147	167	147	167
Ränteterminer	-	4	-	4
Ränteswappar	66	-	66	-
Swaptions	-	-	-	-
Aktieterminer	8	-	8	-
Övrigt	-	-	-	-
Summa verkligt värde	883	412	883	412

Not 23. Derivat (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Derivatinstrument med negativa värden				
Anskaffningsvärde				
Aktieoptioner	280	72	280	72
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Swaptions	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Summa anskaffningsvärde	280	72	280	72
Verkligt värde				
Aktieoptioner	76	75	76	75
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	93	65	93	65
Ränteterminer	21	35	21	35
Ränteswappar	66	26	66	26
Swaptions	-	-	-	-
Aktieterminer	-	2	-	2
Övrigt	-	-	-	-
Summa verkligt värde	256	203	256	203

Not 23. Derivat, Mkr (forts.)

Nominellt belopp/återstående kontraktsenlig löptid	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Derivat med positiva värden				
Under 1 år < 1 år				
Aktieoptioner	4	19 909	4	19 909
Aktieterminer	6	-	6	-
Ränteterminer	-	7 812	-	7 812
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	148	175	148	175
Swaptions	18	-	18	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-
1-5 år				
Aktieoptioner	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	2 781	-	2 781	-
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Swaptions	-	17	-	17
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-
Över 5 år				
Aktieoptioner	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	4	-	4	-

Not 23. Derivat, Mkr (forts.)

Nominellt belopp/återstående kontraktsenlig löptid	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Derivatinstrument med negativa värden				
Under 1 år				
Aktieoptioner	4	3 107	4	3 107
Aktieterminer	-	5	-	5
Ränteterminer	8 072	46 516	8 072	46 516
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	91	64	91	64
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-
1-5 år				
Aktieoptioner	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	7 976	-	7 976
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-
Över 5 år				
Aktieoptioner	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-

Under året har avtal ingåtts avseende valutaterminer, ränteterminer samt aktieoptioner. Valutaterminsavtalen har ingåtts med syfte att eliminera valutarisken i portföljen. Ränteterminsavtalen har ingåtts med syfte att justera ränteportföljens duration. Syftet med aktieoptionsavtalen har varit att effektivisera förvaltningen.

Beskrivning av kreditrisker

Kreditrisk för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtalen. För ej standardiserade derivat regleras kreditrisken i ISDA-avtal och CSA-avtal.

Beskrivning av marknadsrisker

Med marknadsrisker för derivat avses risken att marknadsvärdet ändras till följd av ändringar på marknaden av underliggande räntor, aktie- och valutakurser.

Not 24. Upplysningar om kvittning

Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal

		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen					
Koncern 2013		Bruttobelopp redovisade finansiella tillgångar	Bruttobelopp av finansiella skulder som kvittats i balansräkningen	Nettobelopp av finansiella tillgångar i balansräkningen	Finansiella instrument	Erhållen kontant säkerhet	Nettobelopp
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	869	-	869	-174	-637	58
Omvända repor, inlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	223	-	223	-174	-49	-
Repor, utlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-

Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal

		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen					
Koncern 2012		Bruttobelopp redovisade finansiella tillgångar	Bruttobelopp av finansiella skulder som kvittats i balansräkningen	Nettobelopp av finansiella tillgångar i balansräkningen	Finansiella instrument	Erhållen kontant säkerhet	Nettobelopp
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	408	-	408	-139	-221	48
Omvända repor, inlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	199	-	199	-139	-57	3
Repor, utlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-

Not 24. Upplysningar om kvittning (forts.)

Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal

		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen					
Moderbolaget 2013		Bruttobelopp redovisade finansiella tillgångar	Bruttobelopp av finansiella skulder som kvittats i balansräkningen	Nettobelopp av finansiella tillgångar i balansräkningen	Finansiella instrument	Erhållen kontant säkerhet	Nettobelopp
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	869	-	869	-174	-637	58
Omvända repor, inlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	223	-	223	-174	-49	-
Repor, utlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-

Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal

		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen					
Moderbolaget 2012		Bruttobelopp redovisade finansiella tillgångar	Bruttobelopp av finansiella skulder som kvittats i balansräkningen	Nettobelopp av finansiella tillgångar i balansräkningen	Finansiella instrument	Erhållen kontant säkerhet	Nettobelopp
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	408	-	408	-139	-221	48
Omvända repor, inlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	199	-	199	-139	-57	3
Repor, utlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-

**Not 25. Övriga finansiella
placeringstillgångar**

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Övriga finansiella placeringstillgångar	210	230	210	230
Bokfört värde	210	230	210	230
Anskaffningsvärde	217	218	217	218
Verkligt värde	210	230	210	230

**Not 26. Fordringar avseende direkt
försäkring**

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Försäkringstagare	42	51	9	21
	42	51	9	21

Not 27. Övriga fordringar, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Fordringar på koncernföretag	-	-	192	251
Fordringar på närstående företag	64	113	9	39
Övriga fordringar	671	1 549	430	1 326
	735	1 662	631	1 616

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2013 Finansiella tillgångar, Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkning			Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar			
Räntebärande lån till koncernföretag	-	-	-	-	-	-
Räntebärande lån till intresseföretag						
Aktier och andelar	40 937	-	-	40 937	40 937	27 078
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	79 759	-	-	79 759	79 759	78 625
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	40	40	40	40
Övriga lån	-	-	812	812	812	812
Derivat	-	883	-	883	883	364
Övriga finansiella placeringstillgångar	210	-	-	210	210	217
Placeringstillgångar för vilka liv- försäkringstagaren bär risk	72 791	-	-	72 791	72 791	-
Fordringar	-	-	8 354	8 354	7 566	7 058
Upplupna intäkter	-	-	1 429	1 429	1 398	1 397
Summa	193 697	883	10 635	205 215	204 396	115 591

Koncernen 2013 Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder		
Depåer från återförsäkrare	-	-	2	2	2
Skulder avseende återförsäkring	-	-	-	-	-
varav försäkringsavtal	-	-	3	3	3
Derivat	-	256	-	256	256
Övriga skulder	-	-	3 966	3 966	3 069
Upplupna kostnader	-	-	28	28	14
Summa	-	256	3 999	4 252	3 341

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

Koncernen 2012 Finansiella tillgångar, Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen					
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
Räntebärande lån till intresseföretag	-	-	1 133	1 133	1 133	1 133
Aktier och andelar	31 906	-	-	31 906	31 846	26 081
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 792	-	-	78 792	78 693	75 056
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	40	40	40	40
Övriga lån	-	-	729	729	729	729
Derivat	-	412	-	412	412	309
Övriga finansiella placeringstillgångar	230	-	-	230	230	218
Placeringstillgångar för vilka liv- försäkringstagaren bär risk	57 031	-	-	57 031	57 031	-
Fordringar	-	-	8 414	8 414	7 855	7 855
Upplupna intäkter	-	-	1 399	1 399	1 750	1 750
Summa	167 959	412	11 715	180 086	179 719	113 171

Koncernen 2012 Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Depåer från återförsäkrare	-	-	8	8	8
Derivat	-	203	-	203	203
Övriga skulder	-	-	2 980	2 980	2 980
Upplupna kostnader	-	-	274	274	274
Summa	-	203	3 262	3 465	3 465

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen							
Moderföretaget 2013 Finansiella tillgångar, Mkr	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde	
Räntebärande lån till koncernföretag	-	-	414	414	414	414	414
Räntebärande lån till intresseföretag	-	-	1 179	1 179	1 179	1 179	1 179
Aktier och andelar	40 733	-	-	40 733	40 733	40 733	27 069
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	79 471	-	-	79 471	79 471	79 471	78 580
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	40	40	40	40	40
Övriga lån	-	-	812	812	812	812	812
Derivat	-	883	-	883	883	883	364
Övriga finansiella placeringstillgångar	210	-	-	210	210	210	217
Placeringstillgångar för vilka liv- försäkringstagaren bär risk	366	-	-	366	366	366	-
Fordringar	-	-	5 769	5 769	5 769	5 769	5 769
Upplupna intäkter	-	-	1 368	1 368	1 368	1 368	1 368
Summa	120 780	883	9 582	131 245	131 245		

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
Moderföretaget 2013 Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
Depåer från återförsäkrare	-	-	2	2	2	
Derivat	-	256	-	256	256	
Övriga skulder	-	-	2 832	2 832	2 832	
Summa	-	256	2 834	3 090	3 090	

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
Moderföretaget 2012 Finansiella tillgångar, Mkr	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Låne- fordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde
Räntebärande lån till koncernföretag	-	-	324	324	324	324
Räntebärande lån till intresseföretag	-	-	1130	1130	1130	1130
Aktier och andelar	31 672	-	-	31 672	31 672	25 973
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-	-	-
	78 451	-	-	78 451	78 451	75 056
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	40	40	40	40
Övriga lån	-	-	729	729	729	729
Derivat	-	412	-	412	412	309
Övriga finansiella placeringstillgångar	230	-	-	230	230	218
Placeringstillgångar för vilka liv-försäkringstagaren bär risk	-	-	-	-	-	-
	329	-	-	329	329	-
Fordringar	-	-	6 922	6 922	6 922	6 922
Upplupna intäkter	-	-	1 430	1 430	1 430	1 430
Summa	110 682	412	10 575	121 669	121 669	

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					
Moderföretaget 2012 Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Depåer från återförsäkrare	-	-	8	8	8
Derivat	-	203	-	203	203
Övriga skulder	-	-	2 832	2 832	2 832
Summa	-	203	2 840	3 043	3 043

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

Information om finansiella instruments verkliga värden

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 1 Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Inga betydande överföringar mellan nivå 1 och 2 har skett under året.

Koncernen 2013	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar, Mkr				
Aktier och andelar	39 341	145	1 451	40 937
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	79 210	549	-	79 759
Derivat	8	875	-	883
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	210	210
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	72 791	-	-	72 791
Summa	191 350	1 569	1 661	194 580
Skulder, Mkr				
Fondförsäkringsåtagande	-	72 802	-	72 802
Derivat	21	235	-	256
Summa	21	73 037	-	73 058
Koncernen 2012	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar, Mkr				
Aktier och andelar	30 271	436	1 199	31 906
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 733	-	59	78 792
Derivat	4	408	-	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	230	230
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	57 031	-	-	57 031
Summa	166 039	844	1 488	168 371
Skulder, Mkr				
Fondförsäkringsåtagande	-	57 032	-	57 032
Derivat	36	166	-	202
Summa	36	57 198	-	57 234

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

Moderföretaget 2013	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar, Mkr				
Aktier och andelar	39 137	145	1 451	40 733
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 922	549	-	79 471
Derivat	8	875	-	883
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	210	210
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	366	-	-	366
Summa	118 433	1 569	1 661	121 663
Skulder, Mkr				
Fondförsäkringsåtagande	-	366	-	366
Derivat	21	235	-	256
Summa	21	601	-	622
Moderföretaget 2012	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar, Mkr				
Aktier och andelar	30 037	436	1 199	31 672
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 392	-	59	78 451
Derivat	4	408	-	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	230	230
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	329	-	-	329
Summa	108 762	844	1 488	111 094
Skulder, Mkr				
Fondförsäkringsåtagande	36	329	-	329
Derivat	36	166	-	202
Summa	36	495	-	531

Tilläggsinformation avseende innehav inom nivå 3

I tabellen nedan presenteras en avstämning mellan ingående och utgående balans för sådana finansiella instrument som värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångspunkt från en värderingsteknik som bygger på icke-observerbara marknadsdata (nivå 3).

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande papper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt
Koncernen 2013				
Ingående balans 2013-01-01	1 199	59	230	1 488
Totalt redovisade vinster och förluster redovisat i årets resultat ¹⁾	185	-	-20	165
Anskaffningsvärde förvärv	239	-	-	239
Försäljningslikvid försäljning	-171	-59	-	-230
Utgående balans 2013-12-31	1 452	-	210	1 662
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående	85	-	-20	65
balansen 2013-12-31 ¹⁾	1451	-	210	1662

¹⁾Redovisas i kapitalavkastning intäkter, kapitalavkastning kostnader, orealiserade vinster respektive orealiserade förluster på placeringstillgångar.

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande papper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt
Koncernen 2012				
Ingående balans	894	54	230	1178
Totalt redovisade vinster och förluster redovisat i årets resultat	85	-	-	85
Anskaffningsvärde förvärv	424	5	-	429
Försäljningslikvid försäljning	-204	-	-	-204
Utgående balans	1199	59	230	1488
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående	85	-	-	85
balansen	85	-	-	85

¹⁾Redovisas i kapitalavkastning intäkter, kapitalavkastning kostnader, orealiserade vinster respektive orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

	Aktier och andelar	Obligationer och andra ränte- bärande papper	Övriga finansiella placerings- tillgångar	Totalt
Moderföretaget 2013				
Ingående balans 2013-01-01	1 199	59	230	1 488
Totalt redovisade vinster och förluster redovisat i årets resultat ¹⁾	185	-	-20	165
Anskaffningsvärde förvärv	239	-	-	239
Försäljningslikvid försäljning	-171	-59	-	-230
Utgående balans 2013-12-31	1 452	-	210	1 662
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2013-12-31 ¹⁾	85	-	-20	65

¹⁾Redovisas i kapitalavkastning intäkter, kapitalavkastning kostnader, orealiserade vinster respektive orealiserade förluster på placeringstillgångar.

	Aktier och andelar	Obligationer och andra ränte- bärande papper	Övriga finansiella placerings- tillgångar	Totalt
Moderföretaget 2012				
Ingående balans 2012-01-01	894	54	230	1 178
Totalt redovisade vinster och förluster redovisat i årets resultat ¹⁾	85	-	-	85
Anskaffningsvärde förvärv	424	5	-	429
Försäljningslikvid försäljning	-204	-	-	-204
Utgående balans 2012-12-31	1 199	59	230	1 488
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångarn som ingår i den utgående balansen 2012-12-31 ¹⁾	85	-	-	85

¹⁾Redovisas i kapitalavkastning intäkter, kapitalavkastning kostnader, orealiserade vinster respektive orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

I tabellen nedan presenteras en sammanställning av vilken effekt som förändringar i observerbara antaganden skulle få på redovisat resultat.

	2013		2012	
	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Känslighetsanalys				
Koncernen				
Aktier och andelar	145	-145	120	-120
Obligationer	-	-	6	-6
Summa	145	-145	126	-126

	2013		2012	
	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Känslighetsanalys				
Moderföretaget				
Aktier och andelar	145	-145	120	-120
Obligationer	-	-	6	-6
Summa	145	-145	126	-126

För flertalet av innehaven i nivå 3 finns det en betydande osäkerhet i värderingen då den bygger på indata som inte är observerbar på marknaden. Flertalet innehav värderas av ansvarig förvaltare eller av extern part utsedd av extern förvaltare där underlag till värderingen inte är tillgänglig. Folksam Liv har valt att visa vilken effekt en tio procent förändring i marknadsvärdet skulle få på resultatet till följd av en kurs-/prisförändring.

Aktier och andelar

Värdering av fond i fondinnehav sker av extern part utsedd av fond i fondförvaltaren. Folksam Liv saknar därför tillräcklig information för att kunna redovisa effekten av ändrade antaganden. För fastighetsfonder finns en osäkerhet i värderingen p.g.a. värdet av de underliggande fastigheterna. Även för dessa innehav saknas information för att kunna göra en adekvat beräkning av effekten av ändrade antaganden.

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

Övriga finansiella placeringstillgångar

Den största delen av innehav i placeringsaktier värdebestäms genom substansvärdering. Då detta värde baseras på faktiska data och inte utifrån egna bedömningar eller antaganden bedöms det bokförda värdet vara en god approximation av det verkliga värdet. För resterande del av övriga finansiella placeringstillgångar görs bedömningen att effekten av förändringar i antaganden inte är väsentlig.

Värderingstekniker och väsentliga indata för innehav tillhörande nivå 2

Folksam Liv har innehav i obligationer, valutaterminer, aktieoptioner, swappar, swaptions, aktiefonder samt räntefonder vilka hänförs till värderingskategori 2.

Obligationer utan officiell handel värderas med hjälp av yieldkurva baserad på Stibor respektive swapräntor samt en för respektive underliggande värdepapper bedömd rimlig kreditspread.

Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot svenska kronor för aktuell valuta och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid.

Aktieoptioner värderas genom pris på underliggande tillgång, implicit volatilitet, riskfri ränta samt förväntade utdelningar

Swappar och swaptions värderas med hjälp av yieldkurvor samt för swaptions en volatilitetsyta.

Aktiefonder och räntefonder avser främst innehav i riskkapitalbolag där värderingen av de underliggande innehaven till väsentlig del sker med hjälp av observerbara indata.

Värderingstekniker och väsentliga ej observerbara indata för innehav tillhörande nivå 3

Onoterade aktier består främst av riskkapitalbolag och fond i fond där indata inte är observerbar på en marknad. Innehaven värderas av respektive fond och görs enligt IPEVs principer vilket innebär att ett flertal värderingsmetoder kan användas såsom, diskonterat kassaflöde, substansvärdeметoden, eller multipelvärdering. Värderingsunderlag erhålls från respektive fond. För fond i fond fastställs verkligt värde genom värdering att de underliggande tillgångarna i respektive fond. Värderingen görs av extern part utsedd av fondförvaltaren.

För övriga finansiella placeringstillgångar används uteslutande indata som inte är observerbar på en marknad. För organisatoriska innehav sker substansvärdering med utgångspunkt från tillgängliga finansiella rapporter, för icke organisatoriska innehav sker värdering av extern part utsedd av Folksam Liv.

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Not 29. Materiella anläggningstillgångar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Inventarier				
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Ingående balans	194	194	92	92
Investeringar	1	-	-	-
Avyttring	-1	-	-	-
Utgående balans 31 december	192	194	92	92
Ackumulerade avskrivningar				
Ingående balans	-183	-180	-85	-83
Årets avskrivningar	-3	-3	-2	-2
Utgående balans 31 december	-186	-183	-87	-85
Redovisat värde 1 januari	11	14	7	9
Redovisat värde 31 december	6	11	5	7

	Koncernen	
	2013	2012
Byggnader och mark		
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Ingående balans	1 374	1 368
Investeringar	85	6
Utgående balans 31 december	1 459	1 374
Ackumulerade avskrivningar		
Ingående balans	-91	-68
Årets avskrivningar	-23	-23
Utgående balans 31 december	-114	-91
Ackumulerade nedskrivningar		
Ingående balans	-	-45
Återföring av tidigare års nedskrivning	-	45
Redovisat värde 1 januari	1 283	1 255
Redovisat värde 31 december	1 345	1 283

Not 29. Materiella anläggningstillgångar (forts.)

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på rörelsefastigheter.

Byggnad		Installationer	
Utvändig mark	35 år	Hiss	55 år
Grund	100 år	El	45 år
Stomme	100 år	Luft	45 år
Yttertak	35 år	Rör	60 år
Fasad	30 år		
Stamkomplettering	60 år		
Ytskikt	15 år		

Not 30. Förutbetalda anskaffningskostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Ingående balans	386	313	21	25
Årets aktivering	182	134	10	11
Årets avskrivning	-78	-61	-13	-15
Utgående balans 31 december	490	386	18	21

Not 31. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Förutbetalda kostnader	15	21	8	11
Upplupna intäkter	162	122	-	5
	177	143	8	16

Not 32. Eget kapital

För specifikation av Eget kapital hänvisas till Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen respektive moderföretaget. Då moderbolaget i koncernen är Folksam Liv som är ett ömsesidigt företag, redovisas viss del av koncernens eget kapital som konsolideringsfond, vilken motsvarar moderbolagets konsolideringsfond. Visst avsteg från kraven på indelning av eget kapital i UFR 8 görs därmed. Det valda redovisningssättet ger en bättre bild av ett ömsesidigt företags egna kapital där hela överskottet är hänförligt till försäkringstagarna.

Not 33. Livförsäkringsavsättning

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Reservbildande sparprodukter				
Ingående balans	83 452	85 523	83 457	85 517
Inbetalda premier	6 122	5 140	6 122	5 140
Utbetalda försäkringsersättningar	-4 164	-4 130	-4 164	-4 124
Intern flytt	6	4	6	4
Riskresultat	-87	-72	-87	-72
Indexering av fribrev	28	170	28	170
Uppräkning med diskonteringsränta	1 666	2 095	1 666	2 095
Effekt av ändrad diskonteringsränta	-9 412	-1 183	-9 412	-1 183
Effekt av ny modell för räntekurva	2 352	-	2 352	-
Värdeförändring på placeringstillgångar	4	5	4	5
Belastning för administrationskostnad	-618	-640	-618	-640
Belastning för avkastningsskatt	-213	-215	-213	-215
Effekt av ändrade antaganden	-331	-2 901	-331	-2 901
Övrigt	-96	-339	-96	-339
Utgående balans brutto	78 709	83 452	78 714	83 457
Återförsäkrares andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	78 709	83 452	78 714	83 457

Not 33. Livförsäkringsavsättning (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Riskprodukter med premiereserv				
Ingående balans brutto	677	817	677	817
Beståndsoverlåtelse	-	-	-	-
Inbetalda premier	1 829	1 694	1 829	1 694
Premier som förbrukats	-1 857	-1 528	-1 857	-1 528
Övrigt	-7	-305	-7	-306
Utgående balans brutto	642	677	642	677
Återförsäkrares andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	642	677	642	677
 Totalt utgående balans netto	 79 351	 84 135	 79 357	 84 134

Viktiga beräkningsantaganden avseende försäkring med avkastningsgaranti och avtalad förmån.

Ränteantaganden

Räntesatsen väljs utifrån marknadsräntor med motsvarande löptider enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2013:23.

Dödlighetsantaganden

För majoriteten av beståndet i gren Folksam gäller:

Från och med 2013-12-31 tillämpas nya dödlighetsantaganden vid beräkning av livförsäkringsavsättningen. De nya antagandena motsvarar aktuell erfarenhet inom Folksam Liv, kompletterade med årliga procentuella dödlighetsreduktioner för att uppskatta den framtida dödligheten. För tjänstepensionsförsäkring tillämpas aktsamma antaganden och för försäkringar som inte klassificeras som tjänstepensionsförsäkringar tillämpas betryggande antaganden.

För gren kooperativ tjänstepensioner gäller:

Livförsäkringsavsättningen beräknas med försäkringsbranschens gemensamma äldre dödlighetsantaganden.

Driftskostnadsantaganden

För bestånden tillämpas

en kostnad som reducerar ränteantagandet,

en kostnad som är proportionell mot kapitalvärdet på utbetalningarna

en kostnad som är proportionell mot storleken av den försäkrade risken

en kostnad som är proportionell mot inbetald premie.

Driftskostnadsantagandena justerades senast under 2012 och motsvarar aktuell erfarenhet inom Folksam Liv.

Skattekostnadsantaganden

För att bestämma antagandet om statslåneränta används den statsobligationsränta som har en löptid närmast 10 år. För försäkringar som är skatteklassade som pensionsförsäkring tillämpas skattesatsen 15 procent. För försäkringar som är skatteklassade som kapitalförsäkringar tillämpas skattesatsen 30 procent.

Not 34. Avsättning för oreglerade skador

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Ingående balans brutto	2 352	2 561	2 322	2 508
Kostnad för skador som inträffat innevarande år	2 003	1 625	2 000	1 623
Utbetalda försäkringsersättningar	-1 468	-1 441	-1 467	-1 440
Inlösta fondvärden för utbetalning	12 672	6 563	-	-
Utbetalningar under året	-12 668	-6 576	-	-
Nedskrivning	-	-4	-	-
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-373	-407	-373	-399
Effekt av ändrade antaganden	-24	5	-24	5
Övrigt	31	24	31	25
Utgående balans brutto	2 525	2 352	2 489	2 322
Återförsäkrares andel	-12	-25	-23	-25
Utgående balans netto	2 513	2 327	2 466	2 297

Avsättning för oreglerade skador görs främst för grupplivförsäkring, premiebefrielseförsäkring och sjukförsäkring.

För avsättning för icke fastställda skador används främst metoden Chain-ladder. Det är en vedertagen aktuariell metod som är väl kontrollerad och accepterad. Oavsett metoden finns dock ett naturligt inslag av osäkerhet beroende på osäkerhet runt belopp och tidpunkt för utbetalning. För grupplivförsäkring appliceras Chain-ladder metoden på utbetalda belopp. Utvecklingen analyseras med hjälp av historiska utvecklingsfaktorer som utgör basen för att uppskatta framtida skadeår. Chain-ladder ger bäst resultat för försäkringsgrenar med ett stabilt utvecklingsmönster. Utöver metodens resultat tas även hänsyn till händelser och förändringar som har påverkat den historiska utvecklingen eller som kommer att påverka den kommande utvecklingen. Särskild hänsyn tas till stora skador och dess inverkan på avsättningsbehovet. För sjuk- och premiebefrielseförsäkring appliceras Chain-ladder metoden däremot på antalet inträffade skadefall. Det uppskattade antalet okända skadefall som beräknas antas sedan ha en skadekostnad som motsvarar den genomsnittliga kända skadekostnaden beräknad i sjukreserven.

För sjukreserver baseras beräkningen på antagande om sannolikheten för avveckling genom tillfrisknande och dödsfall. Antaganden ses över regelbundet.

Utöver avsättningen för kommande utbetalningar görs även avsättningar för beräknade återstående skaderegleringskostnader. Denna avsättning baseras på erfarenheter från tidigare års skaderegleringskostnader och en uppskattning av den totalt utestående mängden skador som återstår att regleras.

Not 35. Avsättning för återbäring och rabatter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Ingående balans	3 365	2 207	3 365	2 207
Årets avsättning för ej förfallen återbäring	893	1 158	893	1 158
Utgående balans	4 258	3 365	4 258	3 365

Not 36. Villkorad återbäring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Ingående balans brutto	266	232	266	232
Inbetalningar	50	45	50	45
Utbetalningar	-9	-23	-9	-23
Värdeförändring på placeringstillgångar	40	22	40	22
Avgifter	-4	-4	-4	-4
Avkastningsskatt	-1	-1	-1	-1
Intern flytt	-2	-5	-2	-5
Utgående balans brutto	340	266	340	266
Återförsäkrares andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	340	266	340	266

Not 37. Fondförsäkringsåtaganden

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Ingående balans brutto	57 032	43 932	329	258
Inbetalningar	8 690	8 002	74	73
Utbetalningar	-1 811	-1 582	-74	-11
Återköp	-1 135	-968	-	-
Värdeförändring på placeringstillgångar	10 489	4 997	45	13
Avgifter	-277	-254	-3	-3
Avkastningsskatt	-158	-187	-1	-1
Beståndsöverlåtelse	-	3 120	-	-
Riskresultat	-25	-19	-	-
Intern flytt	-4	-	-4	-
Övrigt	-	-9	-	-
Utgående balans brutto	72 801	57 032	366	329
Återförsäkrares andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	72 802	57 032	366	329

Not 38. Pensioner och liknande förpliktelser

Koncernen, Mkr	2013	2012
Pensionsförpliktelser		
Nuvärde av helt eller delvis fonderade förpliktelser	-533	-578
Nuvärde av ofonderade pensionsförpliktelser	-37	-52
Totalt nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	-570	-630
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	527	479
Netto redovisat avseende förmånsbestämda planer i rapporten över finansiell ställning	-43	-151
Nettobeloppet för förmånsbestämda planer redovisas i följande poster i rapport över finansiell ställning		
Avsättningar till pensioner	-43	-152
Nettobeloppet i rapporten över finansiell ställning	-43	-152
Översikt förmånsbestämda planer		
Förändring av nuvärdet av förpliktelsen för förmånsbestämda planer		
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 1 januari	630	485
Utbetalda ersättningar	-24	-23
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	10	12
Räntekostnad	17	20
Aktuariella vinster och förluster avseende ändrade finansiella antaganden	-66	58
Erfarenhetsbaserade justeringar	-2	11
Justering mellan koncerner	4	67
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 31 december	569	630
Förändringar av förvaltningstillgångarnas verkliga värde		
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde per den 1 januari	479	392
Avgifter från arbetsgivaren	12	23
Utbetalda ersättningar	-24	-23
Ränteintäkt redovisad i resultatet	15	17
Reduceringar och regleringar	-	-1
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	16	10
Justering mellan koncerner	29	61
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde per den 31 december	527	479

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Koncernen, Mkr (forts.)	2013	2012
Förvaltningstillgångarna består av följande		
Egetkapitalinstrument	316	283
Fastigheter	47	43
Skuldinstrument	164	153
	527	479
Kostnad redovisad i årets resultat		
Kostnader avseende tjänstgöring innevarande period	-10	-13
Netto ränteintäkt / räntekostnad	-2	-3
Nettokostnad (+) / Intäkt (-) i årets resultat	-12	-16
Kostnaden redovisas i följande rader ingående i årets resultat		
Administrationskostnader	-10	-13
Kapitalavkastning kostnader	-17	17
Kapitalavkastning intäkter	15	-20
	-12	-16
Verklig avkastning på förvaltningstillgångar	31	27
Intäkt redovisad i övrigt totalresultat		
Aktuariella vinster (-) och förluster (+)	-68	69
Skillnad mellan faktisk avkastning och avkastning enligt diskonteringsräntan på förvaltningstillgångarna	-16	-10
Netto redovisat i övrigt totalresultat	-84	59
Aktuariella vinster (-) och förluster (+) redovisade i övrigt totalresultat		
Ackumulerat per den 1 januari	6	-53
Redovisat under perioden	-84	59
Ackumulerat per den 31 december	-78	6
Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser		
Diskonteringsränta	3,88%	2,86%
Beräknad avkastning enl. diskonteringsräntan på förvaltningstillgångar	3,88%	2,86%
Framtida löneökning	3,37%	3,31%
Framtida ökning av pensioner (Inflation)	3,37%	1,81%
Inkomstbasbeloppet	1,87%	3,31%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%
Livslängdsantaganden	FFFS 2007:31	FFFS 2007:31

Not 38. Pensioner och liknande förpliktelser (forts.)

Diskonteringsränta

För att bestämma diskonteringsräntan använder Folksam den marknadsmässiga avkastningen på balansdagen som erhålles på svenska bostadsobligationer med en löptid som motsvarar längden på pensionsförpliktelsen.

Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar

Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar är fastställd utifrån antagandet att avkastningen på obligationer beräknas ha en likartad avkastning som en 10 årig statsobligation samt att aktieavkastningen kommer att ha samma ränta med tillägg för en riskpremie.

Framtida löneökning

Framtida löneökning avspeglar förväntade framtida procentuella löneökningar som en sammansatt effekt av inflation, tjänsteålder och befordran.

Inflation

Beträffande inflationsantagande har Folksam valt att följa Riksbankens uppsatta inflationsmål som utgångspunkt vid beräkningarna.

Framtida ökning av pensioner

Inflationsantaganden används för uppräknings av framtida ökning av pensioner.

Inkomstbasbeloppet

Inkomstbasbeloppet fastställs årligen av regeringen och används bland annat för att bestämma taket i pensionsgrundande lön i det allmänna pensionssystemet.

Känslighetsanalys	Ökning	Minskning
Koncernen		
Diskonteringsränta 1 % förändring	458	628

Finansiering

Koncernen uppskattar att 1 mkr blir betalda under 2014 till fonderade och ofonderade förmånsbestämda planer.

Aktuariella beräkningar görs för Folksam Liv och Folksam Sak koncernerna på förmånsbestämda pensionsavsättningar enligt IAS 19.

Beräkningarna görs per pensionsplan och arbetsgivare.

KTP planen, som är den största pensionsplanen inom Folksam, är tryggt i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för samtliga anställda inom Folksam.

Inom Folksam fördelas kostnader och åtaganden inom respektive koncern enligt en fördelningsnyckel baserad på lönesummor för respektive företag som ingår i Folksam Liv och Folksam Sak koncernerna. Detta görs för att återspegla en så korrekt bild som möjligt av kostnader och åtaganden inom koncernerna.

Lönesummorna varierar mellan åren varför den procentuella fördelningen av pensionsavsättningen ändras mellan Folksam Liv och Folksam Sak koncernerna. Detta ger en effekt att UB värdet från året innan inte kommer att stämma överens med IB värdet för det aktuella året vilket ger upphov till en fordran/skuld mellan Folksam Liv och Folksam Sak koncernerna. Denna effekt behandlas som en justering mellan koncernerna i koncernredovisningen som förändras när den procentuella fördelningen av lönesummor i företagen inom koncernerna ändras.

Moderföretaget, Mkr	2013	2012
Ingående balans	29	31
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	1	1
Räntekostnad	1	1
Aktuariella vinster och förluster	-8	-4
Utgående balans	23	29
Antaganden		
Diskonteringsränta	3,65%	2,86%
Framtida löneökning	3,25%	3,31%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,25%	3,31%
Framtida ökning av pensioner (Inflation)	1,75%	1,81%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%
	FFFS	FFFS
Livslängdsantagande	2007:31	2007:31

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser i moderföretaget avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställde väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Not 39. Avsättning för skatter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Uppskjutna skattefordringar och skulder				
Byggnader och mark	49	44	49	44
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	19	77	21	79
Aktier och andelar	342	141	339	138
Derivat	13	-3	13	-3
Avs för pensionsförpliktelser utanför tryggandelag	-1	-28	-1	-1
Obeskattade reserver	338	399	-	-
Summa uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder, netto	760	630	421	257

Samtliga förändringar mellan åren i posten uppskjuten skatt har redovisats som uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt i resultaträkningen.

Not 40. Skulder avseende direkt försäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Försäkringstagare	7	9	-	-
Försäkringsföretag	-	-	-	-
	7	9	-	-

Not 41. Övriga skulder

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Skulder till koncernföretag	-	-	1 028	779
Skulder till närstående företag	549	526	547	421
Övrigt	2 269	2 454	1 258	1 632
	2 818	2 980	2 833	2 832

Not 42. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Upplupna kostnader	291	274	126	120
Förutbetalda intäkter	186	234	172	189
	477	508	298	309

Not 43. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

Koncernen 2013	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar, Mkr			
Immateriella tillgångar	65	102	166
Byggnader och mark	-	8 025	8 025
Aktier och andelar i koncernföretag	13	616	629
Aktier och andelar i intresseföretag	-	897	897
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till intresseföretag	-	1 179	1 179
Aktier och andelar	64	40 874	40 938
Obligationer och räntebärande värdepapper	46	79 713	79 759
Lån med säkerhet i fast egendom	-	40	40
Övriga lån	-	812	812
Derivat	883	-	883
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	210	210
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagare bär placeringsrisk	1 189	71 602	72 791
Oreglerade skador	2	34	35
Fordringar avseende direkt försäkring	42	-	42
Fordringar avseende återförsäkring	1	-	1
Övriga fordringar	1 131	-	1 131
Materiella tillgångar och varulager	4	1 347	1 351
Kassa och bank	6 367	-	6 367
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 339	-	1 339
Förutbetalda anskaffningskostnader	82	408	490
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	177	-	177
Summa tillgångar	11 405	205 859	217 262

Koncernen 2013 (forts.)	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder och avsättningar, Mkr			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)	6 489	79 651	86 140
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	1 897	71 245	73 142
Avsättningar för skatter	4	756	760
Övriga avsättningar	-	1	1
Andra avsättningar (pension 62 åringar)	5	38	43
Skulder till kreditinstitut	376	-	376
Depåer från återförsäkrare	2	-	2
Skulder avseende återförsäkring	5	-	5
Derivat	256	-	256
Övriga skulder	2 904	-	2 904
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	477	-	477
Summa skulder och avsättningar	12 415	151 691	164 106

Not 43. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder (forts.)

Moderföretaget 2013	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar, Mkr			
Byggnader och mark	-	3 075	3 075
Aktier och andelar i koncernföretag	-	5 246	5 246
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	414	414
Aktier och andelar i intresseföretag	-	408	408
Räntebärande lån emitterade av och lån till intresseföretag	-	1 179	1 179
Aktier och andelar	1	40 732	40 733
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	79 471	79 471
Lån med säkerhet i fast egendom	-	40	40
Övriga lån	-	812	812
Derivat	883	-	883
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	210	210
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagare bär placeringsrisk	-	366	366
Återförsäkrars andel av Försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador	-	23	23
Fordringar avseende direkt försäkring	9	-	9
Fordringar avseende återförsäkring	4	-	4
Övriga fordringar	899	-	899
Materiella tillgångar och varulager	2	3	5
Kassa och bank	4 869	-	4 869
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 368	-	1 368
Förutbetalda anskaffningskostnader	8	10	18
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8	-	8
Summa tillgångar	8 051	131 989	140 040

Not 43. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder (forts.)

Moderföretaget 2013	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder, Mkr			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)	6 466	79 638	86 104
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	706	-	706
Avsättningar för skatter	-	421	421
Övriga avsättningar			
Avsättningar för pensioner	4	12	16
Skulder till kreditinstitut			
Depåer från återförsäkrare	2	-	2
Skulder avseende återförsäkring	5	-	5
Derivat	256	-	256
Övriga skulder	2 832	-	2 832
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	298	-	298
Summa skulder och avsättningar	10 569	80 071	90 640

Not 44. Ställda panter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Övriga ställda panter (bokfört värde)				
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar:				
Fastighetsinteckningar	-	-	-	-
Byggnader och mark	5 699	5 546	5 699	5 546
Aktier och andelar i koncernföretag	2 735	2 754	2 735	2 754
Aktier och andelar	39 042	29 838	39 042	29 838
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 390	75 962	78 390	75 962
Övriga lån	270	270	270	270
Derivat	586	140	586	140
Kassa och bank	3 452	4 587	3 452	4 587
Upplupna räntor och hyresintäkter	1 206	1 312	1 206	1 312
Övriga finansiella placeringstillgångar	652	-	-	-
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisken	73 142	57 298	706	595
	205 174	177 707	132 086	121 004
För andras räkning pantsatta tillgångar				
Aktier i intresseföretag	61	-	61	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	647	2 344	647	2 344
Likvida medel	709	440	709	440
Totalt ställda panter	206 591	180 491	133 503	123 788

Säkerheter har ställts i enlighet med clearing-institutens angivna marginalsäkerhetskrav.

Not 45. Eventualförpliktelser/ansvarsförbindelser

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Övriga ställda panter (bokfört värde)				
Solidariskt betalningsansvar för skulder i handelsbolag	401	433	401	433
Övriga eventualförpliktelser	158	158	158	158
	559	591	559	591

Not 46. Åtagande

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2013	2012	2013	2012
Redovisade åtagande för avtalat men ännu ej investerat riskkapital	1 282	1 586	1 282	1 586
Redovisat åtagande för avtalat men ännu ej utbetalat lån till intresseföretag	278	-	278	278
Hyresåtagande	83	113	83	113
	1 643	1 699	1 643	1 977

Not 47. Upplysningar om närstående

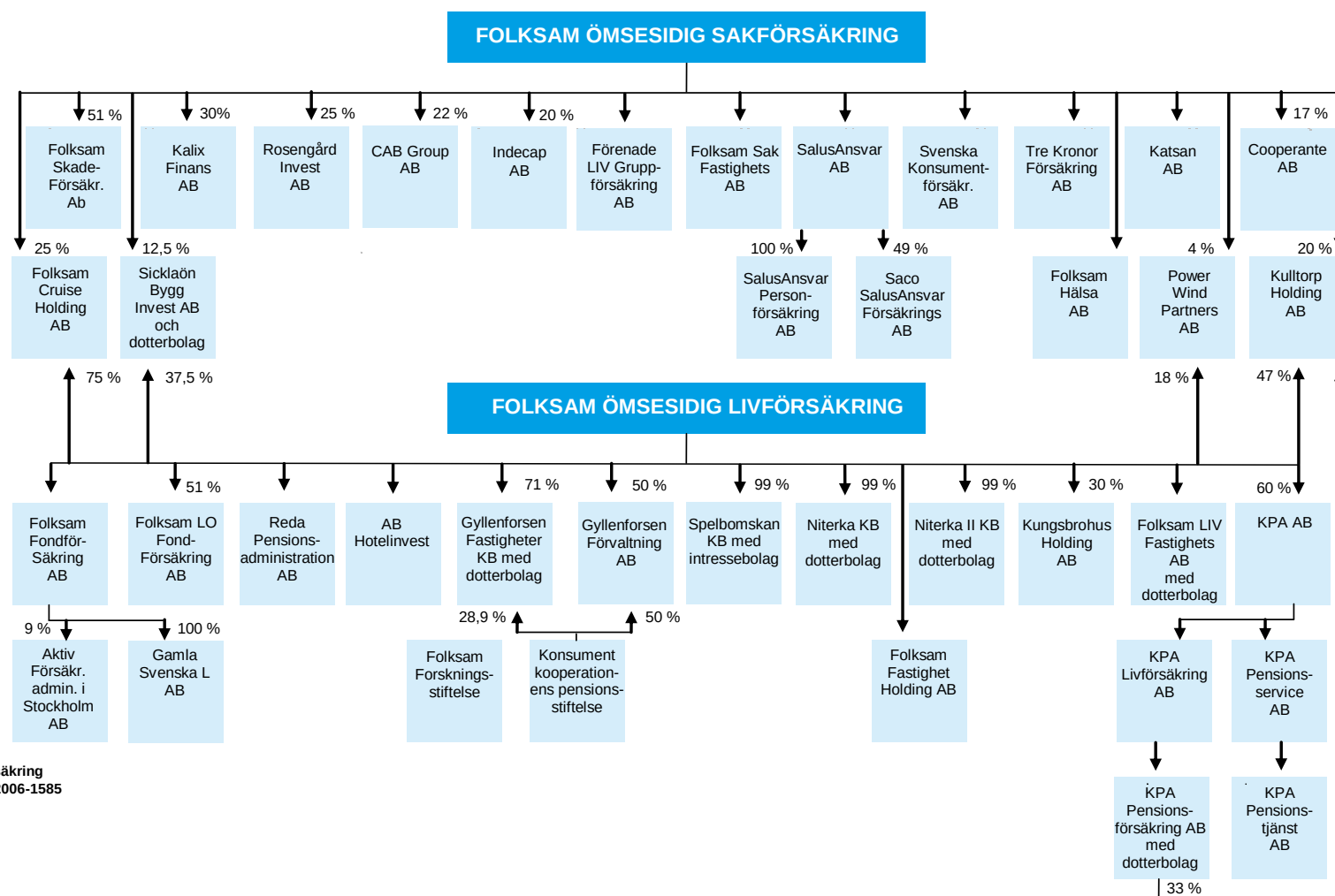
Närstående parter

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan Folksam Liv och närstående bolag i Folksam (Folksam Sak-koncernen respektive Folksam Liv-koncernen, inklusive KPA Pension) samt övriga närstående parter. Samtliga bolag i Folksam definieras som närstående på grund av gemensam ledning.

Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt bolag som står under bestämmande eller betydande inflytande av

nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med bolag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i Folksam och företag/organisationer med inflytande i Folksam genom styrelserepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning och förmåner till ledande befattningshavare" i not 48.

Som närstående parter räknas inte de organisationer som har styrelserepresentation i bolag i Folksam. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar försäkringstagarna.

Not 47. Upplysningar om närstående (forts.)

Bolagen i Folksam

Folksam består av två koncerner, Folksam Sak-koncernen och Folksam Liv-koncernen.

Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar de helägda dotterföretagen AB Hotelinvest, Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ), Reda

Pensionsadministration AB, Spelbomskan KB, Niterka KB, Niterka II KB, Folksam Liv Fastighets AB och Folksam Fastighet Holding AB samt de delägda underkoncernerna KPA Pension (60 procent) och Folksam LO Fondförsäkring (51 procent). Folksam Liv äger även 71 procent i Gyllenforsen Fastigheter KB, 50 procent i Gyllenforsen Förvaltning AB, 75 procent i Folksam Cruise Holding AB, 47 procent i Kulltorp Holding AB, 30 procent i Kungsbrosus Holding AB samt 37,5 procent i Sicklaön Bygg Invest AB.

Upplysningar om hur närståendetransaktioner ingås och följs upp

Varje år beslutar styrelsen en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. VD ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplan. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsbokslutet ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan bolagen beslutas av styrelsen.

Självkostnadsprincipen

Den övergripande utgångspunkten är att åstadkomma en korrekt kostnadsfördelning per bolag och produkt med tillämpning av självkostnadsprincipen. Varje bolag och produkt ska bära de kostnader som är hänförliga till bolaget och produkten. Inga internvinster eller korssubventioner ska uppstå.

Driftskostnader fördelas så långt möjligt efter faktiskt nyttjande på bolag och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

Tillikaanställning

Den största delen av driftskostnaderna utgörs av personalrelaterade kostnader. I Folksam tillämpas tillikaanställning vilket innebär att all personal är anställda i alla bolag. Följaktligen tillhör kostnaderna det bolag som arbetet utförs åt.

Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. De anställdas kostnader belastar initialt det kostnadsställe och bolag de tillhör. Dessa kostnader fördelas sedan på de bolag för vilka de arbetat. Det är dock inte frågan om köp och försäljning av tjänster utan fördelning av kostnader.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som beslutats av styrelsen operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan enheter/bolag där interndebitering förekommer.

Överenskommelserna dokumenteras och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Inventering av ledande befattningshavares närståendetransaktioner

En inventering har gjorts avseende ledande befattningshavares eventuella Närståendetransaktioner på belopp över 10 000 kronor. Denna inventering avser inte ersättningar som ledande befattningshavare/nyckelpersoner har erhållit i sin egenskap av ledande befattningshavare det vill säga löner, pensioner, styrelsearvode m.m., vilka specificeras i årsredovisningens personalnot under ersättning till ledande befattningshavare. Den genomförda inventeringen av Närståendetransaktioner för ledande befattningshavare har givit ett resultat på 1,2 Mkr som avser premier i Folksam Liv.

Not 47. Upplysningar om närstående (forts.)

Närståendetransaktioner

Följande transaktioner har skett med närstående, Mkr

Närståendetransaktioner	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2013	2012	2013	2012
Folksam ömsesidig sakförsäkring				
Försäkringsrörelsen	286	317	14	66
Kapitalförvaltning	63	73	-	-
IT	321	294	69	15
Administrativt stöd	222	274	118	139
Pensionsavsättningar	43	50	-	-
KPA AB				
Försäkringsrörelsen	18	25	91	74
IT	-	2	2	4
Administrativt stöd	-	3	-	8
KPA Pensionsförsäkring (publ)				
Kapitalförvaltning	-	-	75	75
Administrativt stöd	-	2	-	-
KPA Pensionsservice AB				
Pensionsavsättningar	-	1	-	-
Folksam Fondförsäkring AB				
Försäkringsrörelsen	-	-	68	59
Administrativt stöd	-	-	6	-
IT	-	-	33	-
Svenska Lärarfonder AB				
Kapitalförvaltning	-	-	1	-
Reda Pensionsadministration AB				
Försäkringsrörelsen	-	-	26	30
IT	-	-	-	6
Folksam LO Fond AB				
Kapitalförvaltning	-	-	-	23
KPA Livförsäkring (publ)				
Kapitalförvaltning	-	-	4	4

Närståendetransaktioner	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2013	2012	2013	2012
Folksam LO Fondförsäkring AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	-	-	7	26
IT	-	-	26	2
Administrativt stöd	-	-	3	-
KP Pension & Försäkring HB				
Försäkringsrörelsen	-	-	-	-
IT	-	-	-	-
Administrativt stöd	-	-	-	-
Tre Kronor Försäkring AB				
Försäkringsrörelsen	-	-	-	-
Administrativt stöd	-	-	-	-
Förenade Liv Gruppörsäkring AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	-	-	4	5
Kapitalförvaltning	-	-	6	9
Konsumentkoop. Pens.stif				
Kapitalförvaltning	-	-	20	22
IT	-	-	-	2
Svenska konsumentförsäkringar AB (publ)				
Administrativt stöd	-	-	-	-
Försäkringsrörelsen	-	-	-	-
Totalt	953	1 041	573	569

Försäkringsrörelsen består av kostnader för bl.a. distribution, skadehantering, kundservice, försäkringsadministration och den gemensamma marknadsorganisationen. Med kapitalförvaltning avses kapitalförvaltningskostnaderna. Bland IT-transaktionerna ingår bl.a. datautrustning, drift och utveckling av system, trycksaker samt telefoni. Administrativt stöd avser kostnader inom övriga centrala enheter, exempelvis kostnader för hyra, personalkostnader, kommunikation, redovisning, revision och marknadsföring.

Not 47. Upplysningar om närstående (forts.)

Mkr	Fordringar		Skulder	
	2013	2012	2013	2012
Utgående balanser vid årets slut				
Folksam Fondförsäkring AB	-	110	221	1
Folksam Liv Fastighets AB	-	-	795	767
Folksam LO Fond AB(publ)	-	11	-	-
Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ)	-	10	4	-
Folksam ömsesidig sakförsäkring	-	25	547	420
Förenade Liv Gruppförsäkring AB (publ)	1	2	-	-
Konsumentkooperationens pensionsstiftelse	6	14	5	-
KPA AB	-	-	8	1
KPA Livförsäkring AB (publ)	1	1	-	-
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	21	20	-	-
KPA Pensionsservice AB	157	66	-	-
Reda Pensionsadministration AB	3	27	-	9
Svenska Lärarfonder AB	-	-	-	1
SalusAnsvar AB	1	-	-	-
Folksam Skadeförsäkring Ab	1	-	-	-
Totalt	191	286	1 580	1199

Internränta

Internränta betalas för fordringar och skulder mellan bolag inom Folksam. Räntan är STIBOR 1 vecka. I Folksam Liv uppgick internräntan 2013 till en kostnad om 7,0 (4,2) miljoner kronor.

Lån

Folksam Liv har lämnat lån till dotter- och intresseföretag i samband med fastighets-samt företagsförvärv om totalt 1 593 (1 454) miljoner kronor. Lånefordringarna uppgår till: Niterka KB 144 miljoner kronor, Niterka II KB 20 miljoner kronor, Folksam Fastighet Holding AB 160 miljoner kronor, Spelbomskan KB 90 miljoner kronor, Folksam Cruise Holding AB 350 miljoner kronor, Kulltorp Holding AB 51 miljoner kronor, Kungsbrosus Holding AB 449 miljoner kronor, Sicklaön Bygg Invest AB 263 miljoner kronor samt Proventus Wind Power AB 66 miljoner kronor. Intäktsräntan på dessa lån uppgick till 73 (58) miljoner kronor. Lånen redovisas under balansposterna Räntebärande värdepapper

emitterade av, och lån till koncernföretag samt Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till intresseföretag.

Garantier / eventalförpliktelser

Ett avtal har tecknats mellan Folksam Liv och KPA AB samt KPA Livförsäkring, med innebörden att Folksam Liv från 2007-04-01 tagit över betalningsansvaret för hyresavtalet avseende KPA Pensions tidigare lokaler.

Solidariskt betalningsansvar för handelsbolagens skulder redovisas bland ansvarsförbindelser med 401 (433) miljoner kronor. Avtal har upprättats mellan Folksam Liv och Folksam Sak gällande fördelning av ansvar för borgensförpliktelse uppgående till totalt 211 miljoner kronor till förmån för intresseföretag.

Återförsäkring

Återförsäkring för bolagen inom Folksam sker huvudsakligen gentemot extern part. Folksam Liv har mottagit intern återförsäkring genom att Folksam Fondförsäkring AB har återförsäkrat sig hos Folksam ömsesidig livförsäkring med en premievolym uppgående till 6 miljoner kronor år 2013 Vidare har Folksam liv mottagit återförsäkring från SalusAnsvar Personförsäkring AB med en premievolym om 53 miljoner kronor 2013.

Aktieägartillskott

Under 2013 har Folksam Liv lämnat aktieägartillskott till Folksam Fondförsäkring AB om 250 miljoner kronor (200 miljoner kronor) samt att återbetalning skedde av tidigare lämnat aktieägartillskott från Reda Pensionsadministration AB om 10 miljoner kr. 2012 lämnade Folksam Liv aktieägartillskott om 193 miljoner kronor till Kungsbrosus Holding AB samt 30 miljoner kronor till Sicklaön Bygg Invest AB.

Not 48. Medeltal anställda samt löner och ersättningar

Medeltal anställda i Sverige ¹⁾	Moderföretag		Dotterföretag	
	2013	2012	2013	2012
Tjänstemän	725	678	3	11
varav män	48%	48%	33%	73%
Ombud ²⁾	155	266		

¹⁾Medelantalet anställda har beräknats med utgångspunkt från antalet arbetstimmar, betald tid, relaterade till en årsarbetstid på 1 930 (1 922) timmar.

²⁾Totalt antal i Folksam.

Ombud är anställda som mot rörlig ersättning säljer företagets produkter.

Löner, ersättningar och övriga förmåner, Mkr	Moderföretag		Dotterföretag	
	2013	2012	2013	2012
Styrelse	2,5	2,7		
Verkställande direktörer	3,0	2,6		
Vice verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	10,5	10,1		
Styrelse och verkställande direktören dotterföretag			1,3	10,5
Tjänstemän	345,6	341,2		
Ombud	63,1	55,0	197,6	143,0
Totalt	424,7	411,6	198,9	153,5
Sociala kostnader	191,9	215,2	0,6	5,0
varav pensionskostnader	63,8	86,2	0,3	2,7

Fördelning kvinnor och män i företagsledningen, Antal

Moderföretaget	2013		2012	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Verkställande direktör	-	1	-	1
Andra ledande befattningshavare	5	5	5	5
Styrelse	6	6	6	6

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner till ledande befattningshavare och styrelse, Moderföretaget

Styrelsearvode, tkr	2013	2012
Styrelsens ordförande		
Nina Jarlbäck	254	210
Övriga styrelseledamöter		
Kjell Ahlberg	105	165
Dag Andersson	110	165
Göran Arrius	50	-
Johnny Capor	201	206
Sune Dahlqvist	115	114
Thomas Eriksson	82	120
Doris Forsell-Gustafsson	46	95
Susanna Gideonsson	126	126
Maj-Britt Johansson-Lindfors	126	131
Martin Linder	33	-
Anita Modin	82	131
Sture Nordh	162	207
Annelie Nordström	22	-
Kristina Persson	28	-
Eva Quist	82	133
Jan Rudén	151	150
Sam Sandberg	50	-
Eva-Lis Sirén	153	170
Hans Tilly	120	180
Personalrepresentanter, 4 (5) stycken	415	350
Summa styrelsearvode	2 514	2 653

Not 48. Medeltal anställda samt löner och ersättningar (forts.)

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner till ledande befattningshavare och styrelse, Moderföretaget (forts.)

Koncernchef och verkställande direktör	2013	2012
Jens Henriksson ¹⁾		
Grundlön	882	-
Övriga förmåner	1	-
Pensionskostnad	381	-
Summa	1 264	-
Anders Sundström ¹⁾		
Grundlön	2 161	2 612
Övriga förmåner	69	99
Pensionskostnad	-	914
Summa	2 230	3 625
Ledande befattningshavare	2013	2012
Andra ledande befattningshavare 10 (10) stycken ²⁾		
Grundlön	10 469	10 132
Övriga förmåner ³⁾	301	277
Pensionskostnad	2 794	2 620
Övrig ersättning ⁴⁾	-	72
Summa	13 565	13 101

Ersättningar och förmåner för koncernchef /vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare delas lika mellan Folksam Sak och Folksam Liv, ovan redovisas den del som avser Folksam Liv.

- 1) Pensionskostnader avser kostnader hänförligt till respektive år.
- 2) Med andra ledande befattningshavare avses de 10 (10) personer vilka tillsammans med verkställande direktören och vice verkställande direktören utgör koncernledningen. Vice verkställande direktören ingår i koncernledningen och redovisas under andra ledande befattningshavare.
- 3) Övriga förmåner avser huvudsakligen tjänstebil.
- 4) Övrig ersättning avser ersättning för kommitté och utskottsarbete samt för styrelsearvoden i dotterbolag.

Styrelsen har ett fast årsarvode enligt nedan, tkr:

Styrelseordförande	155
Vice ordförande	95
Övriga exklusive vd	69
Sammanträdesarvode	6

Särskilt om personalrepresentanter

Ordinarie ledamot	69
Sammanträdesarvode	6

Arvoden till ledamöter i revisionsutskottet

Årsarvode	42
Sammanträdesarvode	6

Arvoden till ledamöter i ersättningsutskottet

Årsarvode	33
Sammanträdesarvode	6

Ersättningar till verkställande direktör, vice verkställande direktör, ledande befattningshavare och styrelse

Valberedningen ger bolagsstämman rekommendationer gällande ersättning till styrelsen. Till styrelsens ordförande och ledamöter inklusive personalrepresentanter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut.

Folksam styrelser har fastställt Folksam ersättningspolicy. Principer för ersättning till verkställande direktör, vice verkställande direktör och de andra ledande befattningshavarna fastställs årligen av bolagsstämman. Ersättning utgörs av fast grundlön, övriga förmåner och pension. Inga belöningsprogram eller rörliga ersättningar utgår till ledande befattningshavare. Enligt Folksam ersättningspolicy fastställer styrelsen, efter förslag från ersättningsutskottet, lönen för verkställande direktör, vice verkställande direktör och ledande befattningshavare. Ersättningen till verkställande direktör, vice verkställande direktör och ledande befattningshavare revideras en gång per år.

Not 48. Medeltal anställda samt löner och ersättningar (forts.)

Pension

Folksam har den 1 september 2013 bytt verkställande direktör. För den avgångne verkställande direktören gällde 62 års pensionsålder. Pensionsåldern för den nuvarande verkställande direktören är 65 år. Utöver förmåner enligt den allmänna pensionen ska Folksam bekosta pensionsförmåner för verkställande direktören motsvarande 35 procent av den årliga bruttolönen

För vice verkställande direktören är pensionsåldern 62 år. För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Den vice verkställande direktören övergick den 1 maj 2005 till en premiebaserad pensionsplan. De andra ledande befattningshavare har anställts med en premiebaserad pensionsplan. Utöver förmåner enligt den allmänna pensionen ska Folksam bekosta pensionsförmåner för sju av de ledande befattningshavarna motsvarande 25 procent och för två av de ledande befattningshavarna motsvarande 30 procent av den årliga bruttolönen. I anställningsavtal för ledande befattningshavare finns inskrivet att flytträtt av pensionen inte får utnyttjas om det kan antas att personen har kunskap om att en flytt i det enskilda fallet påverkar övriga försäkringstagare negativt.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår för verkställande direktör med 12 månadslöner. För den avgångne verkställande direktören var uppsägningstiden 12 månader från företagets sida och från verkställande direktörens sida gällde en uppsägningstid om sex månader.

För nuvarande verkställande direktören gäller uppsägningstiden sex månader från företagets sida och från verkställande direktörens sida gäller en uppsägningstid om sex månader. Uppsägningstiden för ledande befattningshavare är 12 månader från företagets sida och från vice verkställande direktörens och andra ledande befattningshavares sida gäller en uppsägningstid på sex månader. För vice verkställande direktören och andra ledande befattningshavare utgår avgångsvederlag med 12 månadslöner.

Belöningsprogram

Ett belöningsprogram som omfattar samliga anställda medarbetare inom Folksam (exklusive ledande befattningshavare, medarbetare med särskild ställning som kan påverka Folksams risknivå i enlighet med den beslutade Ersättningspolicyn) har gällt under 2013. Belöningsprogrammet utformades med utgångspunkt från ett behov av effektiv resursförbrukning och en förflyttning av varumärket. Belöningsprogrammet fokuserades därför på två delområden: driftskostnader samt varumärkesförflyttning. Dessa två delområden fördelades sedan på totalt sex delmål varav två är nedbrutna på enheter och dotterföretag och övriga är övergripande Folksam. Ett maximalt utfall från belöningsprogrammet för 2013 uppgår till 20 000kr per medarbetare. Utbetalning ur belöningsprogrammet ska föregås av styrelsebeslut.

En redogörelse för företagets ersättningar enligt Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i Försäkringsföretag (FFFS 2011:2 5 kap) kommer att finnas tillgänglig på Folksams webbplats www.folksam.se i samband med bolagsstämman den 10 april 2014.

Pensionsåtaganden

Folksams pensionsplaner utgörs främst av pensionsförmåner som framgår i kollektivavtal gällande planen för Kooperationens tilläggspension, KTP, för tjänstemän av den 1 juli 2011. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension.

Den som är född 30 juni 1978 eller tidigare omfattas av KTP avdelning 2 som i huvudsak är ett förmånsbestämt system. Detta kompletteras med KTP-K som är den premiebästa delen inom KTP avdelning 2. Den som är född 1 juli 1978 t o m 30 juni 1983 omfattas av KTP avdelning 1 som är helt premiebästa. Dock hade denna grupp möjlighet vid införandet av den nya planen 2011 rätt att välja att stanna kvar i den förmånsbestämda pensionen. Den som är född 1 juli 1983 eller senare omfattas av KTP avdelning 1 som är helt premiebästa.

Not 48. Medeltal anställda samt löner och ersättningar (forts.)

Pensionsplanerna för förmånsbestämda pensioner är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse.

Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för förmånsbestämd pension för samtliga anställda inom Folksam. Folksam Sak har givit Konsumentkooperationens pensionsstiftelse i uppdrag att ombesörja utbetalning av pension.

Vid redovisning av pensionsåtaganden i juridisk person tillämpas reglerna i tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrifter. Tillämpning av tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda pensionsplaner tillämpas därför inte utan upplysningar lämnas enligt relevanta delar av vad som anges i IAS 19. Pensionsberäkningarna bygger på löne- och pensionsnivåer på balansdagen.

Pensionsåtagande tryggade i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse, Mkr		
	2013	2012
Verkligt värde på särskilt avskiljbara tillgångar	3 682	3 511
Pensionsåtagande tryggade i Pensionsstiftelsen	-3 242	-3 094
Övervärde (inkl buffertkapital)	440	417
Specifikation av verkligt värde på särskilt avskilda tillgångar i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse, Mkr		
	2013	2012
Räntebärande värdepapper	2 209	2 071
Aktier	1 142	1 124
Alternativa placeringar	-	-
Fastigheter	331	316
Totalt värde på särskilt avskilda tillgångar	3 682	3 511
Kostnader för pensioner pensionering i egen regi, Mkr		
	2013	2012
Avsättning till Pensionsstiftelsen	166	206
Utbetalade pensioner	170	167
Gottgörelse för pensionsutbetalningar och administration	-170	-167
Särskild löneskatt på pensionskostnader, 24,26%	40	50
Avgår avkastning på särskilt avskilda tillgångar	-236	-198
Nettokostnad för pensioner i egen regi	-30	58

Not 49. Avstämning av totalavkastningstabell

Mkr	Not	Ingående marknads-värde 2013-01-01	Utgående marknads-värde 2013-12-31	Total avkastning 2013
Räntebärande				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20	78 451	79 471	
Upplupen ränta		1 355	1 201	
Direkt lån	22	280	280	
Ränteterminer, netto	23	-31	-21	
Omklassificering till alternativa placeringar		-61	-623	
Omklassificering till säkring		-978	-709	
Likvida medel		3 448	1 926	
Räntebärande innan värderingsskillnader		82 464	81 525	-251
Prisskillnader olika antal likviddagar vid värdering		99	113	10
Värderingsprinciper terminer		4	7	3
Räntebärande enligt TAT		82 567	81 645	-238
Aktier				
Aktier och andelar	19	31 673	40 732	
Omklassificering till alternativa placeringar		-1 106	-1 037	
Omklassificering till fastigheter		-529	-559	
Restitutioner	27	3	6	
Aktiederivat, netto	23	164	594	
Likvida medel		52	64	
Aktier innan värderingsskillnader		30 257	39 800	10 734
Skillnad värderingskurs bid/traded		13	20	20
Värderingsprinciper terminer		2	-8	-23
Aktier enligt TAT		30 272	39 812	10 731

**Not 49. Avstämning av totalavkastningstabell
(forts.)**

Mkr	Not	Ingående marknads- värde 2013-01-01	Utgående marknads- värde 2013-12-31	Total av- kastning 2013
Alternativa placeringar				
Omklassificering från aktier		1 106	1 037	
Andelar till intresseföretag		310	408	
Avgår innehav i intressebolag som förvaltar fastigheter		-215	-224	
Lån till intresseföretag		418	467	
Upplupen ränta lån till intresseföretag		72	92	
Övriga finansiella placeringstillgångar	25	230	210	
Inteckningslån		40	40	
Omklassificering från räntebärande		61	623	
Likvida medel		164	158	
Alternativa placeringar innan värderingsskillnader		2 186	2 811	261
Värderingsskillnader		-1	2	2
Alternativa placeringar enligt TAT		2 185	2 813	263

Mkr (forts.)	Not	Ingående marknads- värde 2013-01-01	Utgående marknads- värde 2013-12-31	Total av- kastning 2013
Fastigheter				
Byggnader och mark	16	2 933	3 075	
Rörelseskulder byggnader och mark		-32	-44	
Tillkommer indirekt ägda fastigheter	17	2 263	2 235	
Andelar i intresseföretag som förvaltar fastigheter		215	224	
Omklassificering från aktier		529	559	
Efterställda lån	22	219	291	
Upplupen ränta alternativa placeringar		4	3	
Lån till koncernföretag		324	414	
Lån till intresseföretag		712	712	
Upplupen ränta på lån till intresseföretag		31	66	
Vinstandelslån	22	230	241	
Likvida medel fastighetsrelaterade		152	155	
Fastigheter innan värderingsskillnader		7 580	7 931	436
Eliminering av internvinst				14
Värderingsskillnader		-2	-	2
Marknadsvärdering indirekt ägda fastigheter		2 076	2 164	88
Fastigheter enligt TAT		9 654	10 095	540

**Not 49. Avstämning av totalavkastningstabell
(forts.)**

Mkr		Ingående marknads- värde 2013-01-01	Utgående marknads- värde 2013-12-31	Total av- kastning 2 013
Bolagsstrategiska innehav				
Aktier och andelar koncernföretag till bokfört värde	17	5 624	5 246	
Avgår innehav i indirekt ägda fastigheter	17	-2 263	-2 235	
Skulder till koncernföretag		-772	-794	
Bolagsstrategiska innan värderingsskillnader		2 589	2 217	-582
Uppdaterade marknadsvärden		207	540	333
Bolagsstrategiska enligt TAT		2 796	2 757	-249
Säkringsinstrument				
Ränteswappar netto	23	-26	-	
Upplupen ränta ränteswap		-33	6	
Valutaderivat, netto	23	102	54	
Övriga skulder		-142	-577	
Likvida medel		145	574	
Omklassificering från räntebärande		978	709	
Säkringsinstrument innan värderingsskillnader		1 024	766	-1 249
Värderingsskillnader		39	28	-1
Säkringsinstrument enligt TAT		1 063	794	-1 250

Not 50. Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

Försäkrings- respektive investeringsavtal

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. Folksam har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring. En generell beskrivning av Folksam Livs redovisningsprinciper för klassificering av avtal finns i not 1.

Klassificeringen styr dock inte om avtalen redovisas som försäkringsavtal eller delas upp i en försäkringsdel och en finansiell del. Folksam Liv redovisar all traditionell livförsäkring med garanti som försäkringsavtal då traditionell livförsäkring med garanti uppfyller villkoren för betydande andel diskretionära delar (återbäring). Gruppliv, sjuk och premiebefrielseförsäkring, avgiven och mottagen återförsäkring samt övrig riskförsäkring redovisas också som försäkringsavtal. Avtal med villkorad återbäring och fondförsäkringsavtal delas i stället upp i enskilda komponenter, en försäkringsdel och en finansiell del, och redovisas som om de vore separata avtal (unbundlas).

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Folksam Livs redovisningsprinciper definierar närmare hur tillgångar och skulder ska klassificeras i olika kategorier:

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel förutsätter att dessa motsvarar beskrivningen av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel under redovisningsprinciper.

Finansiella tillgångar och skulder som försäkringsföretaget initialt valt att värdera till verkligt värde via resultaträkningen förutsätter att kriterierna under redovisningsprinciper uppfyllts.

Ej konsoliderade företag

Livförsäkringsaktiebolag som drivs med vinstutdelningsförbud konsolideras inte. Hela överskottet i ej vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderföretaget.

Viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar

Försäkringstekniska avsättningar

Folksam Livs redovisningsprinciper för försäkringskontrakt beskrivs i not 1. Känsligheten i de antaganden som ligger till grund för värderingen av avsättningarna beskrivs i not 2. Nuvarande antaganden beskrivs i noterna till försäkringstekniska avsättningar not 33-34.

Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

För värderingen av finansiella tillgångar och skulder för vilka det inte finns något direkt observerbart marknadspris används värderingstekniker som beskrivs under redovisningsprinciper i not 1. För finansiella instrument med begränsad likviditet avspeglar inte alltid det observerade marknadspriset faktiskt genomförda transaktioner. För sådana instrument kan därför vissa ytterligare bedömningar krävas beroende på osäkerheten i marknadssituationen. Se även upplysningar i not 28.

Förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter

Värdering av fastigheter sker med hjälp av värderingstekniker som innebär att antaganden med olika parametrar exempelvis diskonteringsränta och vakansgrad används. För närmare beskrivning av värderingsprinciperna se not 1 samt not 16.

Pensioner och liknande förpliktelser

Redovisningsprinciper för förmånsbestämda pensioner och ej tryggade pensionsförpliktelser beskrivs i not 1. Till grund för värdering av pensionsförpliktelserna ligger aktuariella antaganden som beskrivs i not 38.

Avsättningar

En avsättning i balansräkningen redovisas när Folksam Liv har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Styrelsens och verkställande direktörens underskrift

Stockholm den 12 mars 2014

Nina Jarlbäck
Styrelsens ordförande

Göran Arrius

Johnny Capor

Sune Dahlqvist

Börje Enander

Susanna Gideonsson

Maj-Britt Johansson Lindfors

Anders L Johansson

Susanna Järnek

Martin Linder

Annelie Nordström

Kristina Persson

Jan Rudén

Sam Sandberg

Eva-Lis Sirén

Jens Henriksson
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats
den 14 mars 2014

Magnus Ripa
Auktoriserad revisor

Årsredovisning 2013
Folksam ömsesidig livförsäkring
Organisationsnummer 502006-1585

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Folksam ömsesidig livförsäkring, org. nr 502006-1585

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Folksam ömsesidig livförsäkring för år 2013.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt rapport över totalresultat och balansräkningen för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Folksam ömsesidig livförsäkring för år 2013.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt försäkringsrörelselagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 14 mars 2014

Magnus Ripa
Auktoriserad revisor